

**T.C.
OKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**ORTAÖĞRETİM DÜZEYİNDEKİ TURİZM
ÖĞRENCİLERİNİN, TURİZM SEKTÖRÜNE İLİŞKİN
GÖRÜŞLERİ
(Trabzon İli Örneği)**

Hatice CİVELEK

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
İŞLETME ANABİLİM DALI
TÜRKÇE İŞLETME PROGRAMI**

**DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Ayhan URAL**

İSTANBUL, Haziran 2014

**T.C.
OKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**ORTAÖĞRETİM DÜZEYİNDEKİ TURİZM
ÖĞRENCİLERİNİN, TURİZM SEKTÖRÜNE İLİŞKİN
GÖRÜŞLERİ
(Trabzon İli Örneği)**

**Hatice CİVELEK
(122001480)**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
İŞLETME ANABİLİM DALI
TÜRKÇE İŞLETME PROGRAMI**

Tezin Enstitüye teslim Edildiği Tarih:

Tezin Savunulduğu Tarih : 16.06.2014

Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Ayhan URAL

Diğer Jüri Üyeleri : Doç. Dr. Yusuf CERİT

Doç. Dr. Kaya YILDIZ

İSTANBUL, Haziran 2014

**T.C.
OKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**ORTAÖĞRETİM DÜZEYİNDEKİ TURİZM
ÖĞRENCİLERİNİN, TURİZM SEKTÖRÜNE İLİŞKİN
GÖRÜŞLERİ
(Trabzon İli Örneği)**

**Hatice CİVELEK
(122001480)**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
İŞLETME ANABİLİM DALI
TÜRKÇE İŞLETME PROGRAMI**

**DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Ayhan URAL**

İSTANBUL, Haziran 2014

ÖNSÖZ

Turizm, günümüzde gelişmekte olan ülkelerin ekonomik kalkınmasında önemi giderek artmakta olan sektörlerden biridir. İki trilyon Amerikan dolarını geçeceği belirtilen turizm gelirlerinden daha fazla pay sahibi olmak isteyen ülkelerin, turizm hizmetleri ve turizm eğitime bakışları değişmiştir. Turizm sektöründe hizmet, doğrudan insan unsuruyla ilgilidir. Bu nedenle sektörde çalışacak kişilerin alan eğitimi almaları kalitenin artırılması için vazgeçilemeyecek unsurlardan biridir.

Ülkemizde sektöre eleman yetiştiren farklı düzeylerde eğitim kurumları mevcut olmakla birlikte, ortaöğretim düzeyinde turizm otelcilik meslek liseleri, turizme kaliteli-kalifiye ara eleman yetiştiren okullardır. Teorik bilginin yanı sıra uygulamalı derslerin ve alanlarında sektör stajının yapıldığı bu okulların amacı, öğrencilerinin alan eğitimlerini tamamladıkları sektörde istihdam edilmelerini sağlamaktır.

Bu araştırma, turizm öğrencilerin turizm sektörüne ilişkin görüşlerini ortaya çıkararak, istihdam ve mesleki eğitim adına gelecekte neler yapılabileceğini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Tez çalışmam süresince gerekli yönlendirmeleri yaparak hiçbir fedakârlıktan kaçınmayan ve danışmanlığımı üstlenen Sayın Yrd. Doç. Dr. Ayhan URAL hocama, böyle bir çalışmanın yapılmasına vesile olan Türk Eğitim Sen Trabzon Şubesi yetkililerine sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Çalışmamın uygulaması sırasında yardımcı olan Akçaabat Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi yönetici, öğretmen ve öğrencilerine teşekkürlerimi sunarım. Tezin yazım aşamasında yardımlarını esirgemeyen arkadaşlarım Serpil İŞÇİ ve Tuğba YALÇIN'a teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimime başlamama destek olan eşim Sedat CİVELEK, oğullarım Ömer Safa ve Hüseyin Kutsi'ye ve beni yetiştiren bu günlere gelmem için özveriyle çalışan, anne ve babama sonsuz teşekkürlerimi ve sevgilerimi sunarım.

Haziran, 2014

Hatice CİVELEK

İÇİNDEKİLER

	<u>SAYFA NO</u>
ÖNSÖZ.....	i
İÇİNDEKİLER.....	ii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
SEMBOL LİSTESİ	viii
KISALTMALAR.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	x
BÖLÜM 1. GİRİŞ	1
1.1. PROBLEM DURUMU	1
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	3
1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	3
1.4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI.....	4
1.5. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI.....	4
1.6. TANIMLAR	4
BÖLÜM 2. İLGİLİ ALAN YAZIN	6
2.1. TURİZMİN TANIMI	6
2.2. TURİZM KAVRAMI	9
2.3. TURİZM ENDÜSTRİSİ.....	9
2.4. TURİZMİN TARİHİ GELİŞİMİ.....	13
2.4.1. Dünyada Turizmin Tarihi Gelişimi	13
2.4.2. Türkiye’de Turizmin Tarihi Gelişimi.....	15
2.4.2.1. Planlı Dönem Öncesinde Turizm.....	15
2.4.2.2. Beş Yıllık Kalkınma Planlarında Turizm	17
2.5. EĞİTİM	20
2.5.1. Eğitimin Tanımı	20
2.5.2. Eğitimin Amaçları	20
2.5.3. Eğitimin Sınıflandırılması	21
2.6. TURİZM EĞİTİMİ	22
2.6.1. Turizm Eğitiminin Tanımı.....	22
2.6.2. Turizm Eğitiminin Önemi	23
2.6.3. Turizm Eğitiminin Amaçları	23
2.7. MESLEKİ EĞİTİM.....	24
2.7.1. Mesleki Turizm Eğitimi	24

2.8. TÜRKİYE’DE TURİZM EĞİTİMİ.....	25
2.8.1. Türkiye’de Turizm Eğitiminin Tarihçesi	25
2.8.2. Türkiye’de Turizm Eğitiminin Genel Yapısı	27
2.8.2.1. Örgün Turizm Eğitimi.....	30
2.8.2.1.1. Ortaöğretim Düzeyinde Turizm Eğitimi.....	30
2.8.2.1.2. Yüksek Öğretimde Turizm Eğitimi	36
2.8.2.2. Yaygın Turizm Eğitimi	40
2.9. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	42
BÖLÜM 3. YÖNTEM.....	52
3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	52
3.2. ARAŞTIRMANIN EVRENİ	52
3.3. VERİLERİN TOPLANMASI.....	53
3.4. VERİLERİN ANALİZİ.....	54
BÖLÜM 4.BULGULAR VE YORUM.....	55
4.1. ÖĞRENCİLERİN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİNE İLİŞKİN BULGULAR	55
4.2. ÖĞRENCİLERİN TURİZM SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNE İLİŞKİN BULGULAR.....	60
4.3. ÖĞRENCİLERİN TURİZM SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİNE GÖRE KARŞILAŞTIRMASINA İLİŞKİN BULGULAR	67
BÖLÜM 5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	76
5.1. SONUÇLAR	76
5.1.1. Turizm Öğrencilerinin Kişisel Özelliklerine İlişkin Sonuçlar ...	76
5.1.2. Turizm Öğrencilerinin Sektöre Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesine Yönelik Sonuçlar	77
5.2.ÖNERİLER	80
5.2.1. Araştırma Sonuçlarına Yönelik Öneriler.....	80
5.2.2. Yapılacak Araştırmalara İlişkin Öneriler	81
KAYNAKLAR.....	82
EKLER.....	90
EK. A. Anket Formu	90
EK. B. Valilik Onayı	93
ÖZGEÇMİŞ.....	95

ÖZET

Ortaöğretim Düzeyindeki Turizm Öğrencilerinin, Turizm Sektörüne İlişkin Görüşleri (Trabzon İli Örneği)

Hatice Civelek

**Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe İşletme Anabilim
Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı**

Günümüzde hızla gelişen sektörlerden biri olan turizm sektörünün, ülkelerin ekonomisine katkısı giderek artmaktadır. Emek yoğun olan turizm sektöründe hizmetin kalitesini sağlayacak olan kalifiye iş gücüdür.

Turizm eğitimi, turizm sektörünün ihtiyaç duyduğu bilgi ve beceri açısından donanımlı insanı yetiştirmeyi hedeflemektedir. Türkiye’de ortaöğretim düzeyinde Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde turizm eğitimi verilmektedir. Turizm liseleri nitelikli kalifiye ara eleman yetiştirmek amacıyla en yoğun eğitim-öğretimin verildiği ve uygulamaların yapıldığı okullardır. Bu okullardan mezun olan öğrencilerin sektörde istihdamlarının sağlanması turizm sektörünün kalitesini artıracaktır.

Bu araştırmada, turizm eğitimi almakta olan ortaöğretim öğrencilerinin mezun olduktan sonra çalışacakları, kariyer yapacakları turizm sektörüne ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Betimsel nitelik taşıyan bu araştırmanın evrenini, Trabzon ili Akçaabat Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesinde 2012-2013 öğretim yılında Konaklama Hizmetleri ve Yiyecek İçecek Hizmetleri alanlarında öğrenim gören 300 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, iki bölümden oluşan anket tekniği kullanılmıştır. Kullanılan anketin birinci bölümünde öğrencilerin kişisel özelliklerini (cinsiyet, sınıf, eğitim gördüğü bölüm, staj durumu, turizm eğitimini tercih etme durumu, ailenin gelir düzeyi, ailenin ikamet ettiği yer) belirlemeye yönelik ifadeler, ikinci bölümde ise öğrencilerin turizm sektörünün değerlendirmesine yönelik 40 adet ifadeden oluşan ölçek yer almaktadır. Ölçeği oluşturan her bir madde beşli Likert tipi derecelendirmeye tabi tutulmuştur.

Araştırma bulgularına göre, öğrencilerin turizm sektörüne ilişkin görüşlerinin yedi boyuta (genel nitelik, terfi, ücret, yönetici ve iş arkadaşı davranışları, sosyal statü, çalışma koşulları, iş güvenliği) göre karşılaştırılmasına yönelik ilişkili ölçümler analizinin sonuçları belirlenmiştir. Analiz sonuçlarına göre öğrenci görüşlerinde öğrenim görülen sınıf ve bölüme göre boyutlar bakımından anlamlı farklılıklar gözlenmiştir ($p<0,05$). Ayrıca öğrencilerin öğrenim gördüğü sınıf düzeyine göre karşılaştırılmasında anlamlı bir farklılık görülmektedir ve 9. sınıf öğrencileri sektöre yönelik görüşlerinde yüksek ortalama değeri ile diğer sınıf düzeylerine göre daha olumlu görüş bildirmişlerdir. Yine bulgularda kişisel özelliklerden staj yapma durumu, okulu tercih durumu ve öğrenim gördükleri bölüme göre karşılaştırılmalarında anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<0,05$). Öğrencilerden staj yapmayanların, staj yapan öğrencilere göre, okulu kendi tercih edenlerin diğer öğrencilere göre ve yiyecek içecek hizmetleri alanı öğrencilerinin diğer alan ve dal öğrencilerine göre daha yüksek ortalama değeri ile olumlu görüş bildirdikleri görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Turizm Sektörü, Turizm Eğitimi, Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri, Öğrenci.

Tarih: Haziran 2014

ABSTRACT

The Opinions Of The Students In Secondary Education About Tourism Sector.

(The sample of Trabzon province)

Hatice CİVELEK

**The Okan University, The Institute Of Social Sciences, The Department Of
Turkish Business Administration, The Programme Of Masters İth Thesis.**

One of the rapidly growing sectors, nowadays, tourism's contribution to the countries' economy increases day by day. Qualified labour force supplies the quality of labour in a very busy tourism sector.

The training of tourism aims to raise qualified knowledgable and skillfull humans who are needed in tourism sector. In Turkey, the training of tourism is given in Tourism Vocational High Schools in the level of secondary education. Tourism Vocational High School are the schools which have intensive education and training programmes and also practises to raise qualified intermediate staff. Providing the employment of these students, who graduate from these schools, will increase the quality of tourism sector.

In this research, it is aimed to be taken the opinions of the secondary-education tourism students about the tourism sector in which they will work and do their career after graduating.

300 students, who are studying in the departments of Accomodation and Food and Beverage in Trabzon province Akçaabat Tourism Vocational High School, Constitute the universe of this research that carries a descriptive quality.

In the research, the two-parted survey technique has been used as a data collection tool. In the first part of the survey the expressions that determine the students' personal qualities take place (sex,class, the department that the student is trained, the status of the training period, the status of his preference in tourism education, the family's level of income, the residence of the family), in the second part of the survey

there is a scale that consists 40 expressions of the students' assessments about tourism sector. Each item that forms the scale are subjected to 5 point likert scale.

According to the evidences of the research, the opinions of the students about tourism sector are presented under seven dimensions (general quality, promotion, fee, behaviours of the principal and the colleagues, social status, working conditions, job security).

According to the results of the analysis, the opinions of a student differs significantly in terms of the level of the class in which he studies. In addition, it is seemed a logical difference in comparing the students according to their class level they study in and 9th students have more positive opinions about tourism sector than the other grades. And also some significant differencws are found in some of their personal qualities such as the status of doing the training period, the status of the choice of the school and the department they study in. And it is seen that the students who haven't done training have more positive opinions than the students who have done training, the students who have chosen the school willing fully have more positive opinions than the others, and the students in food and beverage department have more positive opinions also with better grades than the students in other departments.

The Key Words: Tourism, Tourism Sector, The training of tourism, Tourism Vocational High Schools, a student.

Date: June, 2014

SEMBOL LİSTESİ

- F=** : Parametrik sınaama testi
P : Olasılık, anlamlılık seviyesi
P< : Test tablosunun anlamlı olması
P> : Test tablosunun anlamlı olmaması
s.s : Standart sapma
t : Tek örneklem grubu testi
% : Yüzdelerik
 $\bar{x} =$: Aritmetik ortalama
= : Eşittir
f : Sayı

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AOTML	: Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi
AIEST	: Uluslararası Bilimsel Turizm Uzmanları Birliği
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
ILO	: Uluslararası Çalışma Örgütü
İŞKUR	: İş ve İşçi Bulma Kurumu
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MEGEP	: Mesleki Eğitimi Geliştirme Politikası
METEM	: Mesleki Teknik Eğitim Merkezi
MTEGM	: Mesleki Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü
OKY	: Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği
OTML	: Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
SPSS	: Statistical Packages For The Social Sciences
TCKTB	: Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
TYİGM	: Turizm Yatırım İşleri Genel Müdürlüğü
TYD	: Turizm Yatırımları Derneği
TUREM	: Turizm Eğitim Merkezi
TUYED	: Turizm Gazetecileri ve Yazarları Derneği
TÜRSAB	: Türkiye Seyahat Acenteleri Birliği
UNWTO	: Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü
WTO	: Dünya Turizm Örgütü

TABLO LİSTESİ(LIST OF TABLES)

	<u>SAYFA NO</u>
Tablo 2.1. Turizm İstihdam Verileri	12
Tablo 2.2. Türkiye'ye Gelen Yabancıların Milliyetlerine Göre Dağılımı	12
Tablo 2.3. Dünya Turizm Büyüme Hızı Dağılımları	13
Tablo 2.4. Uluslararası Turizm Hareketleri dağılımları.....	14
Tablo 2.5. Uluslararası Turizm Gelirleri dağılımları	14
Tablo 2.6. Planlı Dönem Öncesinde (1950-1962) Türkiye'deki Turizm Verilerinin Dağılımı	16
Tablo 2.7. Türkiye'deki Turizm Gelirlerinin Yıllara Göre Dağılımı.....	18
Tablo 2.8. Türkiye'de Örgün Turizm Eğitimi Veren Kurumların Dağılımı.....	27
Tablo 2.9. Türkiye'de Yaygın Turizm Eğitimi Veren Kurumların dağılımı	28
Tablo 2.10. Türkiye'deki Turizm Eğitim Öğretim Kademeleri ve Bölüm Çıktıları.....	29
Tablo 2.11. Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde Uygulanan Programlar	31
Tablo 2.12. Öğretim Yıllarına Göre OTML Okul, Öğretmen ve Öğrenci Sayıları	34
Tablo 2.13. Öğretim Yılları İtibariyle Ön lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan ve Mezun Olan Öğrenci Sayıları	37
Tablo 2.14. Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan ve Mezun Olan Öğrenci	38
Tablo 3.1. Ankete Katılan Öğrencilerin Sınıf, Alan ve Dallara Göre Dağılımları	52
Tablo 4.1. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	54
Tablo 4.2. Öğrencilerin Öğrenim Gördüğü Sınıflara Göre Dağılımı.....	55
Tablo 4.3. Öğrencilerin Öğrenim Gördüğü Bölümlere Göre Dağılımı	55
Tablo 4.4. Öğrencilerin Staj Yapma Durumlarına Göre Dağılımı.....	56
Tablo 4.5. Öğrencilerin Öğrenim Gördüğü Bölümü Tercih Durumlarına Göre Dağılımı	56
Tablo 4.6. Öğrencilerin Ailelerinin İkamet Ettiği Yerlere Göre Dağılımı	57
Tablo 4.7. Katılımcıların Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı	57
Tablo 4.8. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumuna Göre Dağılımı	58

Tablo 4.9.	Öğrencilerin Aylık Gelir Durumlarına Göre Dağılımı	58
Tablo 4.10.	Öğrencilerin Turizm Sektörünün "genel nitelik" Boyutuna İlişkin Görüşlerine Yönelik Betimsel İstatistikler	59
Tablo 4.11.	Öğrencilerin Turizm Sektörünün "terfi" Boyutuna İlişkin Görüşlerine Yönelik Betimsel İstatistikler	60
Tablo 4.12.	Öğrencilerin Turizm Sektörünün "ücret" Boyutuna İlişkin Görüşlerine Yönelik Betimsel İstatistikler	61
Tablo 4.13.	Öğrencilerin Turizm Sektörünün "yönetici ve iş arkadaşı davranışları" Boyutuna İlişkin Görüşlerine Yönelik Betimsel İstatistikler	62
Tablo 4.14.	Öğrencilerin Turizm Sektörünün "sosyal statü" Boyutuna İlişkin Görüşlerine Yönelik Betimsel İstatistikler	62
Tablo 4.15.	Öğrencilerin Turizm Sektörünün "çalışma koşulları" Boyutuna İlişkin Görüşlerine Yönelik Betimsel İstatistikler	63
Tablo 4.16.	Öğrencilerin Turizm Sektörünün "iş güvenliği" Boyutuna İlişkin Görüşlerine Yönelik Betimsel İstatistikler	64
Tablo 4.17.	Öğrencilerin Turizm Sektörüne İlişkin Görüşlerinin Boyutlar Bakımından Öğrenim Görülen Sınıfa Göre Karşılaştırılması	67
Tablo 4.18.	Öğrencilerin Turizm Sektörüne İlişkin Görüşlerinin Boyutlar Bakımından Öğrenim Görülen Bölüme Göre Karşılaştırılması	69
Tablo 4.19.	Öğrencilerin Turizm Sektörüne İlişkin Görüşlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması.....	70
Tablo 4.20.	Öğrencilerin Turizm Sektörüne İlişkin Görüşlerinin Öğrenim Gördüğü Sınıfa Göre Karşılaştırılması	71
Tablo 4.21.	Öğrencilerin Turizm Sektörüne İlişkin Görüşlerinin Öğrenim Gördüğü Bölüme Göre Karşılaştırılması	71
Tablo 4.22.	Öğrencilerin Turizm Sektörüne İlişkin Görüşlerinin Staj Yapma Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	72
Tablo 4.23.	Öğrencilerin Turizm Sektörüne İlişkin Görüşlerinin Tercih Durumlarına Göre Karşılaştırılması.....	73
Tablo 4.24.	Öğrencilerin Turizm Sektörüne İlişkin Görüşlerinin İkamet Edilen Yere Göre Karşılaştırılması.....	73

Tablo 4.25. Öğrencilerin Turizm Sektörüne İlişkin Görüşlerinin Anne Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	74
Tablo 4.26. Öğrencilerin Turizm Sektörüne İlişkin Görüşlerinin Baba Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	74
Tablo 4.27. Öğrencilerin Turizm Sektörüne İlişkin Görüşlerinin Gelir Durumuna Göre Karşılaştırılması.....	75

BÖLÜM 1. GİRİŞ

Bu başlık altında çalışmanın problem durumu, araştırmanın amacı, önemi, sınırlılıkları ve varsayımları ile araştırmanın konusuna ilişkin tanımlara yer verilmiştir.

1.1. PROBLEM DURUMU

Dünyada hızlı bir gelişme gösteren turizm endüstrisinin, ülkelerin ekonomisine sağladığı katkı giderek artmaktadır. Küreselleşme sürecini yaşadığımız günümüzde, ülke sınırları anlamını kaybetmekte, gelişen rekabet koşullarında, her ülke dünya pazarında kendine bir yer edinmeye çalışmaktadır (Mısırlı, 1996). İkinci dünya savaşından sonra yaşanan ekonomik, teknolojik, politik ve sosyal alanlardaki gelişmeler sonucu turizm sektörü çok hızlı gelişme göstermiş ve günümüzde en hızlı büyüyen sektörlerden biri haline gelmiştir (Sarkım, 2008). Bu nedenle, Uluslararası turizm pazarından daha çok pay sahibi olmak isteyen ülkeler, modern turizm anlayışının gereklerine göre hizmet kalitesinin sağlanmasını ve turist ile turiste hizmet edenler arasındaki ilişkinin sağlam kurulmasının zorunlu olduğunu düşünmektedirler (Alp, 1992, 47). Turizm sektöründe fiziksel ve teknolojik donanımlar, ekonomik gelişmeler tek başına bir önem ifade etmemektedir (Seymen, 2002, 17). Turizm hizmetlerinde sağlanan kalite doğrudan insanla ilgilidir. Nitelikli işgücü, insana verilecek olan etkin ve kaliteli turizm öğretimiyle sağlanabilmektedir (Ünlüönen, 2000, 218).

Eğitimli işgücünün oluşturduğu turizm sektörü, sürdürülebilir turizme sağladığı katkılarla, hem gelecek kuşakların turizmden yararlanmasını sağlayacak, hem de ülkelerin uluslararası pazarda rekabet gücünü yükseltecektir (Tüylüoğlu, 2003, 10). Bu manada, turizm sektörünün ihtiyaçları ile işgücü gereksinimi, mesleki turizm eğitimini gerekli kılmaktadır (Sezgin ve Acar, 1991, 291). Son 30 yıl içinde turizm sektörünün

gelişmesi amacıyla gerçekleştirilen çalışmalar arasında mesleki turizm eğitimi ve öğretimi önemli bir yer oluşturmaktadır (Kocaoğlu, 2002, 165).

Mesleki turizm eğitimi ise turizm işletmelerinin ihtiyaç duyduğu teorik ve pratik bilgi ile uygulama becerilerine sahip personelin yetiştirilmesi, işini daha iyi yapabilmesi için gerekli bilgileri kazandırmak amacıyla verilen eğitimi ifade etmektedir (Aymankuy ve Aymankuy, 2002). Türkiye’de mesleki turizm eğitimi, ilk defa 1953 yılında Milli Eğitim Bakanlığı ve Kültür Bakanlığı işbirliği ile Ankara ve İzmir Ticaret Liselerinin bünyesinde alanla ilgili kursların açılmasıyla başlamıştır (Olalı vd., 1983). 1963 yılında tarihi ve turistik eserlerin tanıtılması amacıyla Ankara Otelcilik Meslek Lisesinin açılmasıyla turizm, ortaöğretim düzeyinde örgün eğitim kapsamına girmiştir (Kozak, 2012).

Turizm sektörünün sürekliliği açısından büyük önem taşıyan Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi adıyla turizm eğitimi veren okulların, MEGEP (Mesleki Eğitimi Geliştirme Projesi) eğitim modeli çerçevesinde turizm sektörüne nitelikli, kalifiye ara kademe işgücü yetiştirme amacıyla geliştirildiği ve 50 yıllık bir geçmişinin bulunduğu görülmektedir. Turizm sektöründe son yıllarda yaşanan gelişmeler Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesinde eğitim gören ya da mezun olan öğrencilere daha fazla istihdam imkânı tanımaktadır (Boylu, 2009). Türk turizm sektörünün potansiyel çalışanları olacak olan öğrencilerin sektöre yönelik tutumlarının önceden belirlenmesi, işgücü kaynağı olan insanın etkin kullanımı açısından olduğu kadar, ilgili sektör verimliliği açısından da önemlidir (Ağaoğlu, 1991). Ayrıca öğrencilerin, sektördeki çalışma koşullarını değerlendirmeleri, sektörde kariyer yapmaya nasıl baktıklarının belirlenmesini sağlamaktadır (Duman vd., 2006). Turizm eğitimi alan öğrenciler üzerinde yapılacak bu çalışma, ortaöğretim düzeyindeki öğrencilerin sektöre yönelik görüşlerini belirleyerek, sektörün değerlendirilmesini sağlayacaktır.

Dünya turizm örgütü verilerine göre, 2020 yılına kadar %5,5 oranında büyüyeceği belirtilen turizmin, 2023 yılında ise gelirin 2 trilyon ABD dolarına ulaşacağı tahmin edilmektedir (İnce, 2004; DPT, 2007). Geleceğin Türkiye’inde turizmin ekonominin itici gücü olacağı kabul edilirken, bu hizmet alanı içerisinde yer alan Turizm Otelcilik Meslek Lisesi öğrencilerinin turizm sektörüne ilişkin görüşlerinin belirlenmesi önemli bir kaynak oluşturacaktır.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırmanın temel amacı;

Turizm eğitimi almakta olan ortaöğretim öğrencilerinin turizm sektörüne ilişkin görüşlerini belirlemek ve bu görüşlerin bazı değişkenlere göre (Cinsiyet, sınıf, eğitim gördüğü bölüm, staj durumu, turizm eğitimini tercih etme durumu, ailenin gelir düzeyi, ailenin ikamet ettiği yer) farklılaşıp farklılaşmadığını saptamaktır.

Bu araştırmanın alt amaçları;

1. Turizm eğitimi alan ortaöğretim öğrencilerinin, turizm sektörüne ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Turizm eğitimi alan ortaöğretim öğrencilerin, turizm sektörüne ilişkin görüşlerini arasında;
 - a) Cinsiyet,
 - b) Sınıf düzeyi,
 - c) Okumakta oldukları bölüm,
 - d) Staj yapma durumları,
 - e) Okulu tercih durumları,
 - f) İkamet ettikleri merkez,
 - g) Anne-baba eğitim düzeyi,
 - h) Aylık gelir düzeylerine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Turizm eğitimi alan öğrencilerinin sektöre yönelik tutumları ve sektörü değerlendirmeleriyle ilgili bilimsel çalışmaların önlisans ve lisans düzeyinde yapıldığı görülmektedir (Kozak ve Kızılırmak 2000, Pehlivan 2005, Öztürk ve Kılıç 2008, Sarı 2007, Aymankuy ve Aymankuy 2013, Duman, Tepeci ve Unur 2006). Ortaöğretim düzeyinde turizm eğitimi alan öğrenciler üzerinde yapılan çalışmalar çok az sayıdadır.

Turizm eğitimi alan öğrenciler sektörün temsilcileridir. Verilen mesleki eğitimin kalitesi kişilerin iş gücü piyasasındaki konumlarıyla ölçülmektedir. Turizm eğitimi veren kurumların etkinliği ve kalitesinin yanı sıra öğrencilerin sosyo-ekonomik durumları, mesleğe hazır bulunuşluk düzeylerinin de belirlenmesi gerekmektedir.

Sektörde istihdam edilen işgücünün müşteriye kaliteli hizmet sunması, istenilen düzeyde ve yeterli bir eğitim almış olmasını gerektirmektedir. Bu nedenle, yapılan çalışma, kalifiye ara eleman olarak adlandırılan turizm eğitimi alan ortaöğretim öğrencilerinin turizm sektörünü nasıl algıladıklarını ve sektöre ilişkin görüşlerini belirleyeceğinden önemlidir.

1.4. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Çalışma, Trabzon ili Akçaabat Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesinde 2012-2013 Eğitim-Öğretim yılında öğrenim gören 350 öğrencinin turizm sektörünü değerlendiren görüşleri ile sınırlıdır.

1.5. ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI

Araştırmaya katılan öğrencilere anket karşılıklı görüşme yöntemiyle uygulandığından, ifadeleri doğru ve eksiksiz cevaplandıkları varsayılmaktadır.

1.6. TANIMLAR

Turizm; İnsanların devamlı ikamet ettikleri, çalıştıkları ve her zamanki olağan ihtiyaçlarını karşıladıkları yerlerin dışına seyahatleri ve buralardaki, genellikle turizm işletmelerinin ürettiği mal ve hizmetleri talep ederek, geçici konaklamalarından doğan olaylar ve ilişkiler bütünü şeklinde tanımlanmıştır (AIEST, Uluslararası Bilimsel Turizm Uzmanları Birliği, 1981).

Turizm Sektörü; Turistlerin, ikamet ettikleri yerlerden ayrılarak tekrar aynı yere dönünceye kadar geçen süre içerisindeki seyahatleri sırasında gereksinme duydukları ulaştırma, konaklama, yeme-içme, eğlence ve diğer ihtiyaçlarını karşıladıkları faaliyet alanlarının tümüdür (Barutçugil, 1989).

Turizm Eğitimi; Turizm alanında uzmanlığı olan ya da olmayan bireyleri turizm sektörüne hazırlamak, sektörün beklentilerine cevap verecek bilgi ve beceri ile donatarak turizm sektörüne kazandırmaktır. Teorik ve pratik öğrenimden meslek ahlakına ve mesleğin temel prensiplerine kadar uzanan çeşitli disiplinlerin verildiği ve belli bir iş için sağlanması gereken eğitimidir (Üzümcü ve Bayraktar, 2004, 80).

Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri; Türkiye’de ortaöğretim düzeyinde mesleki turizm eğitiminin verildiği, Milli Eğitim Bakanlığı bünyesindeki örgün eğitim kurumlarıdır (MEB).

Öğrenci; Akçaabat Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Lisesinde mesleki bilgi ve becerileri teorik ve uygulamalı olarak öğrenmek amacıyla eğitim alan kişi.

BÖLÜM 2. İLGİLİ ALAN YAZIN

Bu başlık altında araştırmaya teorik temel oluşturacak turizm sektörü ve turizm eğitimi ile ilgili genel bilgilere ve turizm eğitimi alan öğrencilerin sektöre ilişkin görüşlerinin belirlendiği araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. TURİZMİN TANIMI

Günümüzde her yıl milyonlarca insan, sürekli yaşadıkları yerlerden geçici sürelerle ayrılarak başka ülkelere veya bölgelere gitmekte ve buralarda gezip-görme, dinlenme, eğlenme ve öğrenme gibi psikolojik, sosyal ve kültürel gereksinimlerini karşılamaktadırlar. Ekonomik ve sosyal anlamda bu olaylar insanlar üzerinde geniş etkiler doğurmaktadır.

Öznesi insan olan turizmin temelinde, insanın “psikolojik tatmin duygusu” sağlanması yer alır (Barutçugil, 1986, 6). Bu nedenle sanayinin hızla geliştiği, kişi başına düşen milli gelirin arttığı ve refah seviyesinin yükseldiği günümüzde insanlar açısından turizm sosyal bir statü kazanmıştır. Turizm; turist, turistik işletmeler, turizm organizasyonlarının oluşturduğu alt sistemlere ve bu sistemlerin ekonomik, sosyal, politik, hukuki, teknolojik ve çevre bilimle ilgili olan ilişkilerine dayanan küresel bir sistemdir (Olahı ve Timur 1988d, 5).

En yaygın kullanılan tanımı; 24 saatten az olmamak, sürekli kalışa dönüşmemek ve gelir sağlayıcı herhangi bir uğraşta bulunmamak koşulu ile bireyin yolculuk ve /veya konaklamalarından doğan olay ve ilişkilerinin tümüdür (Tolungüç, 1999, 11).

Ulusların ve toplulukların birbiriyle daha çok yakınlaşmasını sağlayan bir etken olan turizm, diğer bir tanıma göre; devamlı olarak yaşanılan yer dışına, tüketici olarak tatil, dinlenme, eğlence, kültür vb. ihtiyaçların giderilmesi amacıyla yapılan seyahat ve geçici konaklama hareketleri olarak tanımlanmaktadır (Sezgin, 1995, 3).

İnsanların seyahat ve geçici konaklamalardan doğan ihtiyaçların karşılanması olan turizm olgusu farklı şekillerde ifade edilebilmektedir. Turizm en kapsamlı olarak; insanların sürekli konutlarının bulunduğu yer dışında devamlı yerleşmemek, politik ya da askeri bir amaç izlememek üzere, liberal bir ortam içinde, iş, merak, din, sağlık, spor, dinlenme, eğlence, kültür, deneyim kazanma veya aile ziyareti, kongre ve seminerlere katılmak gibi nedenlerle, kişisel veya toplu olarak yaptıkları seyahatlerden doğan, gittikleri yerlerde 24 saati aşan veya o yerin bir konaklama tesisinde en az bir geceleme süresi ile konaklamalarından ortaya çıkan iş ve ilişkileri kapsayan bir hizmet endüstrisidir, diye tanımlanmaktadır (Olalı, 1990, 19).

Araştırmalarda çeşitli şekillerde ifade edilen turizm, uluslararası turizm sözlüğünde, zevk almak amacıyla yapılan geziler ve seyahatler için gerçekleştirilen insan faaliyetlerinin tümü şeklinde açıklanmaktadır (Turizm Bakanlığı, 1965).

Turizm gelir ve istihdam kaynağı olmanın yanı sıra, özellikle bölge halkı için bir refah ve gelişme ortamının da kaynağı olma özelliğini taşır. Turizm gelirlerinin 2000’li yıllarda çok yüksek boyutlara çıkacağını söyleyen Dünya Turizm Örgütü, (WTO) turizmi, gelir getirici etkinlikler dışında kalan boş zamanların hemen hepsini içine alan bir seyahat; bundan doğan konaklama, yeme-içme, ulaşım, eğlence gibi hizmetler ve ilişkileridir, diye tanımlamıştır.

Bir başka ifadeyle turizm, turistleri ve diğer ziyaretçileri kendine çekme ve ev sahibi olarak konuk etme süreci içinde turistler, işletmeler, ev sahibi yönetimler ve ev sahibi toplumlar arasındaki karşılıklı etkileşimlerinden doğan olaylar ve ilişkiler bütünüdür (Erdoğan, 1996, 8).

İnsanın yaşamıyla ilgili pek çok değişimin olduğu turizmi, insanların devamlı yaşadıkları yerlerden ayrılıp, tekrar geri dönmek şartıyla, boş zamanlarını değerlendirmek, gezmek-görmek, eğlenmek, bilgilenmek amacıyla yaptıkları ekonomik, sosyal, kültürel, etkinliklerden doğan, konaklama ve yeme-içme faaliyetlerinin tümü olarak tanımlayabiliriz.

Yaptığı akademik faaliyetlerle turizm kalitesini yükseltmeyi amaçlayan, Uluslararası Bilimsel Turizm Uzmanları Birliği ise turizmi, insanların devamlı ikamet ettikleri, çalıştıkları ve her zamanki olağan ihtiyaçlarını karşıladıkları yerlerin dışına seyahat etmeleri ve buralarda genellikle turizm işletmelerinin ürettiği mal ve hizmetleri talep ederek, geçici konaklamalarından doğan olaylar ve ilişkiler bütünü olarak

tanımlamıştır. Bu tanımı esas aldığımızda; kongre ve iş seyahatleri, tatil ve dinlenme, spor, sağlık, toplantı, eğlence ve kültürel ihtiyaçların giderilmesi amacıyla yapılan kısa süreli seyahatler, kırsal kesimden büyük şehirlere yönelen her türlü seyahat, sayfiye yerlerinde yer alan ikinci evlerdeki geçici konaklamalar, turizm olayı içinde sayılmaktadır (Tunç ve Saç, 1998, 14).

Turizm, insanların sürekli ikamet ettikleri yer dışında yaptıkları seyahat ve gittikleri yerlerde geçici konaklamalarından doğan ihtiyaçlarının karşılanması ile ilgili faaliyetlerdir, şeklinde tanımlanmıştır. Bu tanımlardan yola çıkılarak, turizm ekonomik boyutu ile ele alınmış ve bu çerçevede ifade edilmiştir. Ancak zaman içinde yalnızca ekonomik bir faaliyet olmadığı görülmüş sosyal boyutu da dikkate alınarak turizm tanımları çeşitlenmeye başlamıştır.

Bazı sosyologlar tarafından evrensel büyük bir göç hareketi olarak nitelendirilen turizm; Uluslararası Turizm Akademisi (L'Academie Internationale du Tourisme) tarafından yapılan bir tanıma göre aslında bir bilgi eylemidir. Turizmi, genel kabul görmüş Walter Hunziker'in ifadesiyle tanımlayacak olursak; "Sürekli kalışa dönüşmemek ve gelir sağlayıcı hiçbir uğraşta bulunmamak koşulu ile yabancıların geçici süre kalışlarından doğan olay ve ilişkilerin tümüdür." denilmektedir.

Turizm sektörü dünyada hızla gelişen, dinamik endüstrilerden biri olarak kabul edilmektedir. Özellikle son yıllarda gelişmiş olan ülkelerin yanında gelişmekte olan ülkelerin de birçok çalışma ve projeler ürettiği turizm, tanımlarının yanında turist kavramına da açıklık getirilmesini gerekli kılmıştır. Turist, sürekli ikamet etmek ve gelir elde etmekten farklı bir amaç ile yabancı bir ülkeye giden ve geçici süre kalacağı bu ülkede, başka yerde kazandığı parayı harcayan kimsedir (Toskay, 1989). Diğer bir tanımda, bir ülkeye en az 24 saatlik bir süre boyunca kalmak için çeşitli nedenlerle (zevk, ailevi nedenler; sağlık amacıyla vb. yolculuk edenler; bilimsel, idari, dini, sportif nedenlerle veya bu çeşit toplantılara katılmak amacı ile yolculuk edenler; ticari nedenlerle yolculuk edenler, deniz gezileri yapanlar) gelenler turist olarak kabul edilirler.

Türkiye'de turistin tanımı 1996 yılında çıkarılmış olan 22747 sayılı Seyahat Acenteleri Yönetmeliğinde şu şekilde ifade edilmektedir: "Para kazanma amacı olmaksızın, dinlenmek ve eğlenmek ya da kültürel, bilimsel, sportif, idari, diplomatik,

dinsel, sıhhi faaliyetler nedeni ile oturduğu yer dışına geçici olarak çıkan, tüketici olarak belirli bir süre seyahat ederek kalan ve yeniden ikametgâhına dönen kimsedir.’’

2.2. TURİZM KAVRAMI

İlk çağlarda insanların yer değiştirmeleri daha çok yeme-içme ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yapılmaktadır. Daha sonraları bu yer değiştirmelere eklenen merak, yeni yerler görme ve değişik kültürleri tanıma isteği turizm olayının ortaya çıkmasını ve yaygınlaşmasını sağlamıştır (Pehlivan, 2005). Günümüzdeki seyahatler sanayinin gelişmesi, insanların gelir düzeylerinin yükselmesi, serbest olarak kullanabilecekleri boş zamanların çoğalmasıyla geçmiş dönemlerdeki ticari, dini ve askeri amaçlarla yapılan seyahatlerden çok farklı bir şekil almıştır (Olalı ve Timur, 1988, 18). Bu durum ise turizmin sosyal ve ekonomik bir nitelik kazanarak, ulusal ve uluslararası düzeyde kendine özgü özelliklerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Turizm olayının kendine özgü özellikleri şu şekilde sıralanabilir (Ürger, 1992, 13).

- 1- Turizm bir hizmet sektörüdür. Turizmde üretilen mal ve hizmetler üretildikleri yerde tüketilirler.
- 2- İnsanlar boş zamanlarında, turizm sektörünün ürettiği mal ve hizmeti tüketirler.
- 3- Turizm sektörü içerisinde yer alan turizm kuruluşları, arz ve talebi dengelemede rol oynamaktadırlar.
- 4- Turizm hareketleri yılın belirli aylarında yoğunluk kazanmaktadır. Mevsimlik hareketlilik oluşturmaktadır.
- 5- Turizm hareketliliği turistik önem arz eden bölgelerde daha çok yaşandığından, dengesiz bir dağılım göstermektedir.

Turizm olayının en önemli unsuru insana hizmet etmekten geçmektedir. Öznesi insan olan turizm faaliyetleri, nitelik ve biçim olarak diğer sektörlerden daha farklı özelliklere sahiptir.

2.3. TURİZM ENDÜSTRİSİ

Kökeni Fransızca olan sektör kavramı, bir ekonominin ortak özellikler taşıyan alt bölümleri olarak ifade edilmektedir (Seyidoğlu, 1992, 749). Ülkeler, ekonomilerini

daha kolay analiz edebilmek için, yapılarına uygun olarak iş ve hizmetleri faaliyet sektörlerine ayırmaktadırlar.

Turizm sektörü; hem talep yönüyle hem de arz yönüyle ve emek yoğun olması sebebiyle müşteri merkezli hizmet sektörlerinin başında gelmektedir (Bağdat, 2007, 39). Özellikle son yıllarda faaliyet yapısı gereği diğer sektörlerden de yararlanmaktadır.

Turizm endüstrisi, iktisadi bir faaliyet olarak ziyaretçilerden doğan faydaya yöneliktir. Bu endüstri turizm organizasyonları, pazarlama hizmetleri, konaklama hizmetleri, yiyecek içecek faaliyetleri, ulaştırma hizmetleri, perakende satış mağazaları gibi farklı hizmetleri ve faaliyetleri bir şemsiye altında toplayan büyük bir endüstridir (Olalı ve Korzay, 1993, 5).

Turizm endüstrisinde talep önceden kesin bir biçimde öngörülemmez. Sosyal bir olgu olan turizm, ekonomik ve politik koşullara bağlı olarak, ani talep dalgalanmalarından etkilendiğinden risk oldukça yüksektir (Barutçugil, 1982, 46).

Devlet Planlama Teşkilatı Turizm Sektörünü, Türkiye'ye gelen yabancıların sayısını ve turizm gelirlerini artırmak, iç turizmi geliştirmek ve yurtdışına çıkan vatandaşların seyahatlerini düzenlemekle ilgili tüm faaliyetlerdir, diye tanımlamaktadır (Olalı ve Timur, 1988, 237). Diğer bir ifade ile turizm sektörü, ulusal ve uluslararası düzeyde turizm kavramı tanımındaki fonksiyonları; hizmet sektöründen geniş ölçüde, tarım ve sanayi sektöründen ise belli ölçüde yararlanarak yerine getiren girişimlerdir. Aynı zamanda serbest malları da değerlendiren bir turizm endüstrisi oluşturmak için genel ekonominin belli bir kesiminde ortaya çıkan yatırım, tedbir, planlama ve uygulama faaliyetlerini de kapsayan bir organizasyondur (Olalı ve Timur, 1988, 238). Birbirinden farklı hizmetleri ve faaliyetleri bir şemsiye altında toplayan turizm endüstrisinin özelliklerini şu şekilde sıralayabiliriz (Batman, 1999, 3):

1. Turizm endüstrisi, tarım, sanayi gibi diğer endüstrilerle karşılıklı etkileşim içinde olan bir endüstridir.
2. Turizm endüstrisi, gelişmekte olan ülkelerin ekonomileri için önemli döviz kaynaklarından biri olma konumuna gelmektedir.
3. Turizm endüstrisi, gelişmekte olan ülkeler için iş imkânı sağlayan, işsizliğin daha büyük boyutlara ulaşmasını frenleyen bir sektördür.
4. Turizm endüstrisi, ülkeler ve bölgeler arası ekonomik ve kültürel değişime yardımcı olan hizmet ve konukseverlik endüstrisidir.

5. Turizm endüstrisi, kendi kaynaklarını koruyan, fakat aynı zamanda bu kaynakları tahrip edebilecek bir endüstri karakterine sahiptir. Turizmin amacı doğal ve sosyal kaynakları tahrip etmek değil, bu kaynakları isabetli politikalarla turizmin hizmetine sunmaktır.

Turizm sektörü tek başına bir sektör değildir, bir sektörler kesitinden oluşmaktadır (Olalı ve Timur, 1988, 242). Turizm sektörünün doğrudan etkilediği konaklama, ulaşım, eğlence, seyahat acenteleri, yönetim, finansman ve sağlık gibi pek çok sektör bulunmaktadır. Turizm sektörünün bir hizmet sektörü olması ve otomasyona diğer sektörlerden çok daha az imkân sağlaması bu sektörde insan gücüne olan ihtiyacı daha da artırmaktadır (Yanardağ ve Avcı, 2012, 43). Günümüzde özellikle işsizlik oranı yüksek olan ülkelerde, sektörlerin en belirgin özelliği yarattığı istihdamdır (TYD, 1992, 53). Turizm sektörünün gelişmesi ve istihdam üzerine etkisi birbirine paralel olarak gitmektedir. Turizm sektörünün kendisinden kaynaklan doğrudan istihdam, turizm sektörünü beslemeleri sonucu ortaya çıkan dolaylı istihdam ve bir diğeri de doğrudan ve dolaylı istihdamla sağlanan gelirin harcanmasıyla oluşan çarpan etkisinin ekonomide oluşturduğu uyarılmış istihdamdır (Yanardağ ve Avcı, 2012, 44). Türkiye’de turizm istihdamı 2001 yılında %12,76 iken 2012 yılında %26,51 e yükselmiştir (TUIK, 2010-2012).

Dünya turizm örgütü istatistiklerine göre, gelişmekte olan ülkelerde çalışanların büyük bir kısmı 18-29 yaş aralığındadır. Bu aralık özellikle genç nüfusunun oranı yüksek olan ülkelerin turizmden beklentilerinin yüksek olacağını göstermektedir.

Türkiye’de turizm sektörünün her geçen gün daha çok büyümesi, bu sektörde çalışan sayısının sürekli artış göstermesi, turizmin Türkiye ekonomisindeki önemini artırmaktadır (İncekara ve Savran, 2011, 144-164). Turizm işletmeleri, istihdam açısından otomasyon olanaklarının sınırlı olarak uygulandığı tesislerdir. Bu nedenle insan gücüne olan gereksinme fazladır (Kahraman, 1997, 19). Turizm işletmeleri hizmet üreten işletmeler olduğundan, faaliyetlerinin tamamına yakın bir kısmı insan unsuru tarafından gerçekleştirilmektedir (Kuru, 1987, 29). Turizm işletmeleri için eğitilmiş, kalifiye, motivasyonu yüksek, turizm sektöründe çalışmaya istekli insan kaynağı oluşturmak ihmal edilemeyecek derecede öneme sahiptir (Demirkol ve Pelit, 2002, 125). Son yıllarda ülkemizde turizm sektörünün gelişmesi amacıyla gerçekleştirilen

çalışmalar arasında turizm eğitimi ve öğrenimi önemli yer tutmaktadır (Kocaoğlu, 2002, 165).

Tablo 2.1. Turizm İstihdam Verileri, Sigortalı Sayısı (Nisan 2012-2013: SGK) Dağılımı

ALANLAR	2012	2013	DEĞİŞİM
Yiyecek İçecek Hizmetleri	394.806	457.999	16.0
Konaklama Seyahat Hiz.	222.809	257.979	15.8
Spor,Eğl.Dinl.Faaliyetleri	45.092	53.828	19.4
Seyahat ve Tur Op.Hiz.	46.210	49.998	8.2
Havayolu	6.723	18.395	173.6
Turizm Toplamı	715.640	838.199	17.1
Türkiye Toplamı	11.521.869	12.262.422	6.4
Ülke Payı,%	6.2	6.8	-----

Kaynak: Tued.org.tr([http:// www.tued.org.tr/turizmde-istihdam-838-bin-kisi](http://www.tued.org.tr/turizmde-istihdam-838-bin-kisi))

Tablo 2.1.'de Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) tarafından açıklanan 2013 Nisan ayı verilerine göre; turizm sektörü ile ilgili 5 faaliyet kolunda, sigortalı olarak çalışanların sayısı %17 dolayında artmıştır. 2012 yılında 715 bin olan çalışan sayısı, 2013 yılında 838 bine yükselmiştir.

Tablo 2.2. Türkiye'ye Gelen Yabancıların Milliyetlerine Göre Dağılımları

ÜLKELER (Milliyet)	YILLAR		
	2010(Milyon)	2011(Milyon)	2012(Milyon)
Almanya	4 385 263	4 826 315	5 028 745
Rusya Federasyonu	3 107 043	3 468 214	3 599 925
İngiltere	2 673 605	2 582 054	2 456 519
İran	1 885 097	1 879 304	1 186 343
Bulgaristan	1 433 970	1 491 561	1 492 073
Gürcistan	1 112 193	1 152 161	1 404 882
Hollanda	1 073 064	1 222 823	1 273 593
Fransa	928 376	1 140 459	1 032 565
İtalya	671 060	752 238	714 041
Suriye	899 494	974 054	730 039
Yunanistan	670 297	702 017	669 823
ABD	642 768	757 143	771 837

Kaynak: Tursab istatistikleri 2010-2012.

Tablo 2.2.'de ülkemizi ziyaret eden yabancıların çoğunluğunu Almanya, Rusya ve İngiltere'den gelen turistlerin oluşturduğu görülmektedir.

2.4. TURİZMİN TARİHİ GELİŞİMİ

Turizm insanların yeme-içme ihtiyaçlarını karşılama ve yeni yerler gezip görme isteklerinin artmasıyla birlikte dünya üzerinde sosyal bir oluşum meydana getirmiştir. Tarihi ve coğrafi yapısı itibariyle turizm koşullarını taşıyan Türkiye, turizm sektörü içerisinde 1980'li yıllarda yer almaya başlamış ve hızlı bir gelişim göstermiştir.

2.4.1. Dünyada Turizmin Tarihi Gelişimi

Dünyada, sosyal ve ekonomik açıdan önde gelen sektörlerden biri olan turizm sektörü, uluslararası nitelikte, önemli ölçüde iş alanları yaratmaktadır (Kocaoğlu, 2002, 161). Son yıllarda turizm, sosyal statüleri ve gelir düzeyleri yüksek kişi ve grupların tüketiminden sıyrılarak, sanayileşmenin getirdiği yoğun ve stresli çalışma ortamından uzaklaşma güdüsüyle genel bir ihtiyaç haline gelmiştir. Kişi başına düşen milli gelirin artması, insanların boş zamanların çoğalması turizme ve turizmde hizmet verenlere daha olumlu bir bakış açısı kazandırmıştır.

UNWTO (2011)'un yapmış olduğu tahminlere göre, dünya genelinde 2020 yılı itibariyle uluslararası turizme katılan kişi sayısının 1,6 milyara ve uluslararası turizm gelirleri büyüklüğünün ise 2 trilyon dolara ulaşması beklenilmektedir. Yine tahminlere göre 2020 yılına kadar olan dönemde, yıllık ortalama turist sayısı artış hızının % 4.3, gelir artış hızının ise % 6.7 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. Bu oran dünya refahındaki % 3'lük büyümenin fazlasıyla üzerindedir (WTO, 1998, 3).

Tablo 2.3. Dünya Turizm Büyüme Hızı Dağılımları

Dünya Turizmi Büyüme Hızları (Yıllık ortalama)		
Dönemler	Turist sayısı (Milyon)	Turizm Geliri (Milyar)
1950-1970	9.9	11.6
1970-1990	5.2	14.3
1990-2010	3.7	8.6
2010-2020	4.3	6.7

Kaynak: WTO, Tourism 2020 vision, july, 2013

Tablo 2.3 'te görüldüğü gibi, Dünyadaki turizm gelirlerinin 2020 yılının sonlarında 7 milyar doları bulacağı ve turist sayısının da 5 milyara yaklaşacağı beklenilmektedir.

Dünya Turizm Örgütü verilerine göre küresel turizm hareketinden turist sayısı bakımından en büyük payı, % 57.7 ile Avrupa kıtası almaktadır. Avrupa kıtasını, % 17.4 ile Amerika kıtası ve % 16.6 ile Doğu Asya ve Pasifik takip etmektedir.

Tablo 2.4. Uluslararası Turizm Hareketleri Dağılımı

Uluslararası Turizmde Turist Varışları			
Sıra No	Ülkeler	Milyon	
		2011	2012
1	Fransa	81.6	83.0
2	ABD	62.7	67.0
3	Çin	57.6	57.7
4	İspanya	56.2	57.7
5	İtalya	46.1	46.4
6	Türkiye	34.7	35.7
7	Almanya	28.4	30.4
8	Büyük Britanya	29.3	29.3
9	Rusya Federasyonu	22.7	25.7
10	Malezya	24.7	25.0

Kaynak: World tourism organization unwto june 2013

Tablo 2.4.'te belirtildiği gibi, en çok turist alan ülkeler sıralamasında 76.5 milyon kişi ile Fransa birinci sırayı, 49.5 milyon ile İspanya ikinci sırayı ve 45.5 milyon ile Amerika Birleşik Devletleri üçüncü sırayı almaktadır.

Ulusal verilere bakıldığında, Dünya turizm gelirleri sıralamasında Türkiye gelen turist sayısı oranına göre beklenen yerde değildir. 2012 yılında yaklaşık 36 milyon kişinin ziyaret ettiği ülkemiz Dünya turizm gelirleri sıralamasında UNWTO, 2013 verilerine göre 12. sırada yer almaktadır.

Tablo 2.5. Uluslararası Turizm Gelirleri Dağılımları

Uluslararası Turizm Gelirleri			
Sıra No	Ülkeler	Milyon(Dolar)	
		2011	2012
1	ABD	115.6	126.2
2	İspanya	59.9	55.9
3	Fransa	54.5	53.7
4	Çin	48.5	50.0
-	Çin (Macao)	38.5	43.7
5	İtalya	43.0	41.2
6	Almanya	38.9	38.1
7	Büyük Britanya	35.1	36.4
-	Hong Kong (Çin)	27.7	32.1
8	Avusturalya	31.5	31.5
9	Tayland	27.1	30.0
10	Türkiye	25.0	25.6

Kaynak: Word tourism organization unwtw to june 2013

Tablo 2.5’te sıralamada yer alan Macao ve Hong Kong, Çin Halk Cumhuriyetinde özel yönetim bölgesidir. Bu bölgelerde turizm hareketleri ve turizm endüstrisi gelirleri yüksek seviyede olduğu için sıralamada görülmektedir. Türkiye sıralamada 12. sırada yer alabilmiştir.

2.4.2. Türkiye’de Turizmin Tarihi Gelişimi

Türkiye’de turizm sektöründeki gelişmelere yönelik çalışmalar, iki dönemde ele alınmaktadır. Beş yıllık kalkınma planlarının hazırlandığı döneme kadar devam eden birinci dönem, planlı dönem öncesi olarak adlandırılan (1923-1962) yıllarını kapsamaktadır. 1963 yılında başlayan ve günümüze kadar devam ettiği belirtilen dönemde planlı dönem olarak ifade edilmektedir.

2.4.2.1. Planlı Dönem Öncesinde Turizm

Bu dönemde, 17 Şubat- 4 Mart 1923’de İzmir’de yapılan 1. Türkiye İktisat Kongresinde; iktisadi hayatın, kamu ve özel sermaye tarafından birlikte yürütülmesinin gerekli olduğunu ortaya konulmuştur (Serin, 1963, 103). Bu düşünceler sonucunda, 1924 yılında özel sektör yatırımlarını finanse etmek için İş Bankası, 1927 yılında ise Teşviki Sanayi Kanunu hazırlanmıştır. Turizm alanında faaliyet gösteren ilk organizasyon Raşit Saffet Atabinen ve arkadaşlarının kurduğu “Seyyahın Cemiyeti”dir. Daha sonra bu cemiyetin ismi “Türkiye Turing Cemiyeti” ve ardından

“Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu” olarak değiştirilmiştir. Kurumun çalışmaları sonucu Türkiye’de karayolu haritaları basılmış, Turist Rehberleri için sınav yapılmış ve turizmle ilgili çeşitli incelemeler gerçekleştirilmiştir (Kozak vd., 1997, 83).

Türkiye’deki turizm ile ilgili ilk kamu örgütlenmesi sanayi planının uygulamaya konulduğu 1934 yılında, 2450 sayılı “İktisat Vekâleti Teşkilat ve Vazifeleri Kanunu” ile gerçekleştirilmiştir (Yağcı, 2003, 17). Bu dönemde Türkiye’nin ev sahipliği yaptığı Balkan ülkelerinin turizm sorunlarının tartışıldığı ilk toplantı İstanbul’da yapılmıştır (İncekara, 1985, 113). 1940’lı yıllarda, turizme ilişkin birtakım düzenlemelerde bulunulması, Türkiye’nin iç ve dış turizm potansiyelini değerlendirmesini sağlamıştır (Kozak, 2012a).

1943 yılında Basın Yayın Genel Müdürlüğü içerisinde Turizm Müdürlüğü oluşturulmuştur. 1949 yılında ise, 5392 sayılı yasanın uygulamaya konulmasından sonra, I.Turizm Danışma Toplantısı yapılarak turizm politikaları oluşturulmuş ve bir program hazırlanmıştır.

1950 yılında çıkarılan 5647 sayılı Turizm Müesseseleri Teşvik Kanunu Türkiye’de turizmin geliştirilmesi amacıyla çıkarılan ilk yasal düzenleme olmaktadır (Kozak, 2012b). Türkiye de 1953 yılında kabul edilen 6086 sayılı Turizm Endüstrisi Teşvik Kanunuyla ilk yasal düzenleme yapılmıştır. Turizm alanında gerçekleştirilen bir başka düzenleme 1957 yılında 4951 sayılı yasa ile Türkiye’de ilk kez turizm, bakanlık düzeyinde bir organizasyonda temsil edilmeye başlanmıştır (Özdemir, 1993). Turizm sermaye yatırımlarının kolaylaştırılmasını sağlamak için 4 Mayıs 1960 yılında 300 milyon lira sermaye ile Turizm Bankası faaliyete başlamıştır. Turizm ve Tanıtma Bakanlığı kuruluşu ise 1963 yılında gerçekleşmiştir. Bakanlığın kurulmasından sonra özellikle turizm işletmelerine yönelik teşviklerin geliştirilmesi, denetlenmesine ilişkin hükümlerin gerçekleştirilmesi amacıyla 2634 sayılı Turizm Teşvik Kanunu yürürlüğe girdi (Tolungüç, 1999, 119).

Türkiye 1961 ve 1982 Anayasalarında, Devletin ekonomiye müdahalesini beş yıllık kalkınma planları ile şekle bağlamış bulunmaktadır. Planlar, yol gösterici mahiyette ve özel kesim için özendirici, kamu kesimi için ise emredici niteliğe sahip bulunmaktadırlar (DPT, 984, 24). 1962 yılından sonra Devlet Planlama Teşkilatı çalışmaya başlamış ve Türkiye’de planlı kalkınma dönemine geçilmiştir. Kalkınma

amaçlı olarak hazırlanan bu planlarda turizm sektörüyle ilgili önlemlerin ve gelişmelerin yer aldığını görmekteyiz.

Tablo 2.6. Planlı Dönem Öncesinde (1950-1962) Türkiye'deki Turizm Verilerinin Dağılımı

Planlı Dönem Öncesinde, Türkiye Turizm Göstergeleri (1950-1962)		
Yıllar	Gelen Yabancı Sayısı (Milyon)	Turizm Gelirleri (Milyar Dolar)
1950	28,625	6
1951	31,377	15
1952	38,837	7
1953	91,114	8
1954	111,619	7
1955	107,348	3
1956	157,680	3
1957	159,148	3
1958	153,476	2,6
1959	165,803	5,4
1960	124,228	6,0
1961	144,356	7,1
1962	198,228	8,3

Kaynak: Şahin, 1990,108; Ünlüöner, 1990,256

Tablo 2.4'te planlı dönem öncesinde turizm gelirlerine ve gelen turist sayılarına bakıldığında, siyasi geçişlerden etkilendiği görülmektedir. Ayrıca yine tabloda görüldüğü gibi turizm gelirinin yıllar itibariyle giderek yükseldiği görülmektedir.

2.4.2.2. Beş Yıllık Kalkınma Planlarında Turizm

1963-1967 yılları arasında, birinci beş yıllık kalkınma planında; ödemeler dengesi açığının kapatılmasında turizmden daha fazla yararlanmak amacıyla, tanıtım ve yatırım faaliyetlerine yönelik tanıtımlar yapılmıştır.

1968-1972 yılları, ikinci beş yıllık kalkınma planında; turizm gelirini artırıcı, yabancı turist sayısını ve ortalama harcamalarını yükseltici faaliyetleri kapsamış ve bu amaçla tesislerin çoğaltılması, kalitesinin artırılması, özel sektörün turizm yatırımlarında bulunmasını kolaylaştırıcı projeler oluşturulmuştur.

1973-1977 yılları, üçüncü beş yıllık kalkınma planında; iç ve dış turizmi geliştirmek ve yürütmek temel hedef kabul edilmiştir. Hızla gelişen turizm yatırımlarının düzensiz olarak gelişmesini önlemek amacıyla fiziksel planlama çalışmalarına devam edilmiştir.

1978 yılında bir yıllık plan hazırlanmış ve Türkiye'nin doğal, tarihi ve kültürel zenginliklerinin değerlendirilmesi esas alınmıştır.

1979-1983 yılları, dördüncü beş yıllık kalkınma planında; sektörün işleyişinde öncelikle kitle turizmine yönelik düzenlemeler görülür. Yabancı sermayenin turizm yatırımlarına özendirilmesi ilkeleri yer almaktadır (Şahin, 1990).

Türkiye turizmde 1980'lerin ikinci yarısından sonra başlattığı atılım ile kısa sayılabilecek bir sürede uluslararası turizm pazarına çıkmayı başarmıştır. 1981 yılında 1,4 milyon uluslararası turist girişi ile 400 milyon dolar gelir elde eden Türkiye, Dünya ortalamasının üzerinde bir hızla büyümüştür. Turizm yatırımlarını geliştirmek amacıyla 1983 yılında çıkartılan 2634 sayılı Turizm Teşvik Yasası, turizm yatırımlarını hızlandırmıştır (TÜRSAB, 1994, 32).

1985-1989 yılları, beşinci beş yıllık kalkınma planında; Türkiye'nin doğal, tarihi ve kültürel varlıklarının turizm amacıyla değerlendirilmesi, doğa ve çevre değerlerinin turizm amaçlı kullanımı, turizmi geliştirme stratejilerini gerçekleştirmeyi amaçlayan bir yapı oluşturulmuştur.

1990-1994 yılları, altıncı beş yıllık kalkınma planı; eğitilmiş personel açığının kapatılması, turizm alt ve üst yapı kalitesinin artırılması, turizm mevsimini uzatmayı amaçlayan önlemlerin alınmasını kapsayan bir plandır.

1996-2000 yılları arasındaki yedinci beş yıllık kalkınma planı, turizm yatak kapasitesini artırıcı politikalar olmaktan çıkmış, turizmin diğer sorunlarının çözümüne yönelinmiştir. Türkiye'de turizmi tanıtmaya ve pazarlama çalışmalarının teşvik edilmesi yer almaktadır.

2001-2005 yılları, sekizinci kalkınma planı turizmin çeşitlendirilmesi, küçük ve orta ölçekli kuruluşların desteklenmesi konularında yoğunlaştığı görülmektedir. Türkiye 2002 yılında 13,2 milyon turisti ağırlayan ve 9 milyar dolar turizm geliri elde eden bir turizm ülkesi olmuştur.

2007-2013 yılları, dokuzuncu kalkınma planı, kalkınma planları arasında süre belirleyen ilk plandır. Türkiye'de turizmin bölgesel dengesizlikleri azaltıcı

özelliklerinden yararlanılması, doğal, tarihsel ve sosyal çevreyi kollayıcı ve geliştirici bir yaklaşımın tercih edilmesi, coğrafi dağılımın iyileştirilmesi hizmet kalitesinin artırılması esas alınmıştır (Kozak, 1992).

Tablo 2.7. Türkiye’deki Turizm Gelirlerinin Yıllara Göre Dağılımı (Yabancı Ziyaretçi ve Yurt Dışında İkamet Eden Vatandaş Ziyaretçi)

YILLAR	TOPLAM		
	Turizm Geliri(Dolar)	Ziyaretçi Sayısı	Ortalama Harcama(Dolar)
2003	13. 854. 866	16. 302. 053	850
2004	17. 076.606	20. 262. 640	843
2005	20. 322. 112	24. 124. 501	842
2006	18. 593. 951	23. 148. 569	803
2007	20. 942. 500	27. 214. 988	770
2008	25. 415. 057	30. 979. 979	820
2009	25. 064. 482	32. 006. 149	783
2010	24. 930. 997	33. 027. 943	765
2011	28. 115. 692	36. 151. 328	778
2012	29. 007. 003	36. 463. 921	795
2013	32. 310. 424	39. 226. 226	824

Kaynak: TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu Verileri, 2013); TURSAB, (2013)

Tablo 2.7’de özellikle turizmin endüstri olarak hızla geliştiği ülkemizde, turizm gelirleri ve ziyaret eden turist sayılarındaki artışın oranı görülmektedir. Bu artışın sektörün gelişmesine katkı sağlayacağı düşünülebilir.

Turizm için olmazsa olmaz olan konaklama, yeme-içme-eğlence gibi alanlar, turizm ekonomisinin gelişimine katkı sağlamaktadır. Türkiye, 1982 yıllarındaki turizm hamlelerini 2000’li yıllarda daha da artırmıştır. Uluslararası turizm pazarında 2011 yılında 36 milyon turist ağırlayarak Fransa, ABD ve Çin’in ilk üç sırayı aldığı listede kendine 6.sırada yer bulmuştur. Dünya turizm geliri açısından ise 28 milyar dolar turizm geliri elde ederek hızla yükselen bir ülke konumuna gelmiştir (TCKTB Turizm Verileri, 2003-2013). Türkiye artık sektör olarak turizminin ufkunu açmış ve turizm gelirleri hızlı bir yükseliş göstermiştir. Turizm Bakanlığı, TÜİK ve Merkez Bankası verilerine göre; 2013 yılında Türkiye, turizm sektöründen 32 milyar dolar gelir elde etmiştir. Ülkemizi ziyaret eden turist sayısı ise 39,2 milyon kişi olarak belirlenmiştir (TCKTB, TYİGM, 2012; TÜİK, 2013).

2.5. EĞİTİM

Eğitim, hem birey için hem de toplum için zorunlu bir gereksinimdir. Çağdaş eğitim akılcı, bağımsız, sorgulamacı ve eleştireci düşünce yoluyla doğruyu arama anlayışına dayanmaktadır (Baysal, 1990, 121). Toplumların gelişmişlik düzeyleri, o ülkedeki eğitim düzeyleri ile doğru orantılıdır.

2.5.1. Eğitimin Tanımı

Eğitim bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istenlik değişme meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1975, 12). Eğitim, genel olarak bireyin yaşadığı toplumda yeteneğini, tutumlarını ve olumlu değerdeki diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçler toplamı olarak da tanımlanmaktadır (Tezcan, 1996, 3). Bireyin davranışlarında değişim meydana getirme sürecinde eğitim aynı zamanda işgücüne nitelik kazandırır, üretimdeki emek faktörünün verimliliğini artırır (Atınç, 2008).

Aynı zamanda yeni kuşakların, toplum yaşamında yerlerini almaya hazırlanırken gereken bilgi, beceri ve anlayışlar elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine yardım etmek eğitimin önemli bir etkinliğidir (Başaran, 1991, 16).

2.5.2. Eğitimin Amaçları

Eğitimin amacı, toplumsal, kişisel ve ekonomik hayatın gereksinim duyduğu çeşitli becerilere, bilgilere, düşünme, sorun çözme, aradığı bilgileri bulma yetilerine sahip insanı yetiştirmektir (Soysal, 1989, 11). Yine eğitim, bireyin kişiliğinin gelişmesine yardım ederek topluma ve ülkesine duyarlı, uyumlu bir birey olması, olumlu davranışlar kazanması için çalışır (Orhaner ve Tunç, 2003, 3). Bunların yanında eğitim, insanlara mesleki bilgi, dolayısıyla meslek kazandırmaya ve onların üretken bireyler olmasına çalışır (Ergüneş, 1995, 7).

2.5.3. Eğitimin Sınıflandırılması

Eğitim, süreç itibariyle formal ve informal olmak üzere iki şekilde yapılır (Selçuk, 1992, 2).

a) Formal Eğitim: Önceden hazırlanmış bir program çerçevesinde planlı olarak yapılır ve öğretim yoluyla gerçekleşir. Eğitim profesyonel kadrolarca verilir, sürecin belli bölümlerinde ve sonunda değerlendirme yapılır (Türkseven, 2012). Okullardaki eğitim formaldır. Türkiye’de formal eğitim örgün ve yaygın eğitim olmak üzere iki şekilde gerçekleştirilir (Erden ve Fidan, 1998, 13).

Örgün eğitim, belli yaş grubundaki bireylere, amacına uygun olarak okul ortamında verilen eğitimdir (Selçuk, 1999, 2). Diğer bir ifade ile örgün eğitim, belirli yaş grubundaki ve aynı seviyedeki bireylere, amaca göre hazırlanmış programlarla, okul çatısı altında düzenli olarak yapılan eğitimdir (OKY, 2013).

Bu tanımlara göre örgün eğitim sisteminin üç boyutunun olduğu görülmektedir. Bunlar;

- 1- Belirli bir yaş grubu olması,
- 2- Önceden belirlenmiş amaçlara uygun eğitim programları olması,
- 3- Okul ortamında düzenli bir eğitimin yapılması.

Yaygın eğitim; örgün eğitim sistemine hiç girmemiş ya da örgün eğitim sisteminin herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademedен ayrılmış ya da bitirmiş bireylere; ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmelerini sağlayıcı nitelikte çeşitli süre ve düzeylerde hayat boyu yapılan eğitim, öğretim, üretim, rehberlik ve uygulama etkinliklerinin tümü, diye tanımlanmaktadır. Diğer bir ifadeyle, Yaygın Eğitim, toplumun ihtiyaçlarını fertlerin ilgi, istek ve hizmet anlayışlarına göre farklı yönlerden dinamik hale getirmek amacıyla onlara belli programlar halinde sunulan bir eğitim faaliyetidir.

b) İnfomal Eğitim: Kişilerin karşılaştığı durum ve içinde bulunduğu grubun üyeleriyle etkileşimde buldukça, farkında olmadan yeni şeyler öğrenmesidir (Erden, 1998). Yaşam içinde kendiliğinden oluşan, kültür ve demografik faktörlerle şekillenen olağan bir süreçtir. Burada öğrenme amaçlı ve planlı değil, gelişigüze'dir.

2.6. TURİZM EĞİTİMİ

Turizm sektöründe tespit edilen en önemli sorunlardan birisi turizm eğitimi almış personel eksikliğidir. Turizm eğitimi, emeğe dayalı turizm sektöründe verimliliği artırmak, turiste doğrudan doğruya kaliteli hizmet vermek, turizm personelinin yetki, yetenek ve sorumlulukları arasında denge kurmayı sağlayacak davranışların kazanılmasını içeren süreci kapsamaktadır. Çok sert rekabetin yaşandığı uluslararası turizm piyasasında, turizm bilincinin oluşturulması ve nitelikli personelin varlığı gerçekçi ve kaliteli bir eğitimle sağlanabilecektir. Eğitilmiş personelin diğer sektörlerde olduğu gibi turizm sektöründe de; hizmet kalitesinin yükselmesine, işletme değerinin artmasına, büyük katkı sağlayacağı gerçektir (Timur, 1993, 49).

2.6.1. Turizm Eğitiminin Tanımı

Turizm eğitimi, ara istihdamın eğitilmesinin yanı sıra, yatırımcı ve işletmecilerin, esnafın, kamu ve özel kesim yöneticilerin, aynı zamanda turizm hareketliliğinin yaşandığı bölgelerdeki halkın turizm alanında eğitilmesi ve bilinçlendirilmesidir (Tüylüoğlu, 2003).

Diğer bir tanıma göre turizm eğitimi: turizm olay ve ekonomisinin halka ve öğrenim gören gençliğe öğretilmesi, turizm konusunda bilgili ve kalifiye personel ve yönetici yetiştirilmesi için yapılan çalışmalardır (Sezgin, 2001, 135).

Turizm eğitimi genel manada; toplum düzeyinde turizm eğitimi ve mesleki turizm eğitimi şeklinde ifade edilmektedir. Toplum düzeyindeki turizm eğitimi, toplumda turizm şuurunu yerleştirmek, turizmin yaratıcı kaynaklarını koruyacak sevgiyi ve anlayışı geliştirmek, turiste karşı eşit ve dürüst hizmet etmenin ahlak ve terbiyesini vermek, gerçek saygıya ve samimi konukseverliğe dayalı bir davranış biçimini oluşturmak amacıyla yapılmaktadır (Türkseven, 2012). Mesleki turizm eğitimi ise turizm sektörünün gündeminde olan eğitilmiş kalifiye eleman sorununu azaltmak ve ülkemizin kitle turizmine yönelmesi ile ortaya çıkan kaliteli hizmet anlayışının sektörde oluşmasını sağlamak amacıyla yapılır (Ural ve Pelit, 2002).

2.6.2. Turizm Eğitiminin Önemi

Ülkenin ekonomik kalkınması dolayısıyla refaha ulaşması nitelikli işgücü ile sağlanabilmektedir. Turizm eğitimi de bu temel hedefe ulaşmayı gerçekleştirirken özellikle aşağıdaki konularda önemi ortaya çıkmaktadır (İçöz, 1994, 86).

1-Turizm eğitimi sektöre yeterli eleman sağlamak zorundadır. Nitelikli eleman için kaliteli bir eğitim gereklidir.

2-Uluslararası piyasada faaliyet gösteren işletmelerde aranan temel özelliklerden biri de nitelikli personeldir.

3-Turizmde yalnızca üretim aşamasında değil, pazarlama, reklam ve satış aşamasında da yetenekli ve bilgili insanlara ihtiyaç vardır.

4-Mesleki eğitim düzeyindeki kalite ve ekonomik gelişme arasındaki ilişki, yetki, yetenek ve sorumluluk arasındaki bağlılık, kaliteli turizm eğitimi zorunlu kılmaktadır.

5-Turizm işletmelerindeki maliyetinin düşmesi ve veriminin artması için personel kalitesini yükseltecek turizm eğitimi ve öğretimi zorunludur.

6-Turizm eğitimi, yalnızca işletmelerdeki personel için değil, aynı zamanda turizm alanında eğitim ve öğretimde görev alacakların eğitiminde de gereklidir.

2.6.3. Turizm Eğitimin Amaçları

Bir eğitim sistemi, bireyin beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı bir kişiliğe, özgür ve bilimsel düşünce gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip kişiler olarak yetiştirmeyi, ilgi, yetenek ve eğilimlerini geliştirmeyi amaçlar. Turizm eğitiminin yalnızca sektörde çalışacak nitelikli işgücünün yetiştirilmesini değil, aynı zamanda ülkede turizm bilincinin oluşması ve geliştirilmesini de amaçladığı bilinmektedir. Bu bağlamda turizm eğitiminin amaçlarından bazılarını şu şekilde sıralayabiliriz (Sezgin ve Acar, 1991, 95):

- a) Turizm sektörüne yetişmiş kalifiye ara eleman temin etmek,
- b) Okulda verilen teorik ve uygulamalı eğitimin birbiriyle bağlantısını sağlamak,
- c) Turizm eğitim programlarını, sektörün ihtiyacına uygun güncelleyerek turizm endüstrisinin gelişmesine katkı sağlamak,

- d) Turizm işletmelerindeki personelin kendini geliştirmesine yardımcı olmak, bilgi ve becerisini artırmak,
- e) Turizm endüstrisinin geliştiği bölgelerde başta olmak üzere turizm bilincini oluşturmaktır.

2.7. MESLEKİ EĞİTİM

Bireylere çalışma hayatında gerekli bilgi, beceri ve iş alışkanlıkları kazandıran ve bireyin yeteneklerini çeşitli yönleri ile geliştirmeyi amaçlayan bir eğitim sürecidir mesleki eğitim. Mesleki eğitimin hammaddesini insan, sürecini eğitim, amacını da istihdam oluşturmaktadır. Mesleki eğitim, toplumu oluşturan bireylerin bir meslek sahibi olabilmesi ve mesleğe uygun bilgi ve becerilerin verileceği bir eğitim sürecinde yetişmesi, gelişmesi için uygulanan bir eğitim-öğretim sistemidir. Bu sistemde mesleki eğitim iş için eğitimidir (Bozok, 1991, 56). Ayrıca mesleki eğitim uzmanlaşmamış ya da yarı uzman işgücünü, uzmanlık gerektiren ve özel nitelikteki görevlere hazırlamak amacıyla yapılan çalışmaların bütünüdür.

2.7.1. Mesleki Turizm Eğitimi

Mesleki turizm eğitimi, turizm sektörünün gereksinimi olan teorik-pratik bilgilere sahip, becerileri kazanmış kalifiye personeli yetiştirmek, işini daha iyi yapabilmesi için gerekli bilgileri sistemli bir şekilde kazandırmak amacıyla verilen eğitimi ifade etmektedir (Aymanıuy ve Aymanıuy, 2002, 33). Mesleki turizm eğitimiyle, her düzeydeki öğrencinin turizm bilincini, misafirperverliğinin temel prensiplerini vermek, turizm endüstrisinde çalışan personelin; genel, mesleki bilgilerini artırmak ve turizm endüstrisine yönetici, araştırmacı niteliklerde uzman, uygulayıcı, teknisyen yetiştirmek için yapılan her türlü faaliyetleri kapsamaktadır (Olalı, 1973, 10).

Mesleki turizm eğitimi diğer mesleki eğitim şekillerinden farklılık göstermektedir. Turizm eğitiminde temel öge insandır. Turizm bir hizmet endüstrisidir ve hizmetin standartları çoğunlukla uluslararası özellik taşıır. Bu nedenle iş gücünün eğitimi farklı bir önem taşımaktadır.

Mesleki turizm eğitiminin amacı; turizm alanında uzmanlığı olan ya da olmayan bireyleri, turizm sektörüne hazırlamak, sektörün beklentilerine cevap verecek bilgi,

beceri ile donatarak turizm sektörüne kazandırmaktır. Ayrıca mesleki turizm eğitimi, teorik ve pratik eğitimden, meslek ahlakına ve mesleğin temel prensiplerine kadar çeşitli disiplinlerin verildiği, belli bir işin öğretildiği eğitimlerdir (Ağaoğlu, 1991). Hacıoğlu, (1992) ise mesleki turizm eğitimini, turizm endüstrisinin ve turizm mesleklerinin değişik faaliyet ve ihtiyaçları için bilgili, becerili, yetenekli, verimli ve insana hizmet etmenin ahlaki bir değer taşıdığı bilincine sahip eleman yetiştirmektir, diye tanımlar.

Mesleki turizm eğitimi; amaçları ve araçları birbirinden farklı yedi eğitim kademesinden oluşmaktadır (Olalı, 1984, 15):

- Birinci kademe, işletmelerde çalışan personelin eğitilmesidir.
- İkinci kademe, eğitim merkezlerinde düzenlenen turizm eğitimidir.
- Üçüncü kademe, orta öğrenim düzeyinde yapılan meslek eğitimi olup, amacı işletmeler için işi gerçekleştirecek elemanı ve nezaretçiyi yetiştirmektir.
- Dördüncü kademe, lise üzerinde iki yıllık eğitim dönemini kapsayan kademedir.
- Beşinci kademe, yine lise üzerine dayalı dört yıllık yüksekokullarda yapılan turizm eğitimidir.
- Altıncı kademe, üniversiteler düzeyinde fakültelerde dört yıllık turizm ve otelcilik lisans eğitimidir.
- Yedinci kademe, lisans eğitimi üzerine dayalı ihtisas programları ile yüksek lisans ve doktora veren turizm işletmeciliği programlarıdır.

2.8. TÜRKİYE’DE TURİZM EĞİTİMİ

Türkiye’de turizm eğitimine ilişkin faaliyetler, büyük ölçüde planlı dönem içerisinde gelişme göstermiştir. Planlı dönem öncesinde Milli Eğitimin Bakanlığının açtığı meslek kurslarıyla turizm eğitimi verilmiştir.

2.8.1. Türkiye’de Turizm Eğitiminin Tarihçesi

Ülkemizde Turizm eğitimi ilk olarak 1953 yılında Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Kültür Bakanlığının işbirliği yapması sonucunda Ankara ve İzmir Ticaret Liselerinde meslek kurslarının açılmasıyla başlamıştır (Olalı, 1984). 1955 yılında İstanbul’da ve 1960 yılında İzmir’de turizm sektörünün ihtiyacını karşılamak amacıyla

turizm rehberliği kursları açılmıştır. 1961-1962 öğretim yılında Ankara Otelcilik Okulunun açılmasıyla turizm eğitimi, örgün eğitim kapsamına girmiştir (Boylu, 2002, 66). Turizmin giderek önem kazanması ve kalkınma planlarında yer almasıyla birlikte, 1963 yılında Turizm ve Tanıtma Bakanlığı kurulmuştur (Timur, 1994, 46). 1964-1965 yılında öğrencilere turistik tesislerde işbaşı eğitimleri yaptırılmaya başlandı. Yapılan çalışmalarla ikinci otelcilik okulu 1967-1968 öğretim yılında İstanbul'da açılmıştır (İnce, 2002, 177). Otelcilik okulu adıyla eğitim veren bu okullar 1973-1974 öğretim yılından itibaren, Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi adı ile faaliyetlerini sürdürmeye başlamıştır (Sezgin, 2001, 137). 1975-1976 öğretim yılında Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi adıyla Kuşadası'nda turizm eğitimi veren üçüncü okul açılmış ve eğitim gören öğrenci sayısı 742'ye ulaşmıştır (Boylu, 2002, 67). Turizm sektöründeki işletmelerin beklentileri doğrultusunda 1980 sonrası Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerine hazırlık sınıfı konulmuş, yabancı dil eğitimine ağırlık verilmiş ve okulların adı Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi olarak değiştirilmiştir (İnce, 2002, 177). Okullarda, 1975-1976 eğitim-öğretim yılında resepsiyon, servis ve mutfak bölümleri olmak üzere üç bölümde eğitim yapılırken, 1987-1988 eğitim-öğretim yılında resepsiyon, servis, mutfak, kat hizmetleri; 1993-1994 yılında da resepsiyon, servis, mutfak, kat hizmetleri ve seyahat acenteciliği olarak 5 bölümde eğitim yapılmaya devam edilmiştir (Boylu, 2002, 67).

Özellikle Türk mutfağının geliştirilmesi ve uluslararası mutfaklarda yer edinebilmesi için 1985-1986 öğretim yılında Bolu-Mengen'de Anadolu Aşçılık Meslek Lisesi açılarak Türk ve Dünya mutfaklarını bilen aşçılar yetiştirmek hedeflenmiştir (İnce, 2002, 178).

Öğrencileri hem mesleğe hem de yükseköğretime hazırlayan Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri modüler eğitim uygulamasına 2006-2007 yılında kademeli olarak geçmeye başlamıştır. Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında, 62 alan ve 226 dal modüler sistemde eğitim yapılmaktadır (MEGEP, 2006). İş piyasasının ihtiyaçlarına cevap veren, öğrenciyi aktif kılan, kalıcı ve nitelikli öğrenmeyi gerçekleştiren ve bireysel bir şekilde ilerlemeyi sağlayan modüler öğretim yöntemi benimsenmiştir. Meslek standartları ile yeterlilikleri belirlenerek mesleki ve teknik eğitim kurumlarında 9. sınıfların ortak okutulması ve 10.sınıftan itibaren mesleki alan ve dallara ayrılması sistemi hayata geçirilmeye başlanmıştır (Sönmez, 2008, 82).

04.12.2008 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ortaöğretimde okul çeşitliliğinin azaltılması genelgesi yayınlanmıştır. Buna göre Anadolu ibaresi kaldırılarak okulların adı, Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesine dönüştürülmüştür (MEB, 2008).

1986 yılında yürürlüğe konulan 3308 sayılı kanun gereğince meslek liselerinde başlatılan beceri eğitimi Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde sektörün özelliği de dikkate alınarak turizm bakımından hareketsiz olan Ekim-Mart ayları arasındaki altı aylık sürede okulda yapılmasına karar verildi. Nisan-Eylül ayları arasındaki ikinci altı aylık dönemde ise staj eğitimlerinin turizm işletmelerinde gerçekleştirilmesi sağlanmıştır (İnce, 2002, 200 ve Tüylüoğlu, 2003, 20). Öğrencilerin aldıkları mesleki eğitimin bilincinde olmaları ve mesleki kariyerlerini oluşturmaları iş piyasasında yapacakları uygulamalarla artacaktır. Uygulamalı eğitim süresince öğrencilere iş yerlerinde asgari ücretin % 60'ından az olmamak üzere ücret ödenmektedir. Öğrencilerin sigorta işlemleri ise Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından yapılmaktadır.

Üniversite düzeyinde turizm eğitimi ise ilk olarak Ankara Ticaret Yüksek Öğretmen Okuluna 1965–66 öğretim yılından itibaren turizm bölümünün ilave edilmesiyle kurulan Ankara Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulunda verilmeye başlanmıştır. 1969 yılında Ege Üniversitesinde, 1974 yılında Hacettepe Üniversitesinde, 1975 yılında Bursa İktisadi ve Ticari İlimler Akademisinde, 1980 yılında Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisinde, 1982 yılında ise Erciyes Üniversitesi bünyesinde ön lisans ve lisans düzeyinde turizm eğitimi veren birimler kurulmuş ve zaman içerisinde sayıları artmıştır. 13.11.2009 tarihi itibarıyla de bu okullar Turizm Fakülteleri olarak yeniden isimlendirilmişlerdir. (Boylu ve Arslan, 2013, 539). Günümüzde önlisans (iki yıllık), Lisans (dört yıllık), yüksek lisans ve doktora düzeyinde turizm eğitimi yapılmaktadır.

2.8.2. Türkiye’de Turizm Eğitiminin Genel Yapısı

Türkiye’de turizm eğitimi örgün ve yaygın eğitim çatısı altında, turizm sektörünün birçok faaliyet koluna yönelik olarak gerçekleştirilmektedir.

Örgün turizm eğitimi veren öğretim kurumları, ortaöğretim ve yükseköğretim düzeyinde, mesleki turizm eğitimi veren okullardan oluşmaktadır. Ortaöğretimde mesleki turizm eğitimi, ağırlıklı olarak Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri,

Anadolu Ticaret Meslek, Ticaret Meslek Liselerinde ve Aşçılık Meslek Liselerinde yürütülmektedir (Ünlüöner, 2004, 111). Yükseköğretim düzeyinde önlisans, lisans ve lisansüstü eğitim şeklinde mesleki turizm eğitimi verilmektedir.

Tablo 2.8. Türkiye’de Örgün Turizm Eğitimi Veren Kurumların Dağılımı

Türkiye’de Örgün Turizm Eğitimi Veren Kurumlar	
MEB Bünyesinde Örgün Turizm Eğitimi Veren Kurumlar	Yüksek Öğretim Düzeyinde Örgün Turizm Eğitimi Veren Kurumlar
<ul style="list-style-type: none">Anadolu Ticaret Meslek Lisesi ve Ticaret Meslek LisesiAnadolu Otelcilik ve Turizm Meslek LisesiAnadolu Meslek LisesiAnadolu Kız Meslek ve Kız Meslek LisesiÖzel Otelcilik ve Turizm Meslek LisesiAşçılık Turizm Meslek Lisesi	<ul style="list-style-type: none">Ön Lisans Turizm EğitimiLisans Turizm EğitimiLisans Üstü(Yüksek lisans ve Doktora) Turizm eğitimi

Kaynak:Hacıoğlu,N.,Kaşlı,M.,Şahin, S.,Tetik,N.,Türkiye de Turizm Eğitimi Ankara, Detay Yayıncılık, 2008., Avcıkurt, Cevdet.Turizmin güncel sorunları, ders notu. Balıkesir, 2003,16-23 yararlanılarak hazırlanmıştır.

Tablo 2.8’de örgün ve yaygın turizm eğitimi veren kurumlar gruplandırılmıştır. Ortaöğretim düzeyinde turizm eğitiminin verildiği kurumları MEB, Mesleki Teknik Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı okullar oluşturmaktadır. Turizm otelcilik okullarının özellikle turizm sektörüne kalifiye ara eleman yetiştirdiği söylenebilir.

Yaygın turizm eğitimi ise resmi ve özel kurumlarda kısa süreli mesleki kurslar şeklindedir (Ünlüöner ve Boylu, 2005, 15). Türkiye’de yaygın turizm eğitimi faaliyetleri Milli Eğitim Bakanlığı ve Turizm Bakanlığı ile bazı özel kurum ve kuruluşlar tarafından yürütülmektedir.

Türkiye’deki turizm eğitiminin genel yapısına göre; turizm eğitimi alan kişiler sektörde çeşitli kademelerde hizmet vermeye başlamaktadır. Çalışma kademelerinin oluşturulmasında uluslararası çalışma örgütü piramidinin dikkate alınması işlerin standartlarına uygun olarak yürütülmesi açısından gereklidir. Türkiye’de alt kademe turizm personeli yetiştirmek amacıyla faaliyet gösteren Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri, ortaöğretim seviyesinde yer almaktadırlar. Orta kademe turizm personeli yetiştirmek üzere faaliyette olan iki yıllık Turizm ve Otelcilik Meslek Yüksekokulları ise Önlisans düzeyinde eğitim vermektedirler. Üst kademe turizm personeli yetiştirmek üzere faaliyet gösteren dört yıllık Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulları ise

Lisans düzeyinde eğitim vermektedirler. Yüksek lisans ve doktora seviyesinde verilen eğitim ile de turizmde yönetici veya araştırmacı yetiştirilmektedir.

Tablo 2.9. Türkiye’de Yaygın Turizm Eğitimi Veren Kurumların Dağılımı

Türkiye’de Yaygın Turizm Eğitimi Veren Kurumlar	
Kamu Kurum ve Kuruluşları	Özel Kurumlar
<ul style="list-style-type: none"> • Kültür ve Turizm Bakanlığı • Üniversiteler • Açık Öğretim Fakültesi ve TRT, TV Programları • İŞKUR • Milli Eğitim Bakanlığı <ul style="list-style-type: none"> a)TUREM b) METEM c)Akşam Sanat Okulu ve Halk Eğitim Merkezleri d)Meslek Okulları (AOTML, Kız Meslek ve Ticaret Meslek Lisesi) 	<ul style="list-style-type: none"> • TUGEV • Belediyeler • Sendikalar ve Dernekler • Turizm işletmeleri (Oryantasyon)

Kaynak: Hacıoğlu, Necdet., Kaşlı, Mehmet., Şahin, Seda. ve Tetik, Nuray. (2008). Türkiye’de Turizm Eğitimi, Detay Yayıncılık, Ankara, yararlanılarak hazırlanmıştır.

Tablo 2.9’da görüldüğü gibi turizm eğitimini veren yaygın eğitim kurumları arasında özel kuruluş ve derneklerin de olduğu görülmektedir. Turizm işletmeleri, çalışan personeline işyeri motivasyonunu artırıcı oryantasyon eğitimi verebilir.

Tablo 2.10. Türkiye’deki Turizm Eğitim Öğretim Kademeleri ve Bölüm Çıktıları

Türkiye’deki Turizm Eğitim-Öğretim Kademeleri ve Bölüm Çıktıları	
Hizmet Birimi	Eğitim Düzeyi
Üst Düzey Yönetici ve Araştırmacı	Yüksek Lisans ve Doktora Mezunu
Üst Düzey Turizm Personeli ve Orta Düzey Yönetici	Otelcilik ve Turizm Fakültesi Mezunu (Lisans Eğitimi)
Orta Kademe Turizm Personeli ve Alt düzey Yönetici	Otelcilik ve Turizm MYO Mezunu (Ön lisans Eğitimi)
Alt Kademe Kalifiye Turizm Personeli	Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi Mezunu(Ortaöğretim)

Kaynak: Gürdal, M. (2002). “Türkiye’de Meslek Turizm Eğitiminin Yapısal Analizi, Okullaşma-Eğitimin Kalitesi-Staj-İstihdam Sorunları ve Çözüm Önerileri”, Turizm Eğitimi Konferans-Workshop, 2002, Ankara.

Tablo 2.10’da turizm eğitimi alan kişilerin eğitimlerin düzeyine göre turizm sektöründe hangi birimlerde ve kadrolarda yer alabileceği gösterilmektedir.

2.8.2.1. Örgün Turizm Eğitimi

Örgün turizm eğitimi, okullarda müfredata dayalı olarak gerçekleştirilen diplomaya yönelik bir eğitimidir. Türkiye’de ortaöğretim ve yükseköğretim düzeyinde örgün turizm eğitimi verilmektedir.

2.8.2.1.1.Ortaöğretim Düzeyinde Turizm Eğitimi

Ortaöğretim; ilköğretime dayalı, en az dört yıllık genel, mesleki ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsar. Ortaöğretimin amacı; öğrencilere asgari ortak bir genel kültür vermek, birey ve toplum sorunlarını tanıtmak ve çözüm yollarını aramak, ülkenin sosyo-ekonomik ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunacak bilinci kazandırarak öğrencileri ilgi, yeti ve yetenekleri doğrultusunda, hem yükseköğretime hem mesleğe veya geleceğe ve iş alanlarına hazırlamaktır (MEB istatistikler, 2010-2011).

Mesleki ve Teknik Ortaöğretim; İlköğretime dayalı en az dört yıllık zorunlu eğitimle öğrencilere genel kültür kazandırmanın yanı sıra, ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda yükseköğretime, hem yükseköğretime hem mesleğe veya geleceğe ve iş alanlarına hazırlayan eğitim öğretim sürecidir (MTEGM, 2013).

Mesleki teknik eğitim kurumlarının amacı; iş, hizmet ve sağlık alanlarında ihtiyaç duyulan ulusal ve uluslararası meslek standartlarına uygun nitelikte insan gücünün yetiştirilmesi, mesleki bilgi ve becerilerinin güncelleştirilmesi ve uygulanan programlarla girişimcilik bilinci, meslek etiği, iş sağlığı ve güvenliği kültürü ile iş alışkanlığının kazandırılmasını ve aynı zamanda meslek eğitimi görenlerin iş piyasasında istihdama hazırlanmasını amaçlamaktadır (OKY, 2013).

Mesleki ve teknik ortaöğretim programlarında öğretim programları mesleki yeterlilik kurumu tarafından yayımlanan Ulusal Meslek Standartları doğrultusunda güncellenir. Bölgenin ihtiyaçları ve sektörün beklentileri incelenerek, ulusal ve uluslararası meslek standartları dikkate alınarak yeni öğretim programları hazırlanır ve uygulanır. Bölgesel ihtiyaçlara göre okul yönetimi yeni bir alan ya da dal açabilmek için bakanlığa talepte bulunabilmektedir.

a) Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri

Turizm sektörüne kalifiye personel yetiştirmeyi amaçlayan Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki Teknik Eğitim Müdürlüğüne bağlı okullardır. Turizm sektöründe görev alacak olan orta kademe insan gücü örgün eğitimde Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde yetiştirilmektedir (İnce, 2002, 201).

Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri 2006-2007 öğretim yılında modüler eğitim uygulamasına kademeli olarak geçmeye başlamıştır. Programın temel yapısında 9.sınıfın dersleri genel, mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında ortaktır. 9.sınıfın sonunda öğrenci ilgi duyduğu alanı belirler ve 10. sınıfta bu alanda eğitim öğretime başlamaktadır. Programda 9. ve 10. sınıfta ortak dersler ve alan ortak dersleri, 11. ve 12. sınıflarda ise dallara yönelik olarak özel derslerin okutulması planlanmıştır. Bu okullarda dördüncü dönemden sonra sektörde işletmelerde beceri eğitimi dersinin uygulamasını yapmaktadırlar (Sevgi, 1992, 24).

Alanda yer alan tüm dallara yönelik ortak yeterlikleri kazandıran dersler ağırlıklı olarak 10. ve 11. sınıfta verilmektedir.12. sınıfta diplomaya götüren dala ait yeterlikleri içeren dersler yer almaktadır. Alan ve dal dersleri modüllerden oluşmaktadır. Bu derslerdeki her modülün içeriğini öğrencilere kazandırmak için öğrenme süreleri 40 saat olarak planlanmıştır. Bu süre öğretmen rehberliğinde ve öğrencinin kendi kendine çalışacağı süreleri kapsamaktadır. (40/32) şeklinde belirtilen modülde 32 saat öğretmen rehberliğinde, kalan 8 saat ise öğrencinin kendi kendine öğreneceği süreyi ifade etmektedir.

Tablo 2.11. Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde Uygulanan Programlar (2012-2013)

Yiyecek ve İçecek Hizmetleri Alanı	Konaklama ve Seyahat Hizmetleri	Eğlence Hizmetleri Alanı	Gıda Teknoloji Alanı
☐ Mutfak ☐ Servis ☐ Bar ☐ Pastacılık ☐ Host / Hosteslik (uçak, tren, otobüs)	☐ Ön Büro ☐ Kat Hizmetleri ☐ Rezervasyon ☐ Operasyon	☐ Animatörlük ☐ Çocuk Animatörlüğü	☐ Gıda Kontrol ☐ Süt İşleme ☐ Sebze ve Meyve İşleme ☐ Hububat İşleme ☐ Zeytin İşleme ☐ Çay Üretimi ve İşleme
Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri	Hasta ve Yaşlı Hizmetleri Alanı	Denizcilik Alanı	
☐ Saç Bakımı ☐ Güzellik Hizmetleri ☐ Vücut Bakımı ve Masaj	☐ Yaşlı Bakımı ☐ Hasta Bakımı ☐ Engelli Bakımı	☐ Yat Kaptanlığı	

Kaynak: MEGEP, MEB, (2013).

Tablo 2.11’de Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde ve turizm eğitimi verilen diğer okullardaki alan ve dallar gruplandırılmıştır. Okulların bulunduğu bölge ve çevrenin ihtiyaçlarına göre dal ve alan açabilmesi söz konusu olabilir.

Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde eğitim verilen alan ve dallar şu şekilde sıralanabilirler.

Konaklama Hizmetleri Alanı; Ön Büro, Kat Hizmetleri, Operasyon, Rezervasyon dallarında eğitim verilmektedir.

1. Ön Büro; Ön büro elemanının sahip olduğu; konaklama tesisleri, konukların karşılanması, konuk ihtiyaçları ve kayıtları ile ilgili mesleki yeterlikleri kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen daldır.

2. Kat Hizmetleri; Kat hizmetleri elemanı için gerekli konaklama tesisleri, kat hizmetleri, konuk hizmetleri, departmanın temizlik ve düzeni ile ilgili konularda mesleki yeterlikleri kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen daldır.

3. Operasyon; Operasyon elemanının sahip olduğu tur programları, transfer işlemleri ve konukların karşılanması yeterliklerini kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen daldır.

4. Rezervasyon: Rezervasyon elemanının sahip olduğu transfer, yer ayırtma, konaklama işletmeleri ve rezervasyon ile ilgili yeterlikleri kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen daldır.

Yiyecek İçecek Hizmetleri Alanı; Mutfak, pastacılık, servis, bar, hosteslik dallarında eğitim verilmektedir.

1. Mutfak; Mutfak araç-gereç ve ekipmanlarını kullanarak hijyen ve sanitasyon kurallarına uygun yiyecek üretimi yapma ve servise hazır hâle getirme yeterliklerini kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen daldır.

2. Pastacılık; Pastane mutfağı araç-gereç ve ekipmanlarını kullanarak hijyen ve sanitasyon kurallarına uygun pastane ürünlerini yapma süsleme ve servise hazır hâle getirme yeterliklerini kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen daldır.

3. Servis; Servise hazırlık, servis yapma, hesabın takdimi ve tahsili yeterliklerini kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen daldır.

4. Bar; Bar hazırlıkları ve düzenini sağlama, içecek hazırlama ve servisini yapma, hesabın takdimi ve tahsili yeterliklerini kazandıracak eğitim ve öğretim verilen daldır.

5. Hosteslik; Otobüs, tren ve hava yollarında seyahat öncesi, sonrası ve seyahat sırasındaki yolcu/müşteri hizmetlerini ve servis hizmetlerini yapma yeterliklerini kazandıracak eğitim ve öğretim verilen daldır.

Eğlence Hizmetleri Alanı; Animatörlük, çocuk animatörlüğü dallarında eğitim verilmektedir.

1. Animatörlük; Eğlence hizmetleri alanında animatörün sahip olduğu, sahne, spor ve oyun aktiviteleri, genel kültür, estetik ve planlama yeterliklerini kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen daldır.

2. Çocuk Animatörlüğü; Çocuk kulüplerinde çocuk animatörlerinin sahip olduğu, çocuk organizasyonları, çocuk aktiviteleri ve etkinlik planlaması ile ilgili yeterlikleri kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen daldır.

Güzellik ve Saç Bakımı Alanı; Saç bakımı, cilt bakımı, vücut bakımı, makyaj dallarında eğitim verilmektedir.

1. Saç Bakımı; Kuaförlük mesleğinin gerektirdiği yeterliklerden saç şekillendirme, saç renklendirme, saç kesimi ve saç bakımı yapmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen daldır.

2. Cilt Bakımı; Güzellik uzmanının sahip olduğu, yüz ve vücut bakımı ile ilgili temel işlemleri tekniğine uygun yapma yeterliklerini kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen daldır.

3. Vücut Bakımı; Vücut bakımı elemanının sahip olması gereken, masaj, spa&wellness ve vücut bakımlarıyla ilgili işlemleri tekniğine uygun yapma yeterliklerini kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen daldır.

4.Makyaj; Makyaj elemanının (makyöz-makyör) sahip olduğu, makyaj, özel amaçlı makyaj teknikleri ile ilgili işlemleri tekniğine uygun yapma yeterliklerini kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen daldır.

Hasta ve Yaşlı Bakım hizmetleri; Yaşlı bakımı, hasta bakımı, engelli bakımı dallarında eğitim verilmektedir.

1. Yaşlı Bakımı; Yaşlı bakımı elemanının sahip olması gereken iletişim, temel sağlık, vücut mekaniği ve yaşlının bakımı ile ilgili yeterlikleri kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen daldır.

2. Hasta Bakımı; Hasta bakımı elemanının sahip olması gereken iletişim, temel sağlık ve hasta bakım hizmetleri ile ilgili yeterlikleri kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen daldır.

3. Engelli Bakımı; Engelli bakımı elemanının sahip olması gereken iletişim, temel sağlık, engelliler ve engelli bakım hizmetleri ile ilgili yeterlikleri kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen daldır.

Denizcilik Alanı; Yat kaptanlığı dalında eğitim verilmektedir.

1. Yat Kaptanlığı; Yat kaptanının sahip olduğu, yatı sevk, idare ve yatta turizm faaliyetlerini yürütme yeterliklerini kazandırmaya yönelik eğitim ve öğretim verilen daldır (MEGEP MEB).

Tablo 2.12. Öğretim Yıllarına Göre OTML Okul, Öğretmen ve Öğrenci Sayıları

Yıllar	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
1961-1962	1	89	12
1667-1968	2	186	12
1975-1976	3	742	51
1980-1981	8	1.311	157
1990-1991	19	5.008	310
1995-1996	38	9.466	812
2000-2001	62	12.671	1.263
2001-2002	67	13.894	1.246
2002-2003	72	15.299	1.367
2003-2004	78	18.217	1.355
2004-2005	80	19.324	1.512
2005-2006	86	22.974	1.716
2006-2007	88	23.376	1.807
2007-2008	95	24.311	2.087
2008-2009	108	25.861	2.343
2009-2010	112	28.592	2.487
2010-2011	117	32.159	2.658
2011-2012	123	32.819	3.003
2012-2013	125	32.748	2.884

Kaynak: Ünlüöner ve Boylu, (2009, 958) ve MEB, (2013), Strateji Geliştirme Başkanlığı, Milli Eğitim İstatistikleri.

Tablo 2.12’de Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerindeki öğrenci ve öğretmenlerin sayısal verileri ile okul sayısına yer verilmiştir. 2012-2013 yılında 125 adet olan turizm okulları turizm sektörün önemseydiği eğitim kurumlarıdır.

2013-2014 eğitim-öğretim yılında hizmet veren okul sayımız 135 adet ve bu okullarda öğrenim gören öğrenci sayımız 36.259’a ulaşmıştır. Bu okullardaki derslik sayısı ise 1.681 olarak belirtilmiştir (MEB, 2013-2014).

b) Anadolu Aşçılık Lisesi

İlk olarak 1985-1986 öğretim yılında Bolu Mengen’de yabancı dille eğitim yapan Anadolu Aşçılık Meslek Lisesi açılmış, daha sonra 1994-1995 öğretim yılında İzmir Çeşme’de ikinci Aşçılık Meslek Lisesi faaliyete geçirilmiştir. Türk ve Dünya mutfaklarında istihdam edilecek yabancı dil bilir, vasıflı aşçıları yetiştiren, öğrencileri hem mesleğe hem de yükseköğretime hazırlayan bir yılı hazırlık olmak üzere ilköğretim okulu üzerine dört yıl (1+3) süreli meslek liseleridir. Bu liselerinin sayısı 1994-1995 öğretim yılında dörde yükselmiştir. Milli Eğitim Bakanlığın 2001-2002 yılında okul türlerinin azaltılmasına yönelik çalışmasında bu okullar Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinin bölüm programı haline dönüştürülmüştür.

3308 sayılı kanun hükümlerine göre her yıl Ekim-Mart ayları arasındaki altı aylık dönemde sürekli olarak okulda; Nisan-Eylül ayları arasındaki turizm mevsimi süresince turistik tesislerin mutfaklarında eğitim görürler (MEB OKY, 2013).

c) Kız Meslek ve Anadolu Kız Meslek Lisesi

İlköğretim okulu üzerine öğrenim veren Kız Meslek ve Anadolu Kız Meslek Liselerinin öğretim süresi 4 yıldır. 9. sınıf tüm alanlarda ortaktır, dersler okullarda işlenir. Öğrenciler 10. sınıfta alan programına, 11. sınıfta ise dal programına ayrılır. 10, 11. ve 12. sınıfta öğrenciler iki gün okulda (teorik ve uygulamalı), üç gün ise işletmelerde beceri eğitimi yaparak öğrenimlerine devam etmektedirler. Beceri eğitimleri süresince bu öğrencilere işyerleri tarafından yaşlarına uygun asgari ücretin en az % 30’u oranında ücret ödenmekte ve bakanlık tarafından sigortaları yapılmaktadırlar.

Bu okullarda, ortaöğretim düzeyinde ortak bir genel kültür kazandırmayı amaçlayan genel kültür dersleri ile birlikte meslekî ve teknik alanlarda meslekî formasyon verilmekte ve öğrencileri hayata, iş alanlarına ve yüksek öğretime hazırlayan programlar uygulanmakta, meslek alanlarının gerektirdiği seviyede yabancı dil ve meslekî formasyon verilmektedir. Bu okullardan “teknisyen” unvanı ile mezun olanlar,

alanları ile ilgili işyerlerinde çalışabilecekleri gibi, isterlerse yüksek öğrenim kurumlarına da devam edebilirler. Bu okullara, merkezi sistemle yapılan ortaöğretim kurumları öğrenci seçme ve yerleştirme sınavı ile öğrenci alınmaktadır. Kız Meslek Liselerinde yiyecek içecek hizmetleri, konaklama hizmetleri, yat kaptanlığı bölümlerinde turizm eğitimi verilmektedir (MTEGM, 2013).

d) Ticaret ve Anadolu Ticaret Liseleri

Anadolu Ticaret Meslek Liseleri, dış ticaret, bilgisayar, mahalli idareler, sekreterlik, turizm vb. alanlarında ihtiyaç duyulan yabancı dil bilir nitelikli elemanları yetiştiren, öğrencileri hem mesleğe hem de yüksek öğrenime hazırlayan, ilköğretim okulu üzerine dört yıl eğitim süreli meslek liseleridir. Ticaret Meslek liselerinin 10. sınıfında öğrenciler; Dış Ticaret, Bilgisayar, Mahalli İdareler, Sekreterlik, Turizm alanlarından birine yönlendirilerek eğitimlerini sürdürürler. 3308 sayılı kanun hükümleri doğrultusunda uygulamalı eğitim gördükleri iş ve hizmet alanlarına göre haftada iki gün okulda teorik eğitim, haftada üç gün işyerlerinde beceri eğitimi görmekte ve öğrenci iken iş hayatı ile tanışmaktadırlar. Beceri eğitimi için işyerlerine gönderilen öğrencilere ilgili işyerlerince yaşlarına uygun asgari ücretin en az % 30'u oranında ücret ödenmekte ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından sigortaları yapılmaktadır.

Anadolu Ticaret Meslek Liselerinden mezun olanlar, yükseköğretim kurumlarına girebilmek için öğrenci seçme sınavına (YGS) katılma hakkına sahiptirler. Ayrıca 4702 sayılı kanun gereğince sınavsız olarak alanlarındaki meslek yüksek okul programlarına girebilmektedirler. 4702 sayılı yasa ile herhangi bir alanda çalışabilmek veya işyeri açabilmek için, o alanda mesleki eğitim görmüş olmak zorunluluğu getirilmiştir. Ticaret Liselerinin bünyesinde konaklama hizmetleri alanı ve dalları o yörenin özelliklerine ve ihtiyaca göre açılabilir (MTEGM, 2013).

2.8.2.1.2. Yükseköğretimde Turizm Eğitimi

Akademik turizm eğitimi; iki yıllık (önlisans), dört yıllık (lisans) ve lisansüstü programlarda yapılmaktadır.

a) Önlisans Turizm Eğitimi

Önlisans öğretimi 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununa göre, ortaöğretime dayalı, en az dört yarıyılık bir programı kapsayan, ara insan gücü yetiştirmeyi

amaçlayan veya lisans öğretiminin ilk kademesini teşkil eden bir yükseköğretimdir. Sektörün ihtiyaçları doğrultusunda dil bilen, bilgili, becerikli, tecrübeli ve iyi bir uygulamacı olan personel yetiştirmeye çalışılır (Aymankuy ve Aymankuy 2002, 34). Ayrıca yüksekokullarının bünyesinde bulunan bu programlar, turizm sektörünün gerek duyduğu orta kademe yöneticileri yetiştirmektedir (Timur, 1992, 50). Ayrıca 2002 yılında çıkarılan 4702 sayılı kanunla, meslek lisesi öğrencilerine okudukları alanlara yönelik Meslek Yüksekokullarına sınavsız geçiş hakkı sağlanmıştır.

Tablo 2.13. Öğretim Yılları İtibariyle Ön lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan ve Mezun Olan Öğrenci Sayıları

Öğretim Yılları	Turizm Eğitimi Alan Öğrenci Sayıları	Turizm Eğitimi Alarak Mezun Olan Öğrenci Sayıları
1982-1983		126
1983-1984	1 034	241
1984-1985	1 345	257
1985-1986	1 679	354
1986-1987	1751	412
1987-1988	2 050	516
1988-1989	2 559	503
1989-1990	3 168	619
1990-1991	3 961	822
1991-1992	4 319	970
1992-1993	6 412	1 106
1993-1994	8 694	1 254
1994-1995	9 854	1 776
1995-1996	11 543	2 551
1996-1997	12 543	2 691
1997-1998	13 251	2 870
1998-1999	14 457	3 190
1999-2000	15 457	3 782
2000-2001	16 909	3 715
2001-2002	19 068	4 512
2002-2003	19 076	5 101
2003-2004	19 076	4 672
2004-2005	21 612	4 007
2005-2006	26 206	5 883
2006-2007	28 602	7 185
2007-2008	28 831	7 161
2008-2009	30 878	7 530
2008-2009	30 878	7 530
2009-2010	31 983	7 772
2010-2011	32 822	8 057
2011-2012	37 114	7 942
2012-2013	41 755	----

Kaynak: Ünlüönen ve Boylu, (2009,960) ; ÖSYM, (2010-2013).

Tablo 2.13’de ön lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin sayısal verileri gösterilmektedir. 2009 yılında yüksek okullara direkt geçişlerin verilmesi ile birlikte artış olmuştur.

MEB-YÖK Meslek Yüksek Okulları Program Geliştirme Projesi kapsamında yapılan bir çalışmayla birlikte, önlisans düzeyindeki turizm programları; 2009–2010 Eğitim Öğretim Yılında “Ağırlama Hizmetleri” ve “Turizm ve Seyahat Hizmetleri” şeklinde yeniden yapılandırılmıştır. Ancak “Ağırlama Hizmetleri” programının adı, 2010-2011 öğretim yılında yeniden “Turizm ve Otel İşletmeciliği” olarak değiştirilmiştir.

b) Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi

Lisans düzeyinde eğitim veren yüksekokullar, turizm sektörünün ve Turizm Bakanlığının ihtiyaç duyacağı yönetici adayları ile üniversitelerde araştırma ve kariyer yapabilecek geleceğin bilim adamlarını yetiştirmektedir (Gürdal, 1994, 167). Asıl amaç, turizm sektörünün ihtiyaç duyduğu üst düzey yöneticilerini yetiştirmek ve eğitmektir (Aymankuy ve Aymankuy 2002, 34). Bu okullarda çoğunlukla bir yıl dil hazırlık eğitimi yapılmaktadır. Bunun yanı sıra ikinci ve üçüncü yabancı dil eğitimlerine de öncelik verilmektedir. Üniversitelerin, Turizm İşletmeciliği, Konaklama İşletmeciliği, Yiyecek İçecek İşletmeciliği, Konaklama ve Seyahat İşletmeciliği, Turist Rehberliği ve Gastronomi bölümlerinde sekiz dönemlik turizm eğitimleri verilmektedir.

Tablo 2.14. Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan ve Mezun Olan Öğrenci Sayısı

Öğretim Yılları	Turizm Eğitimi Alan Öğrenci Sayıları	Turizm Eğitimi Alarak Mezun Olan Öğrenci Sayıları
1982-1983		269
1983-1984	1 879	205
1984-1985	2 465	258
1985-1986	2 602	317
1986-1987	2 829	446
1987-1988	2 950	515
1988-1989	3 127	403
1989-1990	3 562	460
1990-1991	3 970	556
1991-1992	4 260	625
1992-1993	5 116	731
1993-1994	5 843	793
1994-1995	6 439	957
1995-1996	6 544	1 054
1996-1997	6 991	1 102
1997-1998	7 267	1 193
1998-1999	7 102	1 457
1999-2000	6 801	1 196
2000-2001	6 774	1 091
2001-2002	6 851	1 138
2002-2003	7 298	1 029
2003-2004	8 215	1 155
2004-2005	9 356	1 214
2005-2006	10 889	1 524
2006-2007	11 861	1 471
2007-2008	13 085	1 599
2008-2009	14 955	2 176
2009-2010	16 871	2 334
2010-2011	20 080	2 301
2011-2012	23 790	2 838
2012-2013	28 040	-----

Kaynak: Ünlüönen ve Boylu (2009,964) ; ÖSYM (2010-2013).

Tablo 2.14’de lisans düzeyinde turizm eğitimi alan ve mezun olan öğrencilerin dağılımları gösterilmiştir. Turizm eğitimine başlayan öğrencilerin bitirenlere göre daha yüksek sayıda olduğu görülmektedir. Açık Öğretim Üniversitesinde turizm eğitiminin okutulması bu sayısal verilerde etkili olmaktadır.

c) Lisansüstü Turizm Eğitimi

Lisansüstü turizm eğitimi, gelecekte sektörde çalışacak olan kişilerin eğitimini sağlayacak öğretim elemanlarının yetiştirilmesi, sektörün sorunları ve gelişimi gibi konuları araştırmak için araştırmacı yetiştirilmesi ve bunun yanında analiz ve değerlendirme yaparak turizmin geleceğine yön verecek kişilerin yetiştirilmesi hedeflemektedir (Sözer, 2002, 71). Öğrencilerin bir kariyere yönlendirilmiş bireyler

olarak turizm işletmelerinde üst düzey yönetici, eğitimci, danışman, akademik düzeyde de turizm endüstrisini bütün yönleri ile iyi bilen bir araştırmacı olması sağlanacaktır. Bireye analiz edebilmeyi, turizm disipliniinde akademik başarı için araştırma yapmayı ve problem çözmeyi, öğretim ve iletişim yeteneklerini geliştirmeyi, yüksek standartlarda bilgiyle donanmayı sağlar (Tüylüoğlu, 2003). Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığında öğretmen olarak görev yapmakta olanlar yüksek lisans bitirmeleri halinde uzman öğretmen olarak kadro almaktadır. Uzman öğretmen olarak 7 yıl görev yapan öğretmenler başöğretmen olma hakkı kazanmaktadırlar.

2.8.2.2. Yaygın Turizm Eğitimi

Yaygın eğitim programları toplumsal düzeyde yapılan ve yaş, eğitim düzeyi gibi olgulara bakılmadan şartları uygun olan herkesin katılabileceği eğitim programlarıdır (Hacıoğlu, 1989, 6). Örgün eğitim sistemine hiç katılmamış ya da herhangi bir kademesinde bulunan ya da kademelerin birinden ayrılmış olan bireylere verilen eğitim şeklidir (Erdoğdu, 2006, 369).

Yaygın turizm eğitimi; toplumsal düzeyde verilen turizm eğitimi çalışmaları ile turizm işletmelerinde çalışmalarına rağmen mesleki turizm eğitimi almayan kişilere, mesleki bilgilerin verilmesi ve mesleki yeterliliklerin kazandırılması yönünde yapılan eğitimi kapsamaktadır (Bozok, 1992, 44). Ülkemizde yaygın turizm eğitimi veren kurumlar şunlardır:

a) Kültür ve Turizm Bakanlığı Yaygın Eğitim Kursları

Bakanlık, toplumda turizm bilincini geliştirmek amacıyla, üniversiteler, kamu kurum ve kuruluşları, turizm sektörü ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yaparak seminer, panel, konferans, atölye çalışmaları, toplantı vb. faaliyetler düzenlemektedir. Ayrıca bakanlık turizm sektörünün eğitilmiş eleman ihtiyacını tespit ederek, karşılanması için gerekli önlemleri alarak eğitim programlarının hazırlanıp uygulanmasını sağlamaktadır. Bu görevlerin etkin bir şekilde yerine getirilmesi için Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü bünyesinde kurslar düzenlemektedir (Sarı, 2001, 45).

b) Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kursları

Turizm Eğitim Merkezi Kursları;

(TUREM) Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki Teknik Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı olarak faaliyetlerini sürdüren bu merkezlerde, sektörün ihtiyaç duyduğu Yiyecek-

İçecek Hizmetleri ve Konaklama Seyahat Hizmetleri alanlarında mesleki formasyon kazandırmak amacı ile kurs niteliğinde eğitim veren, nitelikli işgücünü yetiştiren kurumlardır. Eylül ve Nisan aylarında teorik eğitim verilmektedir. Öğrenciler sektörde staj uygulamasına Mayıs ayında başlamaktadırlar.

Mesleki Eğitim Merkezi Kursları;

Zorunlu temel eğitimini tamamladıktan sonra, gerçek iş ortamında fiilen çalışmak suretiyle meslek öğrenmek isteyen 15 yaş ve üzerindeki vatandaşlarımızın teorik ve pratik mesleki eğitimlerinin bir programa göre yapılmasını sağlayarak, onları ülkenin ihtiyaç duyduğu becerili işgücü haline getirmek, mesleki eğitimin temel amacıdır. Burada Yiyecek İçecek Hizmetleri, Konaklama Hizmetleri, Yaşlı ve Hasta Bakımı, Güzellik ve Saç Bakımı vb alanlarda ve bölgenin beklentileri doğrultusunda kurslar açılmaktadır. Programlar modüler öğretime uygun olarak hazırlanmaktadır.

Halk Eğitim ve Akşam Sanat Okulları Kursları;

İsteklilerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda Konaklama Hizmetleri Alanı ve Ön Büro Hizmetleri Alanlarında kurslar açılmaktadır. Programlar modüler eğitime uygun olarak yapılmaktadır. Ayrıca Otelcilik ve Turizm, Ticaret Meslek ve Anadolu Meslek Liselerinde turizm eğitimine yönelik kurslar açılmaktadır.

c) İŞKUR Kursları

Türkiye İş Kurumu (İş ve İşçi Bulma Kurumu) tarafından, herhangi bir meslek bilgisine sahip olmayan ve kuruma kayıt yaptırmış olan işsizlerin işgücü piyasasında ihtiyaç duyulan mesleklerde yetiştirilmeleri amacıyla, İşgücü Yetiştirme Kursları düzenlenmektedir. Turizm Eğitim Merkezi Müdürlükleri ile Türkiye İş Kurumu'nun Şube Müdürlükleri arasında imzalanan protokoller çerçevesinde ön büro, yiyecek ve içecek servisi, kat hizmetleri ve yiyecek üretimi dallarında kurslar açılmaktadır. Üç ay teorik ve işletmelerde yapılan iki ay pratik eğitim olmak üzere toplam beş aydır. Turizm Bakanlığının, ilk olarak 1991 yılında düzenlemeye başladığı bu kurslar, İstanbul, İzmir ve Kastamonu Turizm Eğitim Merkezi Müdürlükleri bünyesinde açılmış ve mezunların sektörde istihdamları sağlanmıştır (<http://www.turizm.gov.tr>).

d) Özel Kuruluşlar Tarafından Verilen Mesleki Yaygın Eğitim Kursları

Türkiye'de özel kuruluşlar, kişilerin turizm mesleğini yerine getirebilecek düzeye gelmeleri için gerekli olan bilgi, beceri ve yetkinlikleri kazanabilecekleri kursları düzenlemektedirler. Özel kuruluşlar tarafından Konaklama Hizmetleri alanında

Uçuş Hostesliği, Yer Hostesliği, Tur Operatörleri, Ticketing Uzmanlığı programlarında yaygın turizm eğitimi verilmektedir. Yiyecek İçecek Hizmetleri alanında ise Türk Mutfağı, Dünya Mutfakları, Yiyecek ve İçecek İşletmeciliği Kursu, Sektöre Yönelik Finans Eğitimleri, Amatör Barmen, Sofra Adabı ve Ağırhama Sanatı, Şarap, Yemek ve İçki Fotoğrafçılığı Kursu, Profesyonel Aşçılık Eğitimi, Profesyonel Pasta ve Ekmekçilik Eğitimi, İleri seviye Yat Personeli Eğitimi verilmektedir (Hacıoğlu vd., 2008).

e) Turizm İşletmeleri Tarafından Verilen Kurslar (Hizmet İçi Kurslar)

Turizm sektöründe otel işletmeleri açısından insan kaynakları yönetimi büyük önem arz etmektedir. Çünkü otelcilik endüstrisi, diğer sektörlere göre daha fazla personelin istihdam edilmesi gereken ve otomasyon ve makineleşmenin sınırlı ölçüde gerçekleştirilebildiği bir faaliyet alanıdır (Örücü, 2002, 427). Stajyer ve çalışanlara, eğitimciler ve işverenler aracılığıyla alıştırma (oryantasyon) eğitimleri verilmektedir. Bu eğitimler işyerini tanıtıcı, iş bölümlerini sağlayıcı ve işletme kültürünü benimsetmeye yönelik eğitimlerdir (Yalçın, 2003, 91) .

f) Meslek Kuruluşları ve Vakıflar Tarafından Verilen Sertifika Kursları

Yaygın Mesleki Turizm eğitimi çeşitli meslek kuruluşları, üniversite vakıfları tarafından verilmektedir. Bu kuruluşlar, TUROB, TURSAB, THY, TUREB, Üniversiteler ve Vakıflar, MSA, İNOKSAN vb... Kursların bitiminde kursiyerlere çeşitli düzeylerde sertifikalar verilmektedir.

2.9. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Ağaoğlu (1991), ‘‘Türkiye’de Turizm Eğitimi ve Etkinliği’’ üzerine yaptığı çalışmasında, ön lisans ve lisans düzeyinde turizm eğitimi veren yüksekokullardan mezun olan öğrencilerden, sektörde kariyer ve ihtisas yapanlarının oranının sadece %22,3 olduğunu ifade etmiştir.

Timur (1992), ‘‘Türkiye’de Turizm Eğitimin Yapısı ve Uygulanan Politikalar ve Sonuçları’’ adlı çalışmasında, eğitilmiş ve üstün nitelik kazanmış personelin, diğer sektörlerde olduğu gibi turizm sektörünün hizmet kalitesinin yükselmesinde, dolayısıyla iş hacminin büyümesinde, zaman, malzeme, para ve işgücü tasarrufunda, verimliliğin yükselmesinde, işletme değerinin artmasında önemli faydalar sağlayacağını ifade etmektedir. Turizm eğitiminin bu nedenle önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Getz (1978-1992), “İskoçya’da Yüksekokul Öğrencilerinin İş Deneyimleri, Algıları ve Turizm Alanında Kariyer Tutumları” üzerine 1978-1992 dönemlerini karşılaştırdığı çalışmasında, yıllar itibariyle turizm ve otelcilik alanında verilen eğitimin kalitesinin artmasına ve öğrencilerin turizm ve otelcilik sektöründe iş deneyimine sahip olmalarına rağmen sektörde çalışmaya yönelik giderek olumsuz düşüncelerinin arttığını belirtmektedir. Turizm eğitimi ve turizm sektörü arasındaki sorunların çözümlenmesinin sektör açısından olumlu olacağını ortaya koymaktadır.

Mısırlı (1996), “Turizm Sektöründe Meslek Standartları ve Mesleki Belgelendirme Sistemine” yönelik çalışmasında, Türkiye’de meslek standartlarını tanımlanmasının tam olarak yapılamadığını ayrıca turizm okullarından mezun olan öğrencilerin sektörde istihdamlarını kolaylaştıracak yasal düzenlemeler olmadığını ortaya koymuştur. Nitelikli ve gerekli bilgi-becerilerle donatılmış bireyleri bu sektöre çekmenin ve meslekte kalmalarını sağlamanın yolu en kısa zamanda hukuki düzenlemelerin yapılmasının sağlanması olduğunu belirtmiştir.

METARGEM (2000), Milli Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Eğitim Araştırma ve Geliştirme Başkanlığı tarafından “Turizm Sektörünün Ara Kademe İnsan Gücü İhtiyacı ve Turizm Eğitiminin Araştırıldığı” bu çalışmada, çalışanları olumsuz etkileyen en önemli nedenin ücret yetersizliği ve çalışma saatlerinin düzensizliğinin olduğu görülmektedir. Ayrıca araştırmaya katılanların çoğu 8 saatten fazla çalıştırıldıklarını belirtmişlerdir. Çalışanlar ilerleyen yıllarda turizm sektöründen ayrılmalarına gerekçe olarak çalışma saatlerindeki düzensizliği, çalışanların evlilik sonrası aile yaşamını olumsuz etkilemesini göstermektedirler. Yine çalışmada sektörde çalışmayı isteyenlerin bilgi ve becerilerini artırmak, mesleki unvanlarını yükseltmek ve ücret artışı sağlamak için çeşitli eğitimlere katıldıklarını belirtmişlerdir.

Koyuncu (2000), “Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Öğrencilerinin Turizm İşletmeleri Yöneticilerinden Beklentileri ”, adlı çalışmasında, lisans düzeyinde turizm eğitimi alan ve staj yapmış 199 öğrenciye anket uygulamıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin çalışma şartlarını uzun, ücretlerini düşük, barınma koşullarını yetersiz gördüklerini ve sigortasız çalıştırıldıklarını ifade ettiklerini belirtmiştir. Ayrıca turizm sektöründe çalışmaya yönelik tutumlarının oldukça olumsuz olduğunu ortaya koymuştur.

Kuşluyan ve Kuşluyan (2000), “Türkiye’de Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Almakta Olan Öğrencilerin Tutumlarını” belirlemeye yönelik araştırmasında turizm ve otel işletmeciliği programlarında okuyan 396 öğrencinin sektör hakkındaki algılarını belirlemek için yaptıkları anketlerde, öğrencilerin çoğunluğunun bölümlerini isteyerek seçtiklerini ve büyük çoğunluğunun mezuniyet sonrasında sektörde çalışmayı istediklerini belirtmektedirler. Öğrenime başladıkları ilk yıllarda sektörde çalışmaya olumlu bakan öğrencilerin, sektörde tecrübe kazandıktan sonra daha olumsuz bir düşünce içinde olduklarını tespit etmişlerdir.

Jekins (2001), “Konaklama öğrencilerinin turizm kariyerlerinde geleceğe yönelik bakış açılarına” yönelik araştırmasında çalışmaya katılan öğrencilerin %45 inin gelecekte turizmde çalışacaklarını ifade etmektedir. Mezun olan bu öğrencilerin kısa bir süre sonra yönetici konumuna gelmek istediklerini ve üst kademe yönetici olarak sektörde çalışmayı arzu ettiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin eğitimleri ilerledikçe turizm sektörüne yönelik olumlu düşüncelerinin de değiştiğini belirtmektedir.

Kozak ve Kızılırmak (2001), “Anadolu, Karadeniz Teknik ve Akdeniz Üniversitesinde Turizm ve Otelcilik Meslek Yüksekokulunda Öğrenim Gören Öğrencilerin Sektöre Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi” amacıyla 280 öğrenci üzerinde yaptıkları çalışmalarında, öğrencilerin farklı bölgede, farklı üniversitede ve farklı düzeyde turizm eğitimi almış olmalarının turizm sektöründe çalışma ile ilgili tutumları üzerinde belirleyici olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Ancak sektörde staj yapan öğrencilerin, staj yapmayan öğrencilere göre daha olumsuz düşüncelere sahip olduklarını belirlemişlerdir. Turizm eğitimi almış mezun öğrencilerin ise zamanla sektörde çalışmak istemediklerini ortaya koymuşlardır.

Tüylüoğlu (2003), “Türkiye’de Turizm Eğitiminin Niteliği” adlı araştırmasında, mevcut turizm eğitim sisteminin, sektörün ihtiyaçlarına cevap veremediğini, sektörün işgücü ihtiyaçlarının karşılanmasında müfredatın yeterli olmadığını ifade etmektedir. Turizm eğitimi veren kurumlarda müfredatın hazırlanmasında kamu ve özel sektörle işbirliği yapması ve koordinasyon sağlanmasının öğrencilerin gelecekte sektörde kalifiye ara eleman olarak yer almalarına katkı sağlayacağını belirtmektedir. Mesleki sertifikasyon sisteminin, eğitimde standardizasyonu sağladığı kadar, işgücü verimliliği

ve kalitesini arttırdığını da tespit etmiştir. Ayrıca, turizm eğitimi veren kurumlarda, uygulamaya daha fazla önem verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Pehlivan (2005), “Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Almakta Olan Öğrencilerin Sektöre Yönelik Tutumlarının, Mezuniyet Sonrası Kariyer Seçimlerine Etkisini” belirlemek amacıyla 345 öğrenci üzerinde yaptığı çalışmada, katılımcıların turizm eğitimi almayı isteyerek seçmelerine rağmen, mezun olduktan sonra bu alanda kariyer yapmayı düşünmediklerini belirtmiştir. Sektördeki çalışma saatlerinin uzun ve düzensiz, çalışma ortamının stresli, yapılan işleri yorucu olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Ayrıca ücretleri yetersiz, turizmde çalışmanın toplumda statüsünün düşük olduğunu belirttiklerini ifade etmiştir.

Pelit ve Güçer (2005), “Turizm Alanında Öğretmenlik Eğitimi Alan Öğrencilerin Turizm İşletmelerinde Yaptıkları Stajları Değerlendirmeleri Üzerine” yaptıkları araştırmalarında, mesleki turizm eğitimi almış kişilerin sektörde kariyer yapmalarını ve uzun soluklu çalışmalarını sağlamak için, işletmelerin çalışanların motivasyonunu artırıcı nitelikte terfi olanakları hazırlamaları gerekmektedir. Eğer çalışanlara yönelik iyileştirici tedbirler alınmaz ise turizm eğitimi almış kalifiye personelin başka alanlara kayması gündeme gelebilecektir. Böyle bir durumun ise turizm sektörünün geleceği adına sorun yaratabileceğini belirtmektedirler.

Çetin (2005), “Öğrenci Stajlarında Yararlanılan Dersler Üzerine Ampirik Bir Değerlendirme” adlı araştırmasında, öğrencilerin stajdan elde ettikleri bilgi ve deneyimle okul eğitiminin daha iyi pekiştiğini, sektörü daha iyi tanıdıklarını ve okul sonrasında iş ve işyeri seçimi yaparken bu konularda bilgi ve deneyim sahibi oldukları için doğru tercihler yapabildiklerini ortaya koymuştur.

Duman vd., (2006), “Ortaöğretim ve Yükseköğretim (önlisans ve lisans) Düzeyindeki Turizm Öğrencilerinin Sektörde Çalışma Koşullarını Algılamaları ve Çalışma İsteklerine” yönelik değerlendirmelerin yapıldığı çalışmada, öğrencilerin çalışma koşullarını ağır, ücret ve ek gelirleri (prim, bahşış vb.) az bulduklarını belirtmektedirler. Gelecekte sektörde çalışmaya ise ortaöğretim ve lisans öğrencilerinin daha olumlu baktıklarını belirtmektedirler. Ayrıca turizm eğitimi alan öğrencilerin kariyer beklentilerinde mesleki saygınlık ve iş şartlarındaki olumsuzluklar ön plana çıkmaktadır. Ayrıca çalışma şartlarının iyileştirilmesinin sektörünün geleceği açısından olumlu sonuçlar doğuracağını söylemektedirler.

Sarı (2007), “Türkiye’deki Turizm Eğitiminin Turizm Sektöründeki İstihdama Etkisi ve Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri” üzerine yaptığı çalışmasında, öğrenciler turizmin kaliteli ve nitelikli yapılabilmesi için eğitimin gerekliliğini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin çoğunluğu okulda aldıkları teorik eğitimi işletmelerdeki staj süresince uygulamaya dönüştürdüklerini ve aldıkları eğitimin kendilerine iş bulmada fayda sağlayacağını düşündüklerini belirtmişlerdir. İşletme yöneticilerin çalışmaları sırasında kendilerine değer vermediğini, personel arasında ayrımcılık yaptığını ifade etmişlerdir. Ayrıca gelecekte turizmde çalışmama sebepleri arasında turizmin gelecek garantisinin olmaması ve işlerin mevsimlik olmasını göstermişlerdir. İşletme yöneticilerine yönelik sorularda, yöneticiler çalışan personelin turizm eğitimi almış olmasını birinci sırada önemli bulduklarını ifade etmektedir.

Emeksiz vd., (2007), “Türkiye’de Küçük ve Orta Büyüklükteki Konaklama İşletmeleri”, adlı çalışmasında , turizm eğitimi almış personel oranının düşük olduğunu (%21,4) belirtmektedirler. Özellikle eğitim almış personelin işten ayrılma sebeplerini ise, ücretin yetersiz oluşu, çalışma koşullarının ağırlığı ve çalışma saatlerinin uzunluğu oluşturmaktadır. Ayrıca hizmet kalitesi açısından, işletmelerin sahip oldukları personelin kalitesi büyük önem taşıdığını belirtmektedir.

Öztürk ve Kılıç (2008), “Turizm Alanında Lisans Eğitimi Alan Öğrencilerin Sektöre İlişkin Değerlendirmelerine” yönelik yaptığı çalışmalarında, öğrencilerin çoğunluğunun okuduğu bölümü isteyerek tercih ettiğini belirtmiştir. Öğrenciler çalışma ortamlarının stresli olduğunu, gelecek kaygısı taşıdıklarını, ücretlerin adil olmadığını ve barınma koşullarının iyi olmadığını düşünmektedirler. Ayrıca sektörde çalışanlara yönelik mesleki niteliklerin belirlenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Turizm sektöründe çalışma saatleri uzunluğunun ve düzensizliğinin özel yaşamı olumsuz etkilediğini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin sektöre yönelik genel görüşlerinde staj yapmayan öğrencilerin, staj yapan öğrencilere göre ve birinci sınıfta okuyanların diğer sınıflarda okuyanlara göre daha olumlu görüşe sahip olduklarını belirtmektedirler.

Ehtiyar ve Üngüren (2008), “Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Umutsuzluk Ve Kaygı Seviyeleriyle Eğitime Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin Belirlenmesine Yönelik” araştırmalarında, turizm eğitimi mesleki bir eğitimidir. Öğrencilerin sektörde başarılı olabilmeleri için teorik eğitim ile birlikte uygulamalı eğitimde şarttır. Uygulamaların yapılabilmesi için, donanımlı laboratuvarlara ve deneyimli öğretim

elemanlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Eğitim ve öğretim kurumlarıyla turizm işletmeleri arasında istenen koordinasyon tam olarak sağlanamamıştır. Eğitim kurumları, turizm işletmeleri ve sektördeki meslek örgütleriyle kurulacak işbirliği turizm eğitiminin kalitesini arttıracak ve böylece hizmet kalitesinin de yükseleceğini belirtmektedirler.

Richardson (2008), “Avustralya’da Turizm ve Otelcilik Lisans Programı Öğrencilerinin Tutum ve Algılarını” incelemek amacıyla turizm eğitimi alan 379 öğrencisiyle yaptığı çalışmada, öğrencilerin turizm sektöründe ücret, terfi olanakları, kariyer yolları ve yöneticilerle olan ilişkiler konusunda endişeli olduklarını ortaya koymuştur.

Olçay (2008), “Türk Turizminde Eğitimin Önemi” adlı çalışmada, Türkiye’nin turizmden elde ettiği gelirlerin istenilen düzeyde olmadığını belirtmektedir. Bu durumun en önemli nedenini, temel ve mesleki turizm eğitime gereken önemin verilmemesi, sorunların ortaya konulmasına rağmen etkin ve kalıcı çözümlerin üretilmemesinden kaynaklandığını ortaya koymaktadır. Bu nedenle hizmet veren işgücünün eğitiminin kalitesi ve niteliği üzerinde durulması gerekliliğine değinmiştir. Mesleki turizm eğitiminin kalitesinin sektörden faydalanma durumunu olumlu etkileyecektir, demektedir.

Boylu (2009), “Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Okullara İlişkin Beklenti ve Değerlendirmelerine” yönelik yaptığı çalışmada, okullar arasındaki bölgesel farklılıklardan kaynaklanan sorunların ortadan kaldırılması için çalışmalar yapılması gerektiğini, özellikle uygulama laboratuvarları ve uygulama otelleri bulunmayan AOTML’lere, bunların süratle kazandırılması gerektiğini belirtmektedir. AOTML’lerin meslek okulu oldukları dikkate alınarak, bu okullardan mezun olanların sektörde daha fazla istihdam edilmelerine yönelik çalışmalar yapılmasının katkı sağlayabileceğini ifade etmektedir. Ayrıca bu okulları tercih eden öğrencilerin bilinçsiz tercih yaptıklarını alan ve dal seçimlerine rehberlik yapılmadığını belirtmektedir. Öğrencilerin çoğunluğunun okuldan mezun olduktan sonra üst kademe yönetici olmayı düşündüklerini ortaya çıkarmıştır.

Jiang ve Tribe (2009), “Turizm Öğrencilerin Tutum ve Görüşlerine” yönelik yapılan araştırmasında, hizmet sektöründe çalışan personelin yaptığı işe karşı olumlu mesleki tutumları olmadan müşteri memnuniyeti ve sadakati elde etmenin zor olduğunu ifade etmektedirler. Ayrıca müşteriler ve çalışanlar arasında oluşacak olan psikolojik ve

sosyal bağı, hizmet sürecinde çalışanların performansını, davranışını etkileyerek müşterilerin işletmeyi benimsemelerini kolaylaştıracağını söylemektedirler. Bununla birlikte öğrencilerin turizm sektörünü kısa süreli gördüklerini, turizmde kariyer yapmayı turizm işlerinin doğası (mevsimlik, düşük ücret, emek-yoğun olması vb.), insan faktörü, eğitim faktörü, yönetim faktörü gibi konulardaki olumsuzluklardan dolayı tercih etmediklerini belirtmektedirler. Ayrıca öğrencilerin turizm mesleğinin diğer mesleklere göre saygınlığının az olduğunu düşündüklerini vurgulamaktadırlar.

Tracy ve Adler (2009), Çin’de dört farklı üniversitede “Otelcilik ve Turizm Yönetimi Lisans Öğrencilerinin Kariyer Hedefleri ve Beklentileri” üzerine gerçekleştirilen araştırmalarında, turizm yönetimi okumakta olan öğrencilerin kariyer hedefleri ve beklentilerine bakıldığında, öğrencilerinin okudukları bölümde kariyer yapmaya hevesli olduklarını fakat yabancı dil, hizmet sektöründeki kişilerin tutumları, çalışanların birbirleriyle iletişim problemleri vb. konulardan dolayı sektörden ayrıldıklarını ortaya koymaktadırlar.

Dayıoğlu (2010), “Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi Stajyer Öğrencilerinin Yeterliliği Konusunda İşveren Görüşleri” üzerine yaptığı araştırmasında, eğitim kurumlarında verilen teorik eğitimin yeterli olmasına rağmen, uygulamalı eğitimin, otel işletmelerindeki yeni gelişme ve değişmelere ayak uyduramamasının, okulların araç-gereç ve donanım yönünden yetersiz olmalarından kaynaklandığını bunun da eğitimin kalitesini düşürdüğünü ve öğrencilerin iş bilgisi açısından istenen düzeyde olmamalarına neden olduğunu belirtmektedir.

Chang ve Hsu (2010), “Tayvan’da Turizm ve Otelcilik Yüksek Mesleki Eğitimdeki Gelişmelerin Kalkınmaya Etkileri” üzerine yaptığı araştırmasında, küresel eğilimler ve teknolojik gelişmeler göz önüne alınarak, turizm hizmetleri eğitim sisteminin, modern yönetim ve yenilikçi uygulamalarla bütünleştirilmesi gerektiğini belirtmektedir.

Aticha vd., (2011), “Turizm Otelcilik Lisans Öğrencilerinin Kariyer Algısı” adlı araştırmalarında öğrencilerin okudukları turizm eğitimi bölümüne yönelik olumlu düşünceler taşımalarına karşın, mezuniyet sonrası turizmde çalışmaya istekli olmadıklarını söylemektedirler. Özellikle yiyecek-içecek bölümlerinde çalışmaya daha olumlu baktıkları ve sektörün diğer bölümlerinden farklı gördüklerini belirtmektedirler.

Aymankuy ve Aymankuy (2011), “Turizm Eğitimi Alan Lisans Öğrencilerinin Sektördeki İstihdamla İlgili Görüşleri ve Turizm Sektöründeki Kariyer Beklentilerine” yönelik çalışmalarında, öğrencilerin çalışma saatlerini düzensiz, ücretleri yetersiz bulduklarını, diğer sektörlerle göre çalışmanın daha yorucu ve sosyal güvence imkânlarının yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca sektörde çalışmanın eğlenceli ve zevkli olduğunu ifade ederken, mezuniyet sonrası sektörde çalışmayı düşündüklerini fakat uzun yıllar çalışmak için uygun olmadığı belirtmişlerdir. Staj yapmayan öğrencilerin staj yapan öğrencilere göre turizmde kariyer beklentilerinin daha yüksek olduğunu ve üst sınıflardaki öğrencilerin turizmde kariyer beklentilerinin azaldığını belirtmektedirler. Lisans eğitimi alanın sektörde yönetici olarak çalışmak için gerekliliğini ifade etmişlerdir. Turizm eğitimini kendi isteği ile tercih eden öğrencilerin turizm sektörüne yönelik kariyer beklentileri, kendi isteği ile tercih etmeyenlere göre daha yüksek olduğudur.

Yıldız (2011), “Turizm Sektörünün Gelişimi ve İstihdam Üzerindeki Etkisi” üzerine yaptığı çalışmada, günümüzde artık hizmetin kendisi de önemli bir yatırım olarak kabul edilmektedir. Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerin, turizm sektörüne yapacakları yatırımlar sayesinde çoğunluğunu gençlerin oluşturduğu hızla artan nüfusuna istihdam sağlayarak, işsizlik probleminin çözümüne ciddi katkı sağlayabileceğini belirtmektedir.

Baltacı vd., (2012), “Turizm Eğitimi Görmekte Olan Önlisans, Lisans ve Yüksek Lisans Öğrencilerinin Eğitim Memnuniyetlerinin ve Geleceğe Bakış Açılarının” belirlenmesine yönelik araştırmalarında, öğrencilerin yarısından fazlasının bilinçsiz tercih yaptığını belirttiğini, bu nedenle okullarımızda öğrencilere mesleki tercihlerinde rehberlik ve yönlendirme yapılması gerektiğini söylemektedirler. Turizm sektöründe gelecek kaygısını erkek öğrenciler ile üst sınıflarda okuyan öğrencilerin dile getirdiğini belirtmektedirler. Okudukları bölümü kendi tercih eden öğrencilerin turizmde kariyere daha olumlu baktığı ve istekli olduklarını ifade etmektedirler. Yine turizm sektörünün ihtiyaç duyduğu kalifiye personelin niteliklerinin ilgili bakanlıklar ve sektörle ortak olarak belirlenmesini ve verilen eğitimlerin bu yönde tekrar gözden geçirilmesi gerektiğini belirtmektedirler.

Bamford (2012), “Yeni Zelanda’da Turizm ve Konaklama Sektöründe Lisans Öğrencilerinin Kariyer Algılamaları” üzerine yaptığı araştırmasında, öğrencilerin

turizm ve otelcilik sektörüne yönelik genel algılarının; düşük ücretler, iyi çalışma ortamlarının olmaması, uzun çalışma saatleri, kolay arkadaş bulamama, yüksek personel devri vb. olduğunu belirlemiştir. Ayrıca iş deneyimi olan ve olmayan öğrencilerin sektörü algılamalarında farklılık olduğunu belirtmektedir.

Conradie (2012), ‘‘Konaklama İşletmeciliği Programı Öğrencilerinin Kariyer ve Müfredatı Değerlendirmelerine’’ yönelik çalışmalarında, otelcilik mezunu öğrencilerinin sektörde başarılı olabilmeleri için, genel bilgi-beceri eğitiminin yanında deneysel öğrenme (uygulama) müfredatı yoluyla eğitim almaları gerektiğini ortaya koymuştur. Teorik eğitim ve işletmelerdeki uygulamalı eğitimin bütünlüğünün sektör açısından önemli olduğunu vurgulamıştır.

Avcıkurt vd., (2012), ‘‘Balıkesir Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu (BTİOYO) Mezunlarının Turizm Sektöründeki İstihdam Profilini’’ belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmalarında, mezun öğrencilerin %31’i sektörde çalışırken, %69’unun sektörde çalışmayı tercih etmediğini belirlemiştir. Okul tercihinde öğrencilerin %48’inin okulunu isteyerek, %2,8’inin ise tavsiye üzerine seçmiş olduklarını belirtmişlerdir.

Threse ve Agbotse (2013), ‘‘Turizm Eğitimi Tercih Eden Öğrencilerinin Sektöre Yönelik Motivasyon ve Konukseverlik Düzeyleri’’ üzerine yaptığı araştırmasında, gelecekte ülkenin ekonomisine katkı sağlayacak turizm sektörünün iş fırsatı oluşturacağını ortaya koymuştur. Öğrencilerin turizm alanını saha çekiciliği ve çalışma kolaylığı nedeniyle tercih ettiklerini belirtmektedir. Turizm alanında becerikli ve yetkin insanların eğitilmelerinin, sektörün kalitesini artıracaklarını ifade etmektedirler.

Çatı ve Bilgin (2013), ‘‘Turizm Lisans Öğrencilerinin Turizm Sektöründe Çalışma Eğilimlerini’’ belirlemek için yaptığı çalışmasında, öğrencilerin algılarını olumsuz etkileyen faktörler; sektörün çalışma koşullarının ağır olması, ailevi yaşantıya uygun olmaması, mesleğin sosyal statüsünün düşüklüğü ve meslek standartlarının olmayışı olarak belirlenmiştir. Öte yandan öğrencilerin %49,5’i turizm alanında eğitim almanın sektörde iş bulma ve kariyer yapmalarını kolaylaştıracağını belirtmekte ve bu alanda kariyer planladığı ifade etmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerden %23,9’u mezuniyetten sonra turizm sektöründe çalışmaya devam etmeyeceklerini belirtirken, %26,6’sının ise kararsız olduğu belirtilmiştir.

Yıldız (2013), “Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Sektörde Çalışmaya Yönelik Bakış Açılarının” belirlenmesine yönelik çalışmasında, ankete katılan öğrencilerin sektöre yönelik bakış açılarının belirlenmesinde en önemli buldukları faktörün “işin doğası ve çalışma koşulları” olduğu görülmektedir. İkinci önemli faktörün “psikolojik durum ve gelecek kaygısı” olduğu tespit edilmiştir. Turizm sektöründe çalışmanın fiziksel olarak yorucu ve stresli olması, çalışma saatlerinin uzun olması, çalışan personele hak ettiğinin altında düşük ücret verilmesi, ücret dışındaki ek gelirlerin (prim, ikramiye vb.) yetersiz olması gibi konuların öğrenciler tarafından olumsuz ifade edildiği belirtilmiştir.

BÖLÜM 3. YÖNTEM

Bu başlık altında araştırmanın modeli, araştırmanın evreni ile verilerin toplanması ve verilerin analizlerine yer verilmiştir.

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırma, Trabzon Akçaabat Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin sektöre ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesine yönelik bir çalışma olduğundan, araştırmanın modeli betimsel tarama modelindedir.

3.2. ARAŞTIRMANIN EVRENİ

Bu araştırmanın çalışma evrenini, Trabzon İli Akçaabat Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi'nde 2012-2013 öğretim yılında konaklama hizmetleri, yiyecek içecek hizmetleri alanları ve mutfak, servis ve ön büro dallarında kayıtlı olan 350 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada Akçaabat Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin tamamına ulaşılması hedeflendiği için örneklem alma yoluna gidilmemiş ve tam sayım yapılmaya çalışılmıştır. Bu çerçevede, devamsız 50 öğrenci hariç diğer öğrenciler üzerinde gerçekleştirilen uygulama sonucu 300 anket değerlendirilmeye alınmıştır.

Tablo 3.1. Ankete Katılan Öğrencilerin Sınıf, Alan ve Dallara Göre Dağılımları

Ankete Katılan Öğrencilerin Dağılımları					
Sınıf Düzeyi	Öğrenim Görülen Alan	Öğrenim Görülen Dal	Cinsiyet		TOPLAM
			Kız	Erkek	
9	Yiy.İçek.Hiz.		21	41	62
	Kon.Hiz.		14	22	36
10	Yiy.İçek.Hiz.		22	23	45
	Kon.Hiz.		10	22	32
11	Yiy. İçek. Hiz.	Servis	1	17	18
	Yiy. İçek. Hiz.	Mutfak	11	20	31
	Kon.Hiz.	Ön Büro Hiz.	8	17	25
12	Yiy.İçek.Hiz.	Mutfak	5	19	24
	Yiy.İçek.Hiz.	Servis	2	13	15
	Kon.Hiz.	Ön Büro Hiz.	4	8	12

Çalışmaya katılan öğrencilerin cinsiyet, sınıf ve alanlara göre dağılımları yukarıdaki tabloda gösterilmiştir.

3.3. VERİLERİN TOPLANMASI

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak, temel olarak iki bölümden oluşan anket tekniği kullanılmıştır. Kullanılan anketin birinci bölümünde öğrencilerin kişisel özelliklerini (cinsiyet, sınıf, eğitim gördüğü bölüm, staj durumu, turizm eğitimi tercih etme durumu, ailenin gelir düzeyi, ailenin ikamet ettiği yer) belirlemeye yönelik ifadeler yer almaktadır. İkinci bölümde ise öğrencilerin turizm sektörünü değerlendirmesine yönelik 40 adet ifadeden oluşan ölçek maddeleri yer almaktadır. Kullanılan ölçek, Öztürk ve Kılıç (2008)'in, konuya ilişkin gerekli literatürden ve Duman vd., (2006)'nin, Kuşluvan ve Kuşluvan (2003), METARGEM (2000) ile Riegel ve Dallas (1998)'dan yararlanarak geliştirerek uyguladığı ölçektir. Söz konusu ölçek; 6 maddeden oluşan “genel nitelik (1-6)”, 6 maddeden oluşan “terfi (7-12)”, 5 maddeden oluşan “ücret (13-17)”, 5 maddeden oluşan “yönetici ve iş arkadaş davranışları (18-22)”, 5 maddeden oluşan “sosyal statü (23-27)”, 9 maddeden oluşan “çalışma koşulları (28-36)” ve 4 maddeden oluşan “iş güvenliği (37-40)” olmak üzere toplam 7 alt boyutu veya faktörü içermektedir.

Ölçeği oluşturan her bir madde beşli Likert tipi derecelendirmeye tabi tutulmuştur. Buna göre ölçekte yer alan olumlu maddelere öğrencilerin katılım düzeyleri “hiç=1”, “az=2”, “orta=3”, “çok=4” ve “tam=5” şeklinde puanlandırılırken, olumsuz maddelere (15, 28, 29, 30, 34, 35 ve 37. maddeler) katılım düzeyleri ise “hiç=5”, “az=4”, “orta=3”, “çok=2” ve “tam=1” şeklinde ters puanlandırılmıştır.

Çalışmada turizm öğrencilerinin sektöre ilişkin görüşlerini belirlemek üzere uygulanan ölçeğe yönelik faktör analizi yapılmış olup söz konusu ölçeğin özdeğeri birden büyük ve toplam varyansın %74,89'unu açıklayan yedi faktör (genel nitelik, terfi, ücret, yönetici ve iş arkadaşı davranışları, sosyal statü, çalışma koşulları, iş güvenliği) altında toplandığı tespit edilmiştir. Ayrıca ölçeğin güvenilirlik analizi için Cronbach's Alpha katsayısı hesaplanmış olup; bu değer ölçeğin geneli için 0,845, genel nitelik alt boyutu için 0,845, terfi alt boyutu için 0,798, ücret alt boyutu için 0,824, yönetici ve iş arkadaşı davranışları alt boyutu için 0,856, sosyal statü alt boyutu için

0,902, çalışma koşulları alt boyutu için 0,839 ve iş güvenliği alt boyutu için ise 0,849 olarak bulunmuştur. Bu değerler ölçeğin güvenilirlik düzeyinin yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmada kullanılan ölçek konuyla ilgili literatürden alınarak hazırlanmıştır. Anket Trabzon İl Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli izinler alınarak Akçaabat Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi öğrencilerine uygulanmıştır.

3.4. VERİLERİN ANALİZİ

Araştırmada, ankete katılan öğrencilerin kişisel özellikleri frekans ve yüzde dağılımı ile sunulmuştur. Bununla birlikte turizm öğrencilerinin sektöre ilişkin görüşlerini betimlemek amacı ile yüzde dağılımının yanı sıra aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri kullanılmıştır. Diğer taraftan, turizm sektörünü değerlendirmeye yönelik ölçeğin alt boyutlarına ilişkin öğrenci görüşlerini karşılaştırmak için ilişkili ölçümler için tek faktörlü varyans analizi kullanılmıştır (Ural ve Kılıç, 2006, 227). Ayrıca, ölçeğin geneli için ortalama puanlar elde edilmiş olup, söz konusu puanların ölçeğe katılan öğrencilerin kişisel özelliklerine göre karşılaştırılmasında iki grup içeren değişkenler için bağımsız örneklem için t testi (independent samples t test) ve ikiden fazla grup içeren değişkenler için tek faktörlü varyans analizi (one way ANOVA) uygulanmıştır.

Araştırmada ölçek uygulaması ile elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 18.0 programı ile analiz edilmiştir.

BÖLÜM 4. BULGULAR VE YORUM

Bu başlık altında öğrencilerin kişisel özelliklerine ilişkin bulgular ile öğrencilerin turizm sektörüne yönelik görüşlerine ilişkin bulgulara ve turizm sektörüne yönelik görüşlerinin kişisel özelliklerine göre karşılaştırılmasına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

4.1. ÖĞRENCİLERİN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİNE İLİŞKİN BULGULAR

Turizm sektörünün değerlendirilmesi amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmada öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı Tablo 4.1’de sunulmuştur.

Araştırma grubunda yer alan öğrencilerin %32,7 kız, %67,3 ise erkek öğrencilerden oluşmaktadır.

Tablo 4.1. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	Sayı (f)	Yüzde (%)
Kız	98	32,7
Erkek	202	67,3
Toplam	300	100,0

Tablo 4.1 incelendiğinde turizm sektöründeki çalışma şartlarının zorluğu, kız öğrencilerin bu okulları tercih etmemelerine neden olabilir. Turizm sektöründeki işlerin ağır ve yorucu olmasının, öğrencilerin kırsal bölgede yaşamalarının sayısal farklılıkta etkili olduğu düşünülebilir. Ayrıca erkek öğrencilerin turizm eğitimi veren okulları daha çok tercih etmelerinden kaynaklandığı söylenebilir.

Tablo 4.2. Öğrencilerin Öğrenim Gördüğü Sınıflara Göre Dağılımı

Sınıf	Sayı (f)	Yüzde (%)
9. Sınıf	98	32,7
10. Sınıf	77	25,7
11. Sınıf	74	24,7
12. Sınıf	51	17,1
Toplam	300	100,0

Ankete katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre dağılımı Tablo 4.2’de verilmiştir. Buna göre, öğrencilerin %32,7’si 9. sınıf, %25,7’si 10. sınıf, %24,7’si 11. sınıf ve %17,1’i de 12. sınıfta öğrenim görmektedirler.

Bulgulara göre, sınıf düzeyindeki öğrenci sayılarının eşit bir dağılımda olmaması devamsız öğrencilerden kaynaklanıyor olabilir.

Tablo 4.3. Öğrencilerin Öğrenim Gördüğü Bölümlere Göre Dağılımı

Bölüm	Sayı (f)	Yüzde (%)
Yiyecek içecek hizmetleri	107	35,7
Konaklama hizmetleri	69	23,0
Mutfak	54	18,0
Servis	33	11,0
Ön büro	37	12,3
Toplam	300	100,0

Tablo 4.3’teki bölüme göre dağılım incelendiğinde, yiyecek içecek hizmetleri alanından %35,7, konaklama hizmetleri alanından %23, mutfak dalından %18, servis dalından %11 ve ön büro dalından %12,3 öğrenci üzerinde anket gerçekleştirilmiştir.

Bulguda görülen alanlardaki öğrenci sayılarındaki eşitsizlik sınıf tekrarı yapan veya sınıfta kalan öğrencilerden kaynaklanabilir. Ayrıca yiyecek içecek hizmetleri alanındaki öğrencilerin sayısındaki fazlalığın, öğrencilerin ortaöğretime yerleştirilmelerindeki tercihleriyle ilgili olabileceği sanılmaktadır.

Tablo 4.4. Öğrencilerin Staj Yapma Durumlarına Göre Dağılımı

Staj yapma durumu	Sayı (f)	Yüzde (%)
Evet	127	42,3
Hayır	173	57,7
Toplam	300	100,0

Öğrencilerin staj yapma durumlarına göre dağılımı Tablo 4.4'te sunulmuştur. Buna göre, öğrencilerin %42,3'ü staj yaptığını, %57,7'si ise staj yapmadığını ifade etmişlerdir.

Bulguya göre anket uygulanan öğrencilerin çoğunluğunu 9. ve 10. sınıf öğrenciler oluşturmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığının 2012-2013 öğretim yılında okul türleri, sınıf mevcutları vb. konularda yaptığı çalışmasıyla ilgili olduğu düşünülmektedir.

Tablo 4.5. Öğrencilerin Öğrenim Gördüğü Bölümü Tercih Durumlarına Göre Dağılımı

Tercih durumu	Sayı (f)	Yüzde (%)
Kendim tercih ettim	241	80,3
Öğretmenim tercih etti	8	2,7
Ailem tercih etti	26	8,7
Diğer	25	8,3
Toplam	300	100,0

Tablo 4.5'teki dağılım incelendiğinde ise öğrencilerin %80,3'ünün öğrenim gördüğü bölümü kendisinin tercih ettiği görülmektedir.

Bulguya göre, öğrencilerin okudukları bölümü kendilerinin tercih etmeleri, onların çalışma ve okul hayatlarında başarılı olmalarına yardımcı olabilir.

Tablo 4.6. Öğrencilerin Ailelerinin İkamet Ettiği Yerlere Göre Dağılımı

İkamet yeri	Sayı (f)	Yüzde (%)
İl merkezi	191	63,7
İlçe merkezi	44	14,6
Belde	36	12,0
Köy	29	9,7
Toplam	300	100,0

Ankete katılan öğrencilerin ailelerinin ikamet ettikleri yere göre dağılımı Tablo 4.6'da verilmiştir. Buna göre, öğrencilerin %63,7'si il merkezlerinde, %9,7'si de köylerde ikamet etmektedirler. Belde ve ilçe merkezlerinde ikamet edenlerin oranı ise %26,6'dır.

Bu bulguya göre kırsal kesimden gelen öğrencilerin kalacak yer problemlerinin olması okulu tercih etmemelerinde etkili olabilir.

Tablo 4.7. Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Eğitim durumu	Sayı (f)	Yüzde (%)
Okuryazar ve altı	28	9,4
İlkokul	107	35,6
Ortaokul	87	29,0
Lise	67	22,3
Üniversite	11	3,7
Toplam	300	100,0

Öğrencilerin anne eğitim durumları incelendiğinde (Tablo 4.7), %45'inin ilkokul ve altında eğitime sahip olduğu görülürken, sadece %3,7'sinin annesi üniversite mezunudur.

Tablo 4.8. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Eğitim durumu	Sayı (f)	Yüzde (%)
Okuryazar ve altı	10	3,3
İlkokul	89	29,7
Ortaokul	84	28,0
Lise	94	31,3
Üniversite	23	7,7
Toplam	300	100,0

Baba eğitim durumlarındaki oranlar ise %33 ilkököl ve altı, %7,7 üniversite mezunu olduğunu göstermektedir (Tablo 4. 8).

Bulguya dayalı olarak daha çok orta düzey eğitilmiş anne ve babaların çocuklarının okulu tercih ettikleri söylenebilir. Bu durum ailelerin kısa zamanda çocuklarının meslek sahibi olmalarını düşünmelerinden kaynaklanıyor olabilir.

Tablo 4.9. Öğrencilerin Aylık Gelir Durumlarına Göre Dağılımı

Gelir durumu	Sayı (f)	Yüzde (%)
978 TL den az	80	26,7
979 TL - 1500 TL	98	32,7
1501 TL -2000 TL	77	25,7
2001 TL -2500 TL	16	5,3
2501 TL -3000 TL	21	7,0
3001 TL ve üzeri	8	2,7
Toplam	300	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerinin aylık gelirlerine göre dağılımı Tablo 4.9'da verilmiştir. Buna göre, 1500 TL aylık gelire sahip ailelerin oranı %59,4 iken, 3000 TL'nin üzerinde aylık gelire sahip aile oranı ise sadece %2,7'dir.

Bulguya dayalı olarak daha çok orta gelir sınıfındaki ailelerin çocuklarının okulu tercih ettikleri söylenebilir.

4.2. ÖĞRENCİLERİN TURİZM SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNE İLİŞKİN BULGULAR

Araştırmada, öğrencilerin turizm sektörüne ilişkin görüşleri yedi boyut veya faktör (genel nitelik, terfi, ücret, yönetici ve iş arkadaşı davranışları, sosyal statü, çalışma koşulları, iş güvenliği) altında sunulmuş olup, “genel nitelik” boyutuna ilişkin betimsel istatistikler Tablo 4.10’da verilmiştir.

Her bir maddeye ilişkin aritmetik ortalama değerleri incelendiğinde turizm sektörünün genel niteliği konusunda en yüksek ortalama “topluma ekonomik anlamda yararlı hizmet verilmektedir.” ($\bar{x}=4,28$) ve “değişik kültürdeki insanlarla tanışıldığı için çalışmak avantajlıdır.” ($\bar{x}=4,23$) maddelerine yöneliktir. Turizm sektörü ile topluma ekonomik anlamda yararlı hizmet verildiği noktasında öğrencilerin %84’ü “tam” ve “çok” seçenekleri ile olumlu görüş belirtmişlerdir. Sektörde değişik kültürdeki insanlarla tanışıldığı için çalışılması avantajlı olduğu konusunda da öğrencilerin %78’i “tam” ve “çok” seçenekleri ile olumlu görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4.10. Öğrencilerin Turizm Sektörünün “genel nitelik” Boyutuna İlişkin Görüşlerine Yönelik Betimsel İstatistikler

Madde No	Maddeler	Katılım Düzeyi					\bar{X}	s.s.
		Hiç	Az	Orta	Çok	Tam		
		%	%	%	%	%		
1.	Çalışanlar yeterli turizm bilincine sahiptir.	3,0	11,7	39,3	23,7	22,3	3,51	1,06
2.	Topluma ekonomik anlamda yararlı hizmet verilmektedir.	0,7	2,3	13,0	36,0	48,0	4,28	0,83
3.	Çalışanlara cinsiyet ayrımcılığı yapılmamaktadır.	10,0	10,7	21,0	19,7	38,7	3,66	1,35
4.	Değişik kültürdeki insanlarla tanışıldığı için çalışmak avantajlıdır.	1,3	3,3	17,3	27,0	51,0	4,23	0,94
5.	İşletmeler, çalışanlarına iyi barınma koşulları sağlamaktadır.	5,7	7,7	32,3	33,7	20,7	3,56	1,08
6.	İstihdam edilen her personelin mesleki nitelikleri belirlenmelidir.	1,7	5,0	28,3	33,0	32,0	3,89	0,97
TOPLAM							3,86	0,61

“hiç=1”, “az=2”, “orta=3”, “çok=4” ve “tam=5”

Tablo 4.10’daki bulgulara göre turizm sektörünün genel niteliği konusunda diğer maddelere veya konulara göre en düşük ortalama ile görüş bildirilen veya en eleştirel yaklaşım gösterilen maddeler “çalışanlar yeterli turizm bilincine sahiptir.” ($\bar{x}=3,51$) ve “işletmeler, çalışanlarına iyi barınma koşulları sağlamaktadır.” ($\bar{x}=3,56$) maddeleri olmuştur. Turizm sektöründe çalışanların yeterli turizm bilincine sahip olması hususunda öğrencilerin %14,7’si “hiç” ve “az” seçenekleri ile olumsuz görüş ifade

etmişlerdir. Benzer olarak işletmelerin çalışanlarına iyi barınma koşulları sağlaması konusunda da %13,4 oranında “hiç” ve “az” seçenekleri ile olumsuz görüş belirtilmiştir. Öğrencilerin, “çalışanlara cinsiyet ayrımcılığı yapılmamaktadır.” ve “istihdam edilen her personelin mesleki nitelikleri belirlenmelidir.” maddelerine orta düzeyde ortalama ile görüş bildirdikleri belirlenmiştir.

Bu bulguya dayalı olarak, sektörde çalışmayla topluma yararlı bir hizmet verildiği ve değişik kültürdeki insanlarla tanışmanın avantajlı olduğu söylenirken, sektörde çalışanların yeterli turizm bilincine sahip olmamalarının yapılacak hizmetin kalitesini etkileyebileceği düşünülebilir. Ayrıca gelecekte barınma koşullarındaki olumsuzlukların öğrencilerin turizm sektöründe çalışmalarını olumsuz etkileyebileceği söylenebilir. Bu bulgu Öztürk ve Kılıç (2008)’ın ilgili çalışmasındaki bulguyla örtüşmektedir.

Tablo 4.11. Öğrencilerin Turizm Sektörünün “terfi” Boyutuna İlişkin Görüşlerine Yönelik Betimsel İstatistikler

Madde No	Maddeler	Katılım Düzeyi					\bar{X}	s.s.
		Hiç	Az	Orta	Çok	Tam		
		%	%	%	%	%		
7.	Uzun yıllar çalışılabilmektedir.	5,0	6,3	23,7	22,7	42,3	3,91	1,17
8.	Üst kademe veya orta kademe yönetici olarak çalışacağıma inanıyorum.	4,7	5,0	19,0	28,7	42,7	4,00	1,11
9.	Çalışanlar gelecek kaygısı taşımamaktadır.	10,7	12,0	30,3	26,7	20,3	3,34	1,23
10.	İşletmeler, alanlarında eğitim almış bireyleri çalıştırmayı düşünmektedir.	2,0	7,3	29,0	31,0	30,7	3,81	1,02
11.	Terfi ettirilirken, çalışanların eğitim düzeyleri dikkate alınmaktadır.	4,0	8,0	17,3	30,7	40,0	3,95	1,12
12.	Terfi ettirilirken, çalışanların tecrübe ve deneyimine önem verilmektedir.	2,3	4,7	16,7	31,3	45,0	4,12	1,00
TOPLAM							3,85	0,67

“hiç=1”, “az=2”, “orta=3”, “çok=4” ve “tam=5”

Turizm sektörünün “terfi” boyutuna ilişkin betimsel istatistikler Tablo 4.11’de verilmiştir. Aritmetik ortalama değerlerine göre terfi boyutunda en yüksek ortalama değeri “terfi ettirilirken, çalışanların tecrübe ve deneyimine önem verilmektedir.” (\bar{X} =4,12) ve “üst kademe veya orta kademe yönetici olarak çalışacağıma inanıyorum.” (\bar{X} =4,00) maddelerine yönelik verilmiştir. “Terfi ettirilken, çalışanların tecrübe ve deneyimine önem verilmektedir.” maddesine öğrencilerin %76,3’ü “tam” ve “çok” seçenekleri ve yüksek ortalama değeri ile olumlu görüş belirtmişlerdir. Buna karşılık,

“çalışanlar gelecek kaygısı taşımamaktadır.” maddesinde ise öğrencilerin %22,7’si de “hiç” ve “az” seçeneklerini tercih etmeleri ile diğer maddelere göre daha düşük ortalama değerinde bir yaklaşım gösterilmiştir. Aynı zamanda “uzun yıllar çalışılabilmektedir.” ve “terfi ettirilirken, çalışanların tecrübe ve deneyimine önem verilmektedir.” maddelerine öğrenci görüşlerinin ortalama değerlerinin orta düzeyde olduğu görülmektedir.

Bu bulguya dayalı olarak sektörde kazandığı tecrübe ve deneyime önem verilmesi, kazandıkları tecrübelerle onların yönetici olarak çalışabileceklerinin düşünülmesini sağlayabilir. Turizm sektöründe çalışanların gelecek kaygısı taşımaları çalışacakları iş kolunu tanımamalarından ve bilinçsiz bir seçim yapmalarından kaynaklanabilir. Bu bulgular, Jekins (2001), Sarı (2007), Öztürk ve Kılıç (2008)’in çalışmalarındaki bulgularla benzerlik göstermektedir.

Tablo 4.12. Öğrencilerin Turizm Sektörünün “ücret” Boyutuna İlişkin Görüşlerine Yönelik Betimsel İstatistikler

Madde No	Maddeler	Katılım Düzeyi					\bar{X}	s.s.
		Hiç	Az	Orta	Çok	Tam		
		%	%	%	%	%		
13.	Ücretlendirme sistemi adildir.	7,7	13,7	34,0	26,0	18,7	3,34	1,16
14.	Performansa dayalı olarak yüksek ücret alınabilir.	5,3	6,7	24,3	31,0	32,7	3,79	1,13
15.	Çalışan personele düşük ücret (hak ettiğinin altında) verilmektedir.	17,7	21,3	24,7	19,7	16,7	3,04	1,34
16.	Alınan ücretler ile ekonomik olarak rahat bir yaşam sürdürülebilir.	4,0	15,3	36,3	24,3	20,0	3,41	1,09
17.	Ücret dışındaki ek gelirler (prim, ikramiye, bahşiş vb.) yeterlidir.	5,0	11,0	35,0	33,3	15,7	3,44	1,04
TOPLAM							3,39	0,64

15. madde için “hiç=5”, “az=4”, “orta=3”, “çok=2” ve “tam=1” 13, 14, 16, 17. maddeler için “hiç=1”, “az=2”, “orta=3”, “çok=4” ve “tam=5”

Tablo 4.12’de turizm sektörünün “ücret” boyutuna ilişkin betimsel istatistikler sunulmuştur. Ücret boyutunda en yüksek ortalama değeri “performansa dayalı olarak yüksek ücret alınabilir.” ($\bar{x}=3,79$) maddesine yönelik olurken en düşük ortalama değeri ise “çalışan personele düşük ücret (hak ettiğinin altında) verilmektedir.” ($\bar{x}=3,04$) maddesine yönelik sunulmuştur. Turizm sektöründe çalışan personele düşük ücret (hak ettiğinin altında) verilmesi konusunda öğrencilerin %36,4’ü “tam” ve “çok” seçenekleri ile diğer maddelere göre daha olumsuz bir yaklaşım göstermişlerdir. Öğrencilerin “ücretlendirme adildir.”, “alınan ücretler ile ekonomik olarak rahat bir

yaşam sürdürülebilir.” ve “ücret dışındaki ek gelirler (prim, ikramiye, bahşiş vb.) yeterlidir.” maddelerine orta düzeyde değer bildirdikleri görülmektedir.

Bu bulguya dayalı olarak turizm sektöründeki ücretlerin yetersiz ve dengesiz verildiği söylenebilir. Bu bulgular ilgili Koyuncu (2000), Pehlivan (2005), Duman vd., (2006), Emeksiz vd., (2007), Öztürk ve Kılıç (2008), Richardson (2008), Jing ve Tribe (2009), Aymankuy ve Aymankuy (2011), Bamford (2012)’nin çalışmalarındaki bulgularla örtüşmektedir.

Tablo 4.13. Öğrencilerin Turizm Sektörünün “yönetici ve iş arkadaşı davranışları” Boyutuna İlişkin Görüşlerine Yönelik Betimsel İstatistikler

Madde No	Maddeler	Katılım Düzeyi					\bar{X}	s.s.
		Hiç	Az	Orta	Çok	Tam		
		%	%	%	%	%		
18.	Yöneticiler, çalışanlara yetki vermekten kaçınmamaktadır.	6,3	10,0	35,3	24,7	23,7	3,49	1,14
19.	Yöneticiler, çalışanların eğitilmesi konusuna gereken önemi vermektedir.	2,7	14,7	29,0	30,0	23,7	3,57	1,08
20.	Yöneticiler, çalışanların önerilerini dikkate almaktadır.	6,3	16,7	31,7	28,0	17,3	3,33	1,13
21.	Çalışanlar arasında işbirliği bulunmaktadır.	2,3	13,3	23,0	29,7	31,7	3,75	1,11
22.	Çalışanların geneli turizm eğitimi almıştır.	7,7	11,0	29,0	27,3	25,0	3,51	1,20
TOPLAM							3,53	0,74

“hiç=1”, “az=2”, “orta=3”, “çok=4” ve “tam=5”

“Yönetici ve iş arkadaşı” boyutuna ilişkin betimsel istatistikler Tablo 4.13’te verilmiştir. Aritmetik ortalama değerlerine göre yönetici ve iş arkadaşı boyutunda en yüksek ortalama “çalışanlar arasında işbirliği bulunmaktadır.” ($\bar{x}=3,75$) maddesine verilirken en düşük ortalama ise “yöneticiler, çalışanların önerilerini dikkate almaktadır.” ($\bar{x}=3,33$) maddesine verilmiştir. Yöneticilerin çalışanların önerilerini dikkate alması hususunda öğrencilerin %23’ü “hiç” ve “az” seçenekleri ile olumsuz yaklaşım sergilemişlerdir. Öğrencilerin orta düzeyde ortalama değer verdikleri maddeler ise, “yöneticiler, çalışanlara yetki vermektten kaçınmamaktadır.”, “yöneticiler, çalışanların eğitilmesi konusuna gereken önemi vermektedir.” ve “çalışanların geneli turizm eğitimi almıştır.” maddeleridir.

Bulguya göre çalışanlar arasındaki iletişimin iyi olması, işletmedeki çalışanların motivasyonunu ve işyerine bağlılık düzeyini artırabilir. Yöneticilerin çalışanlara yönelik olumsuz tavır içinde olmaları işletme açısından olumsuz düşünceler yaratabilir. Bu

bulgular ilgili Tracy ve Adler (2009)'un çalışmasındaki bulgularla benzerlik göstermektedir.

Tablo 4.14. Öğrencilerin Turizm Sektörünün “sosyal statü” Boyutuna İlişkin Görüşlerine Yönelik Betimsel İstatistikler

Madde No	Maddeler	Katılım Düzeyi					\bar{X}	s.s.
		Hiç	Az	Orta	Çok	Tam		
		%	%	%	%	%		
23.	Bireye kişisel saygınlık sağlanmaktadır.	3,0	13,7	32,0	29,0	22,3	3,54	1,07
24.	Çalışmak toplumda itibar kazandırmaktadır.	6,7	12,3	32,0	26,0	23,0	3,46	1,17
25.	Çalışacağı çevremdekilere söylemek gurur vericidir.	3,7	7,7	22,0	26,7	40,0	3,92	1,12
26.	İyi pozisyonlara gelenler turizm alanından mezun olanlardır.	4,3	7,7	26,3	30,7	31,0	3,76	1,10
27.	Çalışmamı ailem desteklemektedir.	4,0	6,0	20,3	26,0	43,7	3,99	1,12
TOPLAM							3,74	0,77

“hiç=1”, “az=2”, “orta=3”, “çok=4” ve “tam=5”

Turizm sektörünün “sosyal statü” boyutuna ilişkin betimsel istatistikler Tablo 4.14’te verilmiştir. Aritmetik ortalama değerlerine göre sosyal statü boyutunda en yüksek ortalama değeri “çalışmamı ailem desteklemektedir.” ($\bar{x}=3,99$) maddesine verilmiş olup bu maddeye katılımcıların %69,7’si “tam” ve “çok” seçenekleri ile olumlu görüş ifade etmişlerdir. Diğer maddelere göre daha düşük ortalama değeri ise - turizm sektöründe- “çalışmak toplumda itibar kazandırmaktadır.” ($\bar{x}=3,46$) maddesine verilmiştir. Söz konusu maddeye öğrencilerin %19’u “hiç” ve “az” seçeneklerinde görüş bildirerek olumsuz yaklaşım göstermişlerdir.

Bu bulgulara dayalı olarak turizm sektöründe çalışmanın kişiye itibar kazandırmadığının ifade edilmesine karşılık ailelerin çocuklarının turizm sektöründe çalışmalarına destek vermeleri olumlu olarak algılanabilir. Bu durumun öğrencilerin turizmdeki kariyer planlarını olumlu etkileyebileceği düşünülebilir.

Tablo 4.15. Öğrencilerin Turizm Sektörünün “çalışma koşulları” Boyutuna İlişkin Görüşlerine Yönelik Betimsel İstatistikler

Madde No	Maddeler	Katılım Düzeyi					\bar{X}	s.s.
		Hiç	Az	Orta	Çok	Tam		
		%	%	%	%	%		
28.	Çalışma saatleri uzundur.	6,3	11,3	27,3	25,7	29,3	2,40	1,20
29.	Çalışma sezonluk olduğu için düzenli bir iş bulmak zordur.	7,0	10,7	32,3	22,7	27,3	2,47	1,20
30.	Çalışanlara fazla iş yükü verilmektedir.	6,7	15,3	30,0	27,0	21,0	2,60	1,17
31.	Çalışma ortamı stresten uzaktır.	16,7	16,3	26,0	22,3	18,7	3,10	1,34
32.	Yapılan işler zevklidir.	6,3	12,0	25,7	24,3	31,7	3,63	1,22
33.	Eğitim ve beceri gerekmektedir.	1,3	5,3	19,0	27,7	46,7	4,13	0,99
34.	Müşteriler çalışanlara kaprisli ve kaba davranışlarda bulunmaktadır.	6,3	10,3	31,0	25,3	27,0	2,44	1,17
35.	Çalışma saatlerinin düzensizliği (vardiya) özel yaşamı etkilemektedir.	5,0	10,0	27,0	22,3	35,7	2,26	1,19
36.	Haftalık izin günleri yeterlidir.	22,0	17,3	25,0	18,7	17,0	2,91	1,39
TOPLAM							2,88	0,55

28, 29, 30, 34, 35. maddeler için “hiç=5”, “az=4”, “orta=3”, “çok=2” ve “tam=1” 31, 32, 33, 36. maddeler için “hiç=1”, “az=2”, “orta=3”, “çok=4” ve “tam=5”

Tablo 4.15’te turizm sektörünün “çalışma koşulları” boyutuna ilişkin betimsel istatistikler verilmiştir. Ortalama değerleri incelendiğinde çalışma koşullarına yönelik en yüksek ortalama değeri “yapılan işler zevklidir.” ($\bar{x}=3,63$) maddesine yönelik iken, “çalışma saatleri uzundur.” ($\bar{x}=2,40$) ve “çalışma sezonluk olduğu için düzenli bir iş bulmak zordur.” ($\bar{x}=2,47$) maddeleri için ise diğer maddelere göre daha düşük ortalama değeri ile olumsuz bir yaklaşım sergilenmiştir. Öğrencilerin %55’i çalışma saatlerinin uzunluğu konusunda, %50’si de sektörde sezonluk çalışma olduğu için düzenli bir iş bulmanın zorluğu konusunda “tam” ve “çok” seçenekleri ile olumsuz görüş ifade etmişlerdir.

Bu bulguya dayalı olarak, sektörde yapılan işlerin zevkli olmasının kişilerin hizmet sırasında misafirle birebir iletişim içinde olmasından kaynaklandığı düşünülebilir. Çalışma saatlerinin uzun olması, işlerin mevsimlik olması nedeniyle düzenli iş bulunmamasının sektörde çalışan turizm öğrencilerini olumsuz etkilediği söylenebilir.

Bu bulgular ilgili Pehlivan (2005), Öztürk ve Kılıç (2008), Jiang ve Tribe (2009), Aymankey ve Aymankey (2011), Yıldız (2013)’ün çalışmasındaki bulguyla benzerlik göstermektedir.

Tablo 4.16. Öğrencilerin Turizm Sektörünün “iş güvenliği” Boyutuna İlişkin Görüşlerine Yönelik Betimsel İstatistikler

Madde No	Maddeler	Katılım Düzeyi					\bar{X}	s.s.
		Hiç	Az	Orta	Çok	Tam		
		%	%	%	%	%		
37.	Çalışanlar sigortasız çalıştırılmaktadır.	24,7	21,0	25,7	16,3	12,3	3,29	1,33
38.	Çalışanların sağlığına gereken önem verilmektedir.	4,7	12,7	26,0	31,7	25,0	3,60	1,13
39.	İşletmeler tarafından çalışanlara verilen yemekler sağlıklıdır.	5,3	7,0	26,7	28,7	32,3	3,76	1,14
40.	İş güvenliği ile ilgili tedbirler alınmaktadır.	3,7	8,0	23,3	27,7	37,3	3,87	1,12
TOPLAM							3,63	0,75

37. madde için “hiç=5”, “az=4”, “orta=3”, “çok=2” ve “tam=1” 38,39,40. maddeler için “hiç=1”, “az=2”, “orta=3”, “çok=4” ve “tam=5”

“İş güvenliği” boyutuna ilişkin betimsel istatistikler Tablo 4.16’da verilmiş olup bu boyutta en yüksek aritmetik ortalama değeri %65 oranında “tam” ve “çok” seçeneklerinin tercih edilmesi ile “iş güvenliği ile ilgili tedbirler alınmaktadır.” ($\bar{X}=3,87$) maddesine verilirken, en düşük ortalama değeri ise “çalışanlar sigortasız çalıştırılmaktadır.” ($\bar{X}=3,29$) maddesine yönelik olmuştur. Sigortasız çalışma hususunda katılımcı öğrencilerin %28,6’sı “tam” ve “çok” seçeneklerini tercih ederek bu konudaki olumsuz duruma işaret etmişlerdir.

Bu bulguya dayalı olarak, sigorta konusunda işletmelerin özenli davranmamalarının sebebi, Çalışma Bakanlığı ve SGK görevlilerinin gerekli kontrolleri düzenli yapmamalarından kaynaklanıyor olabilir.

4.3. ÖĞRENCİLERİN TURİZM SEKTÖRÜNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİNE GÖRE KARŞILAŞTIRILMASINA İLİŞKİN BULGULAR

Ankete katılan öğrencilerin turizm sektörüne yönelik görüşlerinin boyutlar bakımından kişisel özelliklerine göre karşılaştırılması yapılmış olup, boyutlar bakımından cinsiyet, staj yapma durumu, tercih durumu, ikametgâh yeri, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu ve gelir durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılık gözlenmemiştir ($p>0,05$). Öğrenim görülen sınıf ve bölüme göre boyutlar bakımından anlamlı farklılıklar gözlenmiş olup analiz sonuçlarına ilişkin bulgular Tablo 4.17 ve 4.18’de sunulmuştur.

Tablo 4.17. Öğrencilerin Turizm Sektörüne İlişkin Görüşlerinin Boyutlar Bakımından Öğrenim Görülen Sınıfa Göre Karşılaştırılması

Boyutlar	Grup	\bar{X}	s.s.	F	p
Genel nitelik	9. Sınıf	4,11 a	0,56	15,205	0,000*
	10. Sınıf	3,90 b	0,53		
	11. Sınıf	3,52 c	0,57		
	12. Sınıf	3,65 c	0,66		
Terfi	9. Sınıf	4,09 a	0,50	13,641	0,000*
	10. Sınıf	3,97 a	0,63		
	11. Sınıf	3,52 b	0,71		
	12. Sınıf	3,67 b	0,72		
Ücret	9. Sınıf	3,46	0,56	1,736	0,160
	10. Sınıf	3,45	0,63		
	11. Sınıf	3,27	0,70		
	12. Sınıf	3,31	0,70		
Yönetici ve iş arkadaşı davranışları	9. Sınıf	3,80 a	0,66	10,951	0,000*
	10. Sınıf	3,58 b	0,61		
	11. Sınıf	3,20 c	0,74		
	12. Sınıf	3,38 c	0,87		
Sosyal statü	9. Sınıf	4,06 a	0,63	12,510	0,000*
	10. Sınıf	3,75 b	0,76		
	11. Sınıf	3,48 c	0,71		
	12. Sınıf	3,42 c	0,88		
Çalışma koşulları	9. Sınıf	3,06 a	0,58	6,919	0,000*
	10. Sınıf	2,89 b	0,55		
	11. Sınıf	2,75 c	0,45		
	12. Sınıf	2,71 c	0,53		
İş güvenliği	9. Sınıf	3,92 a	0,66	8,620	0,000*
	10. Sınıf	3,54 b	0,73		
	11. Sınıf	3,31 c	0,76		
	12. Sınıf	3,38 c	0,75		

* $p<0,05$ a,b,c: farklı harfleri içeren gruplar arasındaki farklar önemlidir ($p<0,05$).

Öğrencilerin turizm sektörüne yönelik görüşlerinin boyutlar bakımından öğrenim görülen sınıfa göre karşılaştırılmasına ilişkin varyans analizi sonuçları Tablo

4.17’de sunulmuştur. Analiz sonuçları incelendiğinde öğrencilerin turizm sektörüne yönelik görüşlerinin ücret boyutu hariç ($p>0,05$), diğer boyutlar bakımından öğrenim görülen sınıfa göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir ($p<0,05$). Buna göre, genel nitelik, terfi, yönetici ve iş arkadaşları davranışları, sosyal statü, çalışma koşulları ve iş güvenliği boyutlarında en yüksek ortalama ile olumlu görüş 9. ve 10. sınıflar tarafından belirtilirken 11. ve 12. sınıfların görüşlerinin daha düşük ortalama ile olumsuz olduğu belirlenmiştir.

Bulguya göre boyutlar bakımından değerlendirilmesinde 9. ve 10. sınıf öğrencilerinin turizm sektörüne yönelik olumlu görüş bildirmeleri turizm sektörüne yönelik olumlu duygular taşımalarından kaynaklanıyor olabilir.

Tablo 4.18. Öğrencilerin Turizm Sektörüne İlişkin Görüşlerinin Boyutlar Bakımından Öğrenim Görülen Bölüme Göre Karşılaştırılması

Boyutlar	Grup	\bar{X}	s.s.	F	p
Genel nitelik	Yiyecek içecek hizmetleri	4,05 a	0,57	9,077	0,000*
	Konaklama hizmetleri	3,97 a	0,54		
	Mutfak	3,64 b	0,52		
	Servis	3,65 b	0,55		
	Ön büro	3,54 b	0,78		
Terfi	Yiyecek içecek hizmetleri	4,04 a	0,55	10,051	0,000*
	Konaklama hizmetleri	4,02 a	0,57		
	Mutfak	3,66 b	0,71		
	Servis	3,62 b	0,50		
	Ön büro	3,43 c	0,87		
Ücret	Yiyecek içecek hizmetleri	3,49	0,61	1,980	0,098
	Konaklama hizmetleri	3,41	0,55		
	Mutfak	3,34	0,72		
	Servis	3,16	0,44		
	Ön büro	3,30	0,84		
Yönetici ve iş arkadaşı davranışları	Yiyecek içecek hizmetleri	3,76 a	0,65	8,795	0,000*
	Konaklama hizmetleri	3,64 a	0,63		
	Mutfak	3,31 b	0,72		
	Servis	3,44 b	0,59		
	Ön büro	3,05 c	1,00		
Sosyal statü	Yiyecek içecek hizmetleri	3,99 a	0,69	8,981	0,000*
	Konaklama hizmetleri	3,84 a	0,72		
	Mutfak	3,57 b	0,77		
	Servis	3,32 c	0,61		
	Ön büro	3,37 c	0,90		
Çalışma koşulları	Yiyecek içecek hizmetleri	2,94 a	0,57	2,409	0,049*
	Konaklama hizmetleri	2,89 a	0,61		
	Mutfak	2,83 a	0,45		
	Servis	2,99 a	0,41		
	Ön büro	2,65 b	0,57		
İş güvenliği	Yiyecek içecek hizmetleri	3,77 a	0,72	3,788	0,005*
	Konaklama hizmetleri	3,73 a	0,71		
	Mutfak	3,51 b	0,77		
	Servis	3,34 c	0,76		
	Ön büro	3,40 c	0,75		

* $p < 0,05$ a,b,c: farklı harfleri içeren gruplar arasındaki farklar önemlidir ($p < 0,05$).

Öğrencilerin turizm sektörüne yönelik görüşlerinin boyutlar bakımından öğrenim görülen bölüme göre karşılaştırılmasına ilişkin varyans analizi sonuçları Tablo

4.18’de sunulmuş olup öğrenci görüşleri ücret boyutu dışında ($p>0,05$) diğer tüm boyutlar bakımından öğrenim görülen bölüme göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Aritmetik ortalama değerleri incelendiğinde, yiyecek içecek ve konaklama hizmetleri bölümünde öğrenim gören öğrencilerin turizm sektörüne yönelik görüşlerinin diğer bölümlerdeki öğrencilere göre daha olumlu olduğu tespit edilmiştir.

Bulguya göre henüz dal seçimi yapmamış öğrencilerin (yiyecek içecek hizmetleri alanı ve konaklama hizmetleri alanı) turizm sektörüne yönelik daha olumlu görüş bildirmeleri onların sektörden beklentilerinin yüksek düzeyde olmamasıyla ilgili olabilir.

Ankete katılan öğrencilerin turizm sektörüne yönelik görüşlerinin kişisel özelliklerine göre karşılaştırılmasına ilişkin bulgular ise Tablo 4.19 ile Tablo 4.27 aralığında sunulmuştur.

Tablo 4.19. Öğrencilerin Turizm Sektörüne İlişkin Görüşlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Cinsiyet	\bar{X}	s.s.	t	p
Kız	3,46	0,44	0,976	0,330
Erkek	3,52	0,47		

Tablo 4.19’da öğrencilerin turizm sektörüne yönelik görüşlerinin cinsiyete göre karşılaştırılmasına ilişkin t testi sonuçları verilmiştir. Buna göre ankete katılan kız ($\bar{x}=3,46$) ve erkek ($\bar{x}=3,52$) öğrencilerin turizm sektörüne yönelik görüşleri arasında 0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($t=0,976$; $p>0,05$).

Bu bulguya dayalı olarak kız ve erkek öğrencilerin sektöre ilişkin görüşlerinde bir farklılık görülmemektedir, bu durum turizm sektöründe cinsiyet ayrımının yapılmayışı ve öğrencilerin olumlu ve olumsuz görüşlerinin aynı yönde olması ile ilgili olabilir.

Tablo 4.20. Öğrencilerin Turizm Sektörüne İlişkin Görüşlerinin Öğrenim Gördüğü Sınıfa Göre Karşılaştırılması

Sınıf	\bar{X}	s.s.	F	p
9. Sınıf	3,73 a	0,41		
10. Sınıf	3,51 b	0,43	17,325	0,000*
11. Sınıf	3,30 c	0,39		
12. Sınıf	3,34 c	0,50		

* $p<0,05$ a,b,c: farklı harfleri içeren gruplar arasındaki farklar önemlidir ($p<0,05$).

Öğrencilerin turizm sektörüne yönelik görüşlerinin sınıfa göre karşılaştırılmasına ilişkin varyans analizi sonuçları Tablo 4.20’de sunulmuştur. Analiz sonuçları incelendiğinde öğrencilerin turizm sektörüne yönelik görüşlerinin öğrenim görülen sınıfa göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir ($p<0,05$). Buna göre, sektöre yönelik en yüksek ortalama değeri 9. sınıflar tarafından belirtilirken ($\bar{x}=3,73$), diğer sınıflara göre daha olumsuz görüş ise 11. ($\bar{x}=3,30$) ve 12. ($\bar{x}=3,34$) sınıflarda öğrenim gören öğrenciler tarafından belirtilmiştir.

Bu bulguya dayalı olarak henüz okula yeni başlamış olan 9. sınıf öğrencileri sektörle tanışmadıkları ve beklentilerinin yüksek olmaması sebebiyle, sektör deneyimi kazanmış ve çalışma koşullarındaki olumsuzlukları görmüş öğrencilere göre daha olumlu düşünüyor olabilir.

Tablo 4.21. Öğrencilerin Turizm Sektörüne İlişkin Görüşlerinin Öğrenim Gördüğü Bölüme Göre Karşılaştırılması

Bölüm	\bar{X}	s.s.	F	p
Yiyecek içecek hizmetleri	3,66 a	0,41		
Konaklama hizmetleri	3,59 a	0,45		
Mutfak	3,37 b	0,43	11,132	0,000*
Servis	3,34 b	0,30		
Ön büro	3,20 c	0,53		

* $p<0,05$ a,b,c: farklı harfleri içeren gruplar arasındaki farklar önemlidir ($p<0,05$).

Öğrencilerin turizm sektörüne yönelik görüşlerinin öğrenim görülen bölüme göre karşılaştırılmasına ilişkin varyans analizi sonuçları Tablo 4.21’de sunulmuş olup

öğrenci görüşleri öğrenim görülen bölüme göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Buna göre, turizm sektörüne yönelik en yüksek ortalama ile olumlu görüş yiyecek içecek hizmetleri bölümünde ($\bar{x}=3,66$) öğrenim gören öğrencilerden gelirken, en düşük ortalama ile olumsuz görüş ön büro ($\bar{x}=3,20$) bölümünde öğrenim gören öğrencilerden gelmiştir.

Bu bulgu öğrencilerin sektörün yiyecek içecek hizmetleri alanını daha gelir getirici ve yapılabilir olarak gördüklerini gösterebilir. Bu bulgu ilgili Aticha vd., (2011)'un çalışmasındaki bulguyla örtüşmesine rağmen, Öztürk ve Kılıç, (2008)'in yaptığı çalışmadaki bulgularla zıtlık göstermektedir.

Tablo 4.22. Öğrencilerin Turizm Sektörüne İlişkin Görüşlerinin Staj Yapma Durumuna Göre Karşılaştırılması

Staj yapma durumu	\bar{x}	s.s.	t	p
Evet	3,32	0,44	6,279	0,000*
Hayır	3,64	0,43		

Öğrencilerin turizm sektörüne yönelik görüşlerinin staj yapma durumlarına göre karşılaştırılmasına ilişkin t testi sonuçları Tablo 4.22'de verilmiş olup öğrenci görüşleri staj yapma durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Buna göre staj yapan ($\bar{x}=3,32$) öğrencilerin turizm sektörüne yönelik görüşleri, stajını henüz yapmamış olanlara ($\bar{x}=3,64$) göre daha olumsuzdur.

Bu bulgular ilgili Kozak ve Kızılırmak (2001), Öztürk ve Kılıç (2008), Aymankuy ve Aymankuy (2011)'in çalışmalarındaki bulgularla örtüşmektedir.

Tablo 4.23. Öğrencilerin Turizm Sektörüne İlişkin Görüşlerinin Tercih Durumlarına Göre Karşılaştırılması

Tercih durumu	\bar{X}	s.s.	F	p
Kendim tercih ettim	3,56 a	0,42		
Öğretmenim tercih etti	3,38 b	0,44	12,182	0,000*
Ailem tercih etti	3,42 ab	0,43		
Diğer	3,01 c	0,55		

* $p<0,05$ a,b,c: farklı harfleri içeren gruplar arasındaki farklar önemlidir ($p<0,05$).

Ankete katılan öğrencilerin turizm sektörüne yönelik görüşlerinin öğrenim gördüğü bölümü tercih durumlarına göre karşılaştırılmasına ilişkin varyans analizi sonuçları Tablo 4.23’de sunulmuştur. Analiz sonuçları incelendiğinde öğrencilerin turizm sektörüne yönelik görüşlerinin öğrenim gördüğü bölümü tercih durumlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir ($p<0,05$). Aritmetik ortalama değerlerine göre, öğrenim gördüğü bölümü kendi tercih edenlerin ($\bar{x}=3,56$) sektöre yönelik görüşlerinin diğer gruplara göre daha olumlu olduğu belirlenmiştir.

Bu bulguya dayalı olarak öğrenim gördükleri alanı kendi tercih edenlerin sektöre yönelik daha olumlu düşünmesi, okulu ve çalışma koşullarını bilmesi, beklentisinin yüksek olmaması olabilir.

Tablo 4.24. Öğrencilerin Turizm Sektörüne İlişkin Görüşlerinin İkamet Edilen Yere Göre Karşılaştırılması

İkamet yeri	\bar{X}	s.s.	F	p
İl merkezi	3,50	0,47		
İlçe merkezi	3,39	0,39	1,565	0,198
Belde	3,49	0,48		
Köy	3,63	0,41		

Öğrencilerin turizm sektörüne yönelik görüşlerinin ikamet edilen yöreye göre karşılaştırılmasına ilişkin varyans analizi sonuçları Tablo 4.24’de sunulmuş olup öğrenci görüşleri ikamet yerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($F=1,565$; $p>0,05$).

Bu bulguya dayalı olarak, öğrencilerin ikamet ettikleri yerin sektöre ilişkin görüşlerinin belirlenmesinde etkili olmadığı düşünülebilir. Ayrıca gelişen teknolojik gelişmelerin bölgesel farklılıkları ortadan kaldırdığı düşünülebilir.

Öğrencilerin turizm sektörüne yönelik görüşlerinin anne eğitim ve baba eğitim durumlarına göre karşılaştırılmasına ilişkin varyans analizi sonuçları Tablo 4.25 ve Tablo 4.26’da sunulmuştur.

Tablo 4.25. Öğrencilerin Turizm Sektörüne İlişkin Görüşlerinin Anne Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması

Eğitim durumu	\bar{X}	s.s.	F	p
Okuryazar ve altı	3,46	0,45		
İlkokul	3,48	0,43		
Ortaokul	3,55	0,46	1,398	0,225
Lise	3,50	0,46		
Üniversite	3,23	0,70		

Analiz sonuçları, turizm sektörüne yönelik öğrenci görüşlerinin gerek anne gerekse baba eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermediğini ortaya koymaktadır ($p>0,05$).

Tablo 4.26. Öğrencilerin Turizm Sektörüne İlişkin Görüşlerinin Baba Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması

Eğitim durumu	\bar{X}	s.s.	F	p
Okuryazar ve altı	3,43	0,50		
İlkokul	3,53	0,44		
Ortaokul	3,51	0,44	0,322	0,900
Lise	3,47	0,49		
Üniversite	3,43	0,45		

Bu bulguya dayalı olarak öğrencilerin anne ve baba eğitim düzeylerinin çocukların turizm sektörüne ilişkin görüşlerinin belirlenmesinde etkili olmadığı söylenebilir. Bu durum öğrencilerin çalışma sırasında çevresinden etkilenmediğini, kendi düşüncesini ifade ettiğinden kaynaklanıyor olabilir.

Tablo 4.27. Öğrencilerin Turizm Sektörüne İlişkin Görüşlerinin Gelir Durumuna Göre Karşılaştırılması

Gelir durumu	\bar{X}	s.s.	F	p
978 TL den az	3,53	0,44		
979 TL - 1500 TL	3,46	0,44		
1501 TL -2000 TL	3,50	0,48	0,202	0,308
2001 TL -2500 TL	3,71	0,44		
2501 TL -3000 TL	3,41	0,46		
3001 TL ve üzeri	3,37	0,69		

Öğrencilerin turizm sektörüne yönelik görüşlerinin aylık gelir durumuna göre karşılaştırılmasına ilişkin varyans analizi sonuçları Tablo 4.27’de sunulmuş olup öğrenci görüşleri gelire göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($F=0,202$; $p>0,05$).

Bu bulguya dayalı olarak aylık gelir düzeyindeki farklılıkların öğrencilerin görüşlerine yönelik bir etki oluşturmadığı düşünülebilir.

BÖLÜM 5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Ortaöğretim düzeyindeki turizm öğrencilerinin sektöre yönelik görüşlerinin belirlenmesini amaçlayan bu çalışmada elde edilen bulgulara göre ortaya çıkan sonuçlara yer verilmiştir.

5.1. SONUÇLAR

Bu başlıkta turizm öğrencilerinin kişisel özelliklerine ilişkin sonuçlar ile turizm öğrencilerinin sektöre yönelik görüşlerinin değerlendirilmesine yönelik sonuçlara yer verilmiştir.

5.1.1. Turizm Öğrencilerinin Kişisel Özelliklerine İlişkin Sonuçlar

Ortaöğretim düzeyindeki turizm öğrencilerin turizm sektörüne ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışma ile öğrencilerinin sektörde çalışmaya, kariyer yapmaya nasıl baktıkları araştırılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar şu şekildedir.

Çalışmada 300 anket değerlendirmeye alınmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 32,7'si kız, % 67,3'ünün erkek öğrenci olduğu ve öğrenim gördükleri sınıflara göre % 32,7'si 9. sınıf, %25,7'si 10. sınıf, %24,7'si 11. Sınıf ve %17,1'ninde 12.sınıfta öğrenim gördüğü belirlenmiştir. Öğrencilerin turizm sektörüne yönelik görüşlerinin öğrenim görülen sınıfa göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir ($p<0,05$). 9. ve 10.sınıf öğrencileri daha olumlu düşünürken diğer sınıf öğrencilerin düşüncelerinin olumsuz olduğu görülmektedir. Çalışmadaki öğrencilerin %35,7'sinin yiyecek içecek hizmetleri alanında okudukları, konaklama alanında okuyanların ise % 23 olduğu görülmüştür. Katılımcı görüşleri öğrenim görülen bölüme göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Buna göre, turizm sektörüne yönelik en olumlu görüş

yiyecek içecek hizmetleri bölümünde öğrenim gören öğrencilerden gelirken, en olumsuz görüş ise ön büro bölümünde okuyanlardan gelmiştir. Öğrencilerin çoğunluğunun (% 59,4) ekonomik gelirlerinin 1500 TL olduğu ve % 63,7'sinin il merkezlerinde ikamet ettiği belirlenmiştir. Annelerin eğitim düzeyinde en yüksek oranda ilkokulu bitirdiği (% 35,6), babaların ise yüksek oranda (%31,3) lise düzeyinde eğitim aldığı görülmektedir. Stajını yapan öğrencilerin % 42,3, yapmayanların ise %57,7 oranında olduğu belirlenmiştir. Katılımcı öğrenci görüşleri staj yapma durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Staj yapmayan öğrencilerin daha olumlu görüş bildirdikleri görülmektedir. Öğrencilerin %80,3'ünün öğrenim gördüğü okulu kendisinin tercih ettiği görülmektedir. Çalışmada okulunu kendi tercih edenlerin sektöre yönelik görüşlerinin diğer gruplara göre daha olumlu olduğu belirlenmiştir.

Araştırmada öğrencilerin turizm sektörüne yönelik görüşleri boyutlar bakımından karşılaştırılmış ve öğrencilerin turizm sektörüne yönelik görüşlerinin ücret boyutu hariç ($p>0,05$), diğer boyutlar bakımından öğrenim görülen sınıfa göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmektedir ($p<0,05$). Buna karşılık öğrenim görülen sınıf düzeyinde en yüksek ortalama değeri 9. ve 10. sınıflar tarafından belirtilmektedir. Öğrenim görülen bölüme göre karşılaştırılmasında ise öğrenci görüşleri ücret boyutu dışında ($p>0,05$) diğer tüm boyutlar bakımından öğrenim görülen bölüme göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Aritmetik ortalama değerleri incelendiğinde, yiyecek içecek ve konaklama hizmetleri bölümünde öğrenim gören öğrencilerin turizm sektörüne yönelik görüşlerinin diğer bölümlerdeki öğrencilere göre daha olumlu olduğu tespit edilmiştir.

5.1.2. Turizm Öğrencilerinin Sektöre Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesine Yönelik Sonuçlar

Araştırmada, ortaöğretim düzeyindeki turizm öğrencilerinin, sektöre yönelik görüşlerinde 7 temel boyut belirlenmiştir. Buna göre öğrencilerin turizm sektörüne yönelik görüşlerini oluşturan boyutlar; genel nitelik, terfi, ücret, yönetici ve iş arkadaşlarının davranışları, sosyal statü, çalışma koşulları ve iş güvenliği olarak gruplandırılmış ve öğrencilerin sektöre yönelik görüşleri belirlenerek açıklanmaya çalışılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin ölçeğin “genel nitelik” boyutuna ilişkin maddelerine; (Turizm sektöründe; ...çalışanlar yeterli turizm bilincine sahiptir, ...topluma ekonomik anlamda yararlı hizmet verilmektedir, ...çalışanlara cinsiyet ayrımcılığı yapılmamaktadır, ...değişik kültürdeki insanlarla tanışıldığı için çalışmak avantajlıdır, ...işletmeler, çalışanlarına iyi barınma koşulları sağlamaktadır, ...istihdam edilen her personelin mesleki nitelikleri belirlenmelidir) en yüksek ortalama değer ile görüş bildirdikleri “topluma ekonomik anlamda yararlı hizmet verilmektedir.” ve “değişik kültürdeki insanlarla tanışıldığı için çalışmak avantajlıdır.” maddelerine yöneliktir. Diğer maddelere göre en düşük ortalama değeri veya en eleştirel yaklaşım gösterilen maddeler “çalışanlar yeterli turizm bilincine sahiptir.” ve “işletmeler, çalışanlarına iyi barınma koşulları sağlamaktadır.” maddelerine olmuştur.

Öğrencilerin turizm sektörünün “terfi” boyutuna ilişkin maddelerine; (Turizm sektöründe; ...uzun yıllar çalışılabilmektedir, ...üst kademe veya orta kademe yönetici olarak çalışacağıma inanıyorum, ...çalışanlar gelecek kaygısı taşımamaktadır, ...işletmeler, alanlarında eğitim almış bireyleri çalıştırmayı düşünmektedir, ...terfi ettirilirken, çalışanların eğitim düzeyleri dikkate alınmaktadır, ...terfi ettirilirken, çalışanların tecrübe ve deneyimine önem verilmektedir) diğer maddelere göre yüksek ortalama değer ile olumlu görüş “terfi ettirilirken, çalışanların tecrübe ve deneyimine önem verilmektedir.” ve “üst kademe veya orta kademe yönetici olarak çalışacağıma inanıyorum.” maddelerine verilmiştir. Buna karşılık, “çalışanlar gelecek kaygısı taşımamaktadır.” maddesine ise öğrencilerin diğer maddelere göre daha olumsuz bir yaklaşım gösterdikleri belirlenmiştir.

Öğrencilerin turizm sektörünün “ücret” boyutuna ilişkin maddelerine; (Turizm sektöründe; ...ücretlendirme sistemi adildir, ...performansa dayalı olarak yüksek ücret alınabilir, ...çalışan personele düşük ücret (hak ettiğinin altında) verilmektedir, ...alınan ücretler ile ekonomik olarak rahat bir yaşam sürdürülebilir, ...ücret dışındaki ek gelirler (prim, ikramiye, bahşiş vb.) yeterlidir) yüksek ortalama değeri “performansa dayalı olarak yüksek ücret alınabilir.” maddesine yönelik olurken en düşük ortalama ile olumsuz görüş ise “çalışan personele düşük ücret (hak ettiğinin altında) verilmektedir.” maddesine yönelik sunulmuştur.

Öğrencilerin turizm sektörünün “yönetici ve iş arkadaşı” boyutuna ilişkin maddelerine; (Turizm sektöründe; ...yöneticiler, çalışanlara yetki vermekten

kaçınmamaktadır, ...yöneticiler, çalışanların eğitilmesi konusuna gereken önemi vermektedir, ...yöneticiler, çalışanların önerilerini dikkate almaktadır, ...çalışanlar arasında işbirliği bulunmaktadır, ...çalışanların geneli turizm eğitimi almıştır) en yüksek ortalama ile olumlu görüş “çalışanlar arasında işbirliği bulunmaktadır.” maddesine verilirken en düşük ortalama ile olumsuz görüş ise “yöneticiler, çalışanların önerilerini dikkate almaktadır.” maddesine verilmiştir.

Öğrencilerin turizm sektörünün “sosyal statü” boyutuna ilişkin maddelerine; (Turizm sektöründe; ...bireye kişisel saygınlık sağlanmaktadır, ...çalışmak toplumda itibar kazandırmaktadır, ...çalışacağıma çevremdekilere söylemek gurur vericidir, ...iyi pozisyonlara gelenler turizm alanından mezun olanlardır, ...çalışmamı ailem desteklemektedir) en yüksek ortalama ile olumlu görüş “çalışmamı ailem desteklemektedir.” maddesine verilmiştir, diğer maddelere göre daha düşük ortalama ile olumsuz görüş ise -turizm sektöründe- “çalışmak toplumda itibar kazandırmaktadır.” maddesine verilmiştir.

Öğrencilerin turizm sektörünün “çalışma koşulları” boyutuna ilişkin maddelerine; (Turizm sektöründe; ...çalışma saatleri uzundur, ...çalışma sezonluk olduğu için düzenli bir iş bulmak zordur, ...çalışanlara fazla iş yükü verilmektedir, ...çalışma ortamı stresten uzaktır, ...yapılan işler zevklidir, ...eğitim ve beceri gerekmektedir, ...müşteriler çalışanlara kaprisli ve kaba davranışlarda bulunmaktadır, ...çalışma saatlerinin düzensizliği (vardiya) özel yaşamı etkilemektedir, ...haftalık izin günleri yeterlidir) en yüksek ortalama değeri “yapılan işler zevklidir.” maddesine yönelik iken, “çalışma saatleri uzundur.” ve “çalışma sezonluk olduğu için düzenli bir iş bulmak zordur.” maddeleri için ise diğer maddelere göre daha düşük ortalama değeri ile olumsuz yaklaşım sergilenmiştir.

Öğrencilerin turizm sektörünün “İş güvenliği” boyutuna ilişkin maddelerine; (Turizm sektöründe; ...çalışanlar sigortasız çalıştırılmaktadır, ...çalışanların sağlığına gereken önem verilmektedir, ...işletmeler tarafından çalışanlara verilen yemekler sağlıklıdır, ...iş güvenliği ile ilgili tedbirler alınmaktadır) en yüksek ortalama ile olumlu görüş “iş güvenliği ile ilgili tedbirler alınmaktadır.” maddesine verilirken, en düşük ortalama ile olumsuz görüş ise “çalışanlar sigortasız çalıştırılmaktadır.” maddesine yönelik olmuştur.

5.2. ÖNERİLER

Bu başlıkta araştırma sonuçları doğrultusunda yapılan öneriler ile yapılacak çalışmalara yönelik önerilere yer verilmiştir.

5.2.1. Araştırma Sonuçlarına Yönelik Öneriler

Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinin meslek öğreten okullar oldukları dikkate alınarak, bu öğrencilerin staj çalışmalarında ücret ve sigorta konularındaki iyileştirmelerinin ilgili bakanlıklar tarafından yapılması gerekmektedir.

Araştırmada elde edilen bulgularda turizm sektöründe çalışacak kişilerin okudukları alanı kendisinin seçmesi sektördeki başarısını artırmakta ve kariyer yapmasını sağlamaktadır. Bu nedenle ortaöğretim kurumlarına öğrenci yerleştirmelerinde, mesleki yönlendirmelerin sağlıklı yapılması gerekmektedir.

Emek yoğun olan turizm sektöründe çalışacak personelin turizm eğitimi almış olması hizmetin kalitesini artıracaktır. Araştırmada turizm öğrencisi sektörde kariyer yapmayı istediğini ifade etmektedir ama sektördeki çalışma koşullarının iyi olmadığını belirtmektedir. Bu nedenle sorunları çözebilmek için turizm eğitimi veren okullar ve sektör arasındaki işbirliğinin güçlendirilmesi gerekmektedir.

Çalışmada turizm sektöründe staj yapan öğrenciler, işletmelerdeki barınma koşullarının kötü olduğunu, çalışma şartları ve saatlerinin düzensiz olduğunu ifade etmişlerdir. Bu sorunların ortadan kalkması için MEB, Çalışma Bakanlığı ve sektör temsilcileriyle birlikte ortak bir zemin oluşturulması, denetimlerinin yapılmasının sağlanması gerekmektedir.

Kalifiye ara eleman yetiştiren turizm okulları ve turizm sektörü arasında işbirliği sağlanmalıdır. Sektör temsilcilerinin okulları ziyaret ederek öğrencilerle işletme arasındaki sorunların önceden belirlenerek çözümlenmesi sağlanmalıdır. Yapılan bu işbirliği hızla yükselen turizm sektöründen elde edilen turizm gelirlerinin artmasını sağlayacaktır.

5.2.2. Yapılacak Araştırmalara İlişkin Öneriler

Turizm sektörünün değerlendirilmesine yönelik çalışmaların ortaöğretim, ön lisans ya da lisans düzeyindeki öğrencilere yönelik değil, işletmelerdeki çalışanları da kapsayacak şekilde sektörün tümüne yönelik bir biçimde hazırlanması yararlı olacaktır.

Ortaöğretim düzeyindeki turizm öğrencilerine yönelik bu çalışma alanında kaynak oluşturacaktır. Fakat ortaöğretim düzeyindeki turizm öğrencilerinin sektöre ilişkin görüşlerine yönelik yapılan bu çalışmada öğrencilerin görüşleri belirlenmiştir, çalışmanın diğer boyutunu oluşturan turizm sektörüne yönelik değerlendirmeler eksik kalmıştır. Bu iki çalışmanın birlikte yapılması sektör ve eğitim alanı açısından önemlidir.

Turizm eğitimi alan öğrencilerin, okulu tercih ederken turizm sektöründen beklentileri ile okuldan mezun olduktan sonraki beklentilerinin karşılaştırılması üzerine araştırmalar yapılmalıdır.

Turizm sektörünü ve turizm öğrencilerini ilgilendiren mesleki yeterlilikler ve mesleki standartlarla ilgili yeni düzenlemeler yapılmaktadır, bu alanla ilgili çalışmaların yapılması sektör ve öğrencilerin kariyerleri açısından önemlidir.

Turizm sektöründe yer alan işletmelerin (personel lojmanları, personel yemekhanelerini ve personelin izin günlerini değerlendirecekleri, işletmedeki sportif alan ve etkinliklerin) değerlendirildiği çalışmalar yapılmalıdır.

Turizm sektöründeki yöneticilerin aldıkları eğitim ve eğitim düzeyleri ile personeline yönelik davranışları arasındaki ilişkiyi ortaya çıkaran çalışmalar yapılmalıdır.

KAYNAKLAR(REFERENCES)

- [1] Ağaoğlu, O. K, (1991), “*Türkiye’de Turizm Eğitimi ve Etkinliği*”, Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları, Ankara.
- [2] Akoğlan M., F. Maviş, (1998),“*Genel Turizm Bilgisi*”, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir,No: 938.
- [3] Alp, T, (1992), “*Türkiye’de Turizm Eğitimin Yapısı, Uygulanan Politikalar ve Sonuçları, Turizm Eğitimi*”, Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü, Yorum Basım Yayın Sanayi Ticaret Şirketi, Ankara, No:47.
- [4] Atınç, O, (2008), “*Türk Turizminde Eğitimin Önemi*”, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Gaziantep, 383-390.
- [5] Aticha, K., Kamonluk, P., Panodda, W, (2011), “*Career Perceptions Of Undergraduate Hospitality and Tourism Students:a Case Study at Vatel Bangkok*”, Silapakorn University.
- [6] Avcıkurt, C., Deveci B., Türkmen S, (2012), “*Balıkesir Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu (BTİOYO) Mezunlarının Turizm Sektöründeki İstihdam Profili*”, Turizm Eğitimi Konferansı-Tebliğler. 109-119.
- [7] Aymankuy, Y., Aymankuy, Ş, (2002), “*Önlisans ve Lisans Düzeyindeki Turizm Eğitimi Veren Yüksek Öğretim Kurumlarının Buldukları Yerlerin Analizi ve Turizm Eğitimi İçin Öneri Bir Model*”, Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Konferansı, Ankara, 29-42.
- [8] Bağdat, B, (2007), “*Yeni Ekonomi ve Yeni Ekonomi Temelli Olan İnternetin Konaklama İşletmeleri Üzerindeki Etkisi ve Bodrum Yöresinde Bir Uygulama*”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- [9] Baltacı, F., Üngüren, E., Avsallı, H., Demirel, O.N, (2012), “*Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Eğitim Memnuniyetlerinin ve Geleceğe Yönelik Bakış Açılarının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma*”, Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi, Antalya, 17-25.
- [10] Bamford, K. L, (2012), “*Undergraduate Student Perceptions Of A Career İn The Tourism and Hospilality Industry İn New Zealand*”, University Of Otago.
- [11] Barutçugil, İ. S, (1986), “*Turizm Ekonomisi ve Turizmin Türk Ekonomisindeki Yeri*”, Beta Yayın Dağıtım, İstanbul.

- [12] Başaran, İ. E, (1991), “Eğitime Giriş”, (8. Basım), Kadioğlu Matbaası, Ankara,16. [13] Batman, O, (1999), “Otel İşletmelerinin Yönetimi”, Değişim Yayınları, Adapazarı.
- [14] Baysal, J, (1990), “Yaratıcı Toplum Yolunda Çağdaş Eğitim”, Cem Yayınevi, İstanbul, 121.
- [15] Berber, Ş, (2003), “Sosyal Değişme Katalizörü Olarak Turizm ve Etkileri”, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Konya, 205-221.
- [16] Birdir, K, (2002), “Turizm ve Otel İşletmeciliği Eğitimi Alan Lisans Öğrencilerinin Turizm Endüstrisinde Çalışmayı Tercih Etmemelerinin Temel Nedenleri: Bir Nominal Grup Tekniği Araştırması”, Turizm Eğitimi Konferans-Workshop, Turizm Bakanlığı Turizm Eğitim Genel Müdürlüğü, Ankara, 495-504.
- [17] Boylu, Y, (2002), “Türkiye’deki Örgün Turizm Eğitiminin Sistemik Olmayan Bir Açından Değerlendirilmesi”, Doğu Akdeniz Üniversitesi Turizm Araştırmaları Dergisi, Cilt 3, Sayı 2, KKTC, 63-78.
- [18] Boylu, Y, (2009), “Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Okullara İlişkin Beklenti ve Değerlendirmeleri”, Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, Cilt 7, Sayı 4, Ankara, 933-954.
- [19] Boylu, Y., Arslan, E, (2013), “Türkiye’de Turizm Eğitiminde Son Rakamsal Gelişmeler”, Erciyes Üniversitesi 14. Ulusal Turizm Kongresi, Türk Tarih Kurumu, Kayseri, 539-556.
- [20] Chang, T. Y., Hsu, J. M , (2010), “Development Framework For Tourism And Tourism And Hospitality In Higher Vocational Education In Taiwan ”, Journal Of Hospitality, Leisure, Sport And Tourism Education.
- [21] Conradie, R, (2012), “Student Evaluation Of Career Readiness Completing The Hospitality”, Management Curriculum At The International Hotel School, University Of South Africa.
- [22] Çatı, K., Bilgin, Y, (2013), “Turizm Lisans Öğrencilerinin Turizm Sektöründe Çalışma Eğilimleri”, Cumhuriyet Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 14, Sivas, 23-45.
- [23] Çetin, Ş, (2005), “Öğrenci Stajlarında Yararlanılan Dersler Üzerine Ampirik Bir Değerlendirme: Mersin Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Örneği”, Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, Cilt 16, Sayı 2, 153-169.
- [24] Dayıoğlu, M, (2010), “Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi Öğrencilerinin Yeterliliği Konusunda İşveren Görüşleri. (Edremit Körfezi Örneği)”, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı, Balıkesir.

- [25] Demirkol, Ş., Pelit, E, (2002), “Türkiye’deki *Turizm Eğitim Sistemi ve Avrupa Birliği Sürecinde Olası Gelişmeler*”, Gazi Üniversitesi, Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 2, Ankara, 125-146.
- [26] DPT, (1984), “*Plan ve Türkiye’de Planlı Kalkınma* ”, DPT Yayını, Ankara, 10-12.
- [27] Duman, T., Tepeci, M., Unur, K, (2006), “*Mersin’de Yükseköğretim ve Orta öğretim Düzeyinde Turizm Eğitimi Almakta Olan Öğrencilerin Sektörün Çalışma Koşullarını Algulamaları ve Sektörde Çalışma İsteklerinin Karşılaştırılmalı Analizi*”, Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 17-51.
- [28] Ehtiyar, R., Üngüren, E, (2008), “*Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Umutsuzluk Ve Kaygı Seviyeleriyle Eğitime Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma*”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt 1, Sayı 4, 160-181.
- [29] Emeksiz, M., Çetinel, F., Yolal, M, (2007), “*Türkiye’de Küçük ve Orta Büyüklükteki Konaklama İşletmeleri*”, Anadolu Üniversitesi Yayınları, 22-27.
- [30] Erdoğan, H, (1996), “*Ekonomik, Sosyal, Kültürel, Çevresel Yönleriyle Uluslararası Turizm*”, Uludağ Üniversitesi Basımevi, Bursa, 8.
- [31] Ertürk, S, (1975), “*Eğitimde Program Geliştirme*”, Yelken-tepe Yayınları, Ankara, 12.
- [32] Fidan, N., Erden, M, (1998), “*Eğitime Giriş*”, Alkım Yayınları, İstanbul, 13.
- [33] Getz, D, (1994), “*Students’ Work Experiences, Perceptions And Attitudes Towards Careers In Hospitality And Tourism: A Llongitudinal Case Study In Spey Valley*”, Scotland International Journal Of Hospitality Management, 25-37.
- [34] Gürdal, M, (2002), “*Türkiye’de Mesleki Turizm Eğitiminin Yapısal Analizi, Okullaşma-Eğitiminin Kalitesi-Staj-İstihdam Sorunları ve Çözüm Önerileri*”, Turizm Eğitim Konferansı- Workshop, Turizm Bakanlığı Turizm Eğitim Genel Müdürlüğü, 391- 400.
- [35] Hacıoğlu, N, (1989), “*Türkiye’de Turizm Eğitimi Ders Notları*”, Balıkesir Üniversitesi Yayını, Balıkesir.
- [36] Hacıoğlu, N., Kaşlı, M., Şahin, S., Tetik, N, (2008), “*Türkiye’de Turizm Eğitimi*”, Detay Yayıncılık, Ankara, 96.
- [37] İçöz, O, (1991), “*Turizm Sektörünün Gelişmesinde İnsan Unsurunun Önemi*”, Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi, 15-18.
- [38] İnce, M. T, (2002), “*Türkiye’de Turizm Eğitimi*”, TC Turizm Bakanlığı II. Turizm Şurası Bildirileri (II.Cilt), Ankara, 175-181.

- [39] İnce, M. T, (2004), “*Ortaöğretim Düzeyinde Örgün Turizm Eğitimi ve 4702 Sayılı Yasanın Getirdiği Yenilikler*”, Turizm Eğitim Konferansı, Ankara.
- [40] İncekara, A, (1985), “*Türkiye’de Sanayileşme Politikaları ve İhracata Yönelik Stratejiye Geçiş*”, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi, İstanbul, 113-123.
- [41] İncekara, S., Savran, Z, (2011), “*Ortaöğretim Öğrencilerinin Turizm Bakış Açısından Değerlendirilmesi Üzerine Bir Çalışma: Hatay İli Örneği*”, Marmara Üniversitesi Coğrafya Dergisi, İstanbul, Sayı 23, 144-164.
- [42] Jenkins, C. I, (1996), “*Tourism Educational Systems, Institutions And Curricula: Standardisations And Certification*”, Proceedings Of International Conference Tourism Industry, The Human Capital İn The Tourism Industry İn The XXI Century Conference Papers, Madrid.
- [43] Jenkins, A. K, (2001), “*Making A Caree Of It? Hospitality Studens Future Perspactives: An Anglo-Dutch Study*”, International Journay Contemporary Hospitality Management, 13(1), 13-20.
- [44] Jiang, B., Tribe, J, (2009), “*Tourism Jobs-Short Lived Professions’: Student Attitudes Towards Tourism Careers In Chine*”, Journal of Hospitality, Leisure, Sport Tourism Education, Vol 8, Issue 1.
- [45] Kocaoğlu, B, (2002), “*Turizm Eğitiminde Kalite Değerlendirmesi: Sertifikasyon*”, Turizm Eğitimi Konferansı, Turizm Bakanlığı Yayını, Ankara, 161-171.
- [46] Koyuncu, M, (2000), “*Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Öğrencilerinin Turizm İşletmeleri Yöneticilerinden Beklentileri*”, Kapadokya Toplantıları VII, Erciyes Üniversitesi, Nevşehir.
- [47] Kozak, N, (2012), “*Genel Turizm Bilgisi*”, Editör; Kozak, M. A, Anadolu Üniversitesi Yayını, Eskişehir, 124.
- [48] Kozak, N, (2012), “*Türkiye’de Üniversite Düzeyi Mesleki Turizm Eğitime Yönelik Programların Sorunları ve Bazı Öneriler*”, Turizm Eğitimi Konferansı, Turizm Bakanlığı, Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara.
- [49] Kozak, M. A., Kızılırmak, İ, (2001), “*Türkiye’de Meslek Yüksekokulu Turizm-Otelcilik Programı Öğrencilerinin Turizm Sektörüne Yönelik Tutumlarının Demografik Değişkenlere Göre Değişimi*”, Anadolu, Akdeniz ve Karadeniz Teknik Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama, Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, Sayı 12, 9-16.
- [50] Kuru, S, (1987), “*Oteller İçin Bilgisayar Sistemlerini Seçerken İzlenecek Yol, Turizm Sektöründe Bilgisayar Sistemleri*”, 29.
- [51] Kültür ve Turizm Bakanlığı, (2007), “*Türkiye Turizm Stratejisi 2023 Eylem Planı 2007-2013*”, T.C.Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayını, Ankara.

- [52] Kültür ve Turizm Bakanlığı, (2013), “*Kültür ve Turizm Bakanlığı Yaygın Eğitim Faaliyetleri*”, [URL:<http://aregem.kulturturizm.gov.tr/TR,13201/yaygin-egitim-faaliyetleri.html>] (Erişim Tarihi 11 Ağustos 2013).
- [53] MEB, (2014), “*Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği*”, [Mevzuat.gov.tr](http://mevzuat.gov.tr) (23.03.2014).
- [54] MEB, (2008), “*Ortaöğretimde Okul eşitliliğinin Azaltılması Genelgesi*”, [URL:http://ogm.meb.gov.tr/gos_genelge.asp?alno=118](Erişim Tarihi: 28.08.2013).
- [55] MEB, (2013a), “*Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri Programları*”, [URL:http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/01/01/365541/icerikler/mesleki-ve-teknikegitimi-taniyalim-anadolu-otelcilik-ve-turizm-meslek-lisesi_554482.html] (Erişim Tarihi:27.08.2013).
- [56] MEB, (2013b), “*Milli Eğitim İstatistikleri*”, [URL:<http://sgb.meb.gov.tr/www/resmi-istatistikler/icerik/64>] (Erişim Tarihi: 01.08.2013).
- [57] MEB, (2013c), “*Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği*”, [Meb.gov.tr](http://meb.gov.tr)
- [58] MEB, (2010-2011), “*Türkiye İstatistikleri. Milli Eğitim Bakanlığı rgn Eğitim İstatistikleri*”, http://sgb.meb.gov.tr/istatistikler/meb_istatistikleri_organ_egitim.
- [59] Mısırlı, İ, (1996), “*Otel ve Turizm Sektöründe Meslek Standartları ve Mesleki Belgelendirme*”, Kuşadası 7. Ulusal Turizm Kongresi, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- [60] Olcay, A, (2008), “*Türk Turizminde Eğitimin nemi*”, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7 (2), 383-390.
- [61] Olalı, H, (1982), “*Turizm Politikası ve Planlaması*”, Ege Üniversitesi Yayınevi, İzmir.
- [62] Olalı, H, (1984), “*Türkiye’de Turizm Eğitiminin Yapısı ve Sorunları*”, Turizm Eğitim Kongresi, Tebliğ Ve Tartışmalar, TUGEV- Turizm Bankası Ař Vakfı Yayını, İstanbul.
- [63] Olalı, H., Timur A, (1988), “*Turizm Ekonomisi*”, Ofis Ticaret Matbaacılık, İzmir.
- [64] Olalı, H, (1990), “*Turizm Politikası ve Planlaması*”, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayını, İstanbul.

- [65] Olalı, H., Nazilli S., Kırıcıoğlu N., Sümer, M, (1983), “*Dış Tanıtım ve Turizm*”, İş Bankası Yayınevi, İstanbul.
- [66] Olalı, H., Korzay, M, (1993), “*Otel İşletmeciliği*”, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş., İstanbul.
- [67] Örucü, E, (2002), “*Otel İşletmelerinde Yöneticilerin Hizmet İçi Eğitime Bakış Açıları Marmaris Örneği*”, Turizm Eğitimi Konferans – Workshop, Balıkesir.
- [68] Öztürk, Y., Kılıç, G, (2008), “*Turizm Alanında Lisans Eğitimi Alan Öğrencilerin Sektöre İlişkin Değerlendirmeleri*”, III. Balıkesir Ulusal Turizm Kongresi, Balıkesir Üniversitesi, 17-19 Nisan , 248-254.
- [69] Özdemir, M, (1992), “*Turizmin Türkiye'nin Sosyo-Ekonomik Yapısına Etkileri*”, Kök-Sav Vakfı Yayınları, Ankara.
- [70] Pehlivan, R, (2005), “*Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Almakta Olan Öğrencilerin Sektör ile İlgili Tutumlarının Mezuniyet Sonrası Kariyer Seçimine Etkisi*”, Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- [71] Pelit, E., Güçer, E, (2005), “*Turizm Alanında Öğretmenlik Eğitimi Alan Öğrencilerin Turizm İşletmelerinde Yaptıkları Stajları Değerlendirmeleri Üzerine Bir Araştırma*”, Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, Gazi Üniversitesi, 140.
- [72] Richardson, S, (2008), “*Undergraduate Tourism And Hospitality Students Attitudes Toward A Career In The Industry: A Preliminary Investigation*”, Journal Of Teaching In Travel, Tourism, Australia, Volume 8, 23-46.
- [73] Sarı, A, (2001), “*Belgeli Turistik İşletmelerde Nitelikli Personel İhtiyacı ve Türkiye’de Turizm Eğitimi*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- [74] Sarı, F, (2007), “*Türkiye’deki Turizm Eğitiminin Turizm Sektöründeki İstihdama Etkisi ve Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri Üzerine Bir Araştırma*”, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- [75] Sarkım, M, (2008), “*Değişen Seyahat Eğilimleri Kapsamında Sürdürülebilir Turizm Anlayışının Turizm Politikaları Üzerine Etkileri*”, 2.Ulusal İktisat Kongresi, 20-22 Şubat, Dokuz Eylül Üniversitesi İktisat Bölümü, İzmir.
- [76] Seymen, A. O, (2002), “*Turizm İşletmelerinde Oryantasyon Eğitiminin İnsan Kaynakları Yönetimi Açısından Önemi ve Buna Yönelik Program Modelinin Oluşturulması*”, Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi, Cilt 13, Sayı 1, 15-25.
- [77] Seyitoğlu, H, (1992), “*Ekonomik Terimler*”, Güzemcan Yayınları, Ankara.

- [78] Sezgin, O., Acar, Y, (1991), “*Turizm*”, (Tanıtma-Pazarlama-Ekonomi) Bastem Yayınları, Ankara.
- [79] Sezgin, O. M, (2001), “*Genel Turizm ve Turizm Mevzuatı*”, Detay Yayıncılık, Ankara.
- [80] Selçuk, Z, (1999), “*Eğitim Psikolojisi Gelişim ve Öğrenme*”, Nobel Yayını, Ankara.
- [81] Soysal, Ö, (1969), “*Çağdaş Eğitim ve Türkiye’de Okul Kütüphanesi*”, Güven Matbaası, Ankara.
- [82] Sönmez, M, (2008), “*Türkiye’de Mesleki ve Teknik Örgün Öğretimin Sorunları ve Yeniden Yapılandırılma Zorunluluğu*”, Eğitim ve Bilim Dergisi, 71-84.
- [83] Sözer, A, (2002), “*Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Lisansüstü Eğitim Kalitesinin Artırılmasına Yönelik Bir Alan Çalışması*”, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, İzmir, 41-65.
- [84] Şahin, A, (1990), “*İktisadi Kalkınmadaki Önemi Bakımından Türkiye’de Turizm Sektöründeki Gelişmelerin Değerlendirilmesi*”, TOBB Yayını, Ankara.
- [85] Tezcan, M, (1996), “*Eğitim Sosyolojisi*”, Feryal Matbaası, Ankara, 8.
- [86] TCKTB-YİGM, (2012), “*Türkiye’de Turizm Sektörüne Sağlanan Teşvik ve Destekler*”, Ankara.
- [87] TCKTB-YİGM, (2013), “*Turizm Gelirlerinin Yıllara Göre Dağılımı*”, 2003-2013, Ankara.
- [88] Tolungüç, A, (1999), “*Turizm Olgusu ve Türk Turizmi*”, Ankara, 11-13.
- [89] Toskay, T, (1989), “*Turizm: Turizm Olayına Genel Yaklaşım*”, Der Yayınları, İstanbul.
- [90] TUIK, (2010), “*Hane Halkı İşgücü Anketleri*”, Ankara.
- [91] Turizm Yatırımları Derneği, (1992), “*Turizm Yatırımlarının Ekonomiye Katkıları*”, İstanbul, 53.
- [92] 2023 Türkiye Turizm Stratejisi (2007), [URL:<http://www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr/TR,11699/turkiye-turizm-stratejisi.html>] (Erişim Tarihi 10 Ağustos 2013).
- [93] Tracy, L., Howard, A, (2009), “*Career Goals And Expectations Of Hospitality And Tourism Students İn China, Purdue University*”, West, Lafayette, Indiana, USA.

- [94] Timur, A, (1992), “*Türkiye’de Turizm Eğitiminin Yapısı ve Uygulanan Politikalar ve Sonuçları*”, Turizm Bakanlığı Eğitimi Konferansı-Workshop, Ankara, 47-53.
- [95] Türsab , (1999a), “*Turizm Tanıtım İlişkisi*”, Türsab Dergisi, Ankara, 186.
- [96] Türsab, (1999b), “*Yeni Bin Yıla Girerken Türkiye Turizmi*”, Türsab Yayını, Ankara.
- [97] Türkseven, E, (2012), “*Turizm Eğitiminde Yaşanan Staj Sorunları: Lisans Öğrencilerinin Görüşlerine Yönelik Bir Araştırma*”, Sakarya Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.
- [98] Tüylüoğlu, T, (2003), “*Türkiye’de Turizm Eğitiminin Niteliği*”,Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı, Ankara.
- [99] Unur, K. , Duman, T., Tepeci, M, (2004), “*Lisans Düzeyindeki Turizm Eğitimi Alan Öğrenciler Sektörde Kariyer Yapmaya Nasıl Bakıyor*”, I. Ulusal Turizm Kongresi Bildirileri, Balıkesir, 390-414.
- [100] Ural, A., Pelit, E, (2002), “*Türkiye’de Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Veren Yükseköğretim Örgütlerinin Örgütleniş Biçimleri*”, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5.
- [101] Ural, A., Kılıç, İ, (2006), “*Bilimsel Araştırma Süreci ve Spss İle Veri Analizi*”, Genişletilmiş 3.Baskı, Detay Yayıncılık, Ankara.
- [102] Ünlüönen, K, (1990), “*Turizmin İktisadi Kalkınmaya Etkileri ve Türkiye’nin Cumhuriyet Dönemi Turizm Politikaları*”, Basılmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- [103] Ünlüönen, K, (2004), “*Turizm İşletmeciliği Öğretmenlik Programlarının Öğrenci Beklentileri ve Algılamaları Açısından Karşılaştırılması: (1998-1999 ve 2003-2004)*”, Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, Ankara, 218-238.
- [104] Ünlüönen, K., Tayfun A., Kılıçlar, A, (2009), “*Turizm Ekonomisi*”, Nobel Yayınları, Ankara.
- [105] Üzümcü, T. P., Bayraktar, S, (2004), “*Türkiye’de Turizm Otel İşletmeciliği Alanında Eğitim Veren Yüksek Öğretim Kuruluşlarındaki Eğitimcilerin Turizm Mesleki Eğitiminin Etiksel Açından İncelenmesine Yönelik Bir Alan Araştırması*”, 3.Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi, Eskişehir.
- [106] Yalçın, İ., Ruhan, R, (2003), “*Hizmet İçi Eğitim Türkiye’de Beş Yıldızlı Otellerde Uygulanmayı Bekliyor*”, Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, Ankara.

- [107] Yağcı, Ö, (2001), “*Türkiye’de Turizm Eğitimi ve İstihdamında Karşılaşılan Temel Sorunlar ve Çözüm Önerileri*”, Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, Ankara, 23-39.
- [108] Yanardağ, M. Ö., Avcı, M, (2012), “*Turizm Sektöründe İstihdam Sorunları; Marmaris, Fethiye, Bodrum İlçeleri Üzerine Ampirik Bir İnceleme*”, Ege Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Dergisi Cilt 3, Sayı 2, 43-44.
- [109] Yıldız, Z, (2011), “*Turizm Sektörünün Gelişimi ve İstihdamı Üzerine Etkisi*”, Süleyman Demirel Üniversitesi, Vizyon Dergisi, Isparta, 54-71.
- [110] Yıldız, B. S, (2013), “*Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Sektörde Çalışmaya Yönelik Bakış Açıları*”, Erciyes Üniversitesi, 14.Ulusal Turizm Kongresi Bildiri Kitabı, Edt. Karamustafa, K., Detay Yayıncılık, 595.
- [111] <http://www.turizm.gov.tr>
- [112] <http://www.meb.gov.tr>
- [113] <http://www.world-tourism.org>

EKLER(APPENDİCES)

EK A. Anket Formu

ORTA ÖĞRETİM DÜZEYİNDEKİ TURİZM ÖĞRENCİLERİNİN, TURİZM SEKTÖRÜNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Değerli katılımcı;

Bu anket formu, "Ortaöğretim Düzeyindeki Turizm Öğrencilerinin, Turizm Sektörüne İlişkin Görüşleri" adlı bilimsel çalışmaya veri toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Vereceğiniz bilgiler belirtilen amaç dışında kullanılmayacaktır.

Anketteki ifadeye ilişkin düşünceye katılma derecenizi "Hiç, Az, Orta, Çok, Tam" seçeneklerinden yalnız birini işaretlemek suretiyle belirtiniz. Her ifade için uygun gördüğünüz seçeneğin yanındaki kutucuğa (X) işareti koymanız yeterlidir.

Araştırmanın amacına ulaşması için tüm ifadelere ilişkin görüşlerinizi belirtmenizi rica eder, katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Hatice CİVELEK
hatcem_42@hotmail.com
Okan Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

KİŞİSEL BİLGİLER:

- 1-Cinsiyetiniz : Kadın Erkek
- 2-Okumakta olduğunuz sınıf : 9 10 11 12
- 3-Okumakta olduğunuz bölüm (Alan-Dal): Yiyecek içecek hizmetleri Konaklama hizmetleri
 Mutfak Servis Ön büro
- 4-İşletmelerde beceri eğitimi (Staj) yapma durumu: Evet Hayır
- 5-Öğrenim gördüğünüz okula ilişkin tercih durumu:
 Kendi tercihim
 Öğretmenimin tercihi
 Ailemin tercihi
 Diğerleri
- 6-Ailenizin ikamet ettiği merkez: İl merkezi İlçe merkezi Belde Köy
- 7-Annenizin eğitim durumu:
 Okur- yazar değil
 Okur-yazar
 İlkokul
 Ortaokul
 Lise
 Üniversite
- 8-Babanızın eğitim durumu:
 Okur- yazar değil
 Okur-yazar
 İlkokul
 Ortaokul
 Lise
 Üniversite
- 9-Ailenizin aylık geliri:
 978 TL den az
 979 TL ve 1500 TL arası
 1501 TL ve 2000 TL arası
 2001 TL ve 2500 TL arası
 2501 TL ve 3000 TL arası
 3001 TL ve üzeri

TURİZM SEKTÖRÜNE İLİŞKİN GÖRÜŞLER ÖLÇEĞİ:

NO	Turizm sektöründe;	KATILMA DERECEZİ				
		HİÇ	AZ	ORTA	ÇOK	TAM
1	... çalışanlar turizm bilincine sahiptir.					
2	... topluma ekonomik anlamda yararlı hizmet verilmektedir.					
3	... çalışanlara cinsiyet ayrımcılığı yapılmamaktadır.					
4	... değişik kültürdeki insanlarla tanışıldığı için çalışmak avantajlıdır.					
5	... işletmeler, çalışanlarına iyi barınma koşulları sağlamaktadır.					
6	... istihdam edilen her personelin mesleki nitelikleri belirlenmelidir.					
7	... uzun yıllar çalışılabilmektedir.					
8	... üst kademe veya orta kademe yönetici olarak çalışacağıma inanıyorum.					
9	... çalışanlar gelecek kaygısı taşımamaktadır.					
10	... işletmeler, alanlarında eğitim almış bireyleri çalıştırmayı düşünmektedir.					
11	... terfi ettirilirken, çalışanların eğitim düzeyleri dikkate alınmaktadır.					
12	... terfi ettirilirken, çalışanların tecrübe ve deneyimine önem verilmektedir.					
13	... ücretlendirme sistemi adildir.					
14	... performansa dayalı olarak yüksek ücret alınabilir.					
15	... çalışan personele düşük ücret (hak ettiği kadar) verilmektedir.					
16	... alınan ücretler ile ekonomik olarak rahat bir yaşam sürdürülebilir.					
17	... ücret dışındaki ek gelirler (prim, ikramiye, bahşiş vb.) yeterlidir.					
18	... yöneticiler, çalışanlara yetki vermekten kaçınmamaktadır.					
19	... yöneticiler, çalışanların eğitilmesi konusuna gereken önemi vermektedir.					
20	... yöneticiler, çalışanların önerilerini dikkate almaktadır.					
21	... çalışanlar arasında işbirliği bulunmaktadır.					
22	... çalışanların geneli turizm eğitimi almıştır.					
23	... bireye kişisel saygınlık sağlanmaktadır.					
24	... çalışmak toplumda itibar kazandırmaktadır.					
25	... çalışacağı çevremdekilere söylemek gurur vericidir.					
26	... iyi pozisyonlara gelenler turizm alanından mezun olanlardır.					
27	... çalışmamı ailem desteklemektedir.					
28	... çalışma saatleri uzundur.					
29	... çalışma sezonluk olduğu için düzenli bir iş bulmak zordur.					
30	... çalışanlara fazla iş yükü verilmektedir.					
31	... çalışma ortamı stresten uzaktır.					
32	... yapılan işler zevklidir.					
33	... eğitim ve beceri gerekmektedir.					
34	... müşteriler çalışanlara kaprisli ve kaba davranışlarda bulunmaktadır.					
35	... çalışma saatlerinin düzensizliği (vardiya) özel yaşamı etkilemektedir.					
36	... haftalık izin günleri yeterlidir.					
37	... çalışanlar sigortasız çalıştırılmaktadır.					
38	... çalışanların sağlığına gereken önem verilmektedir.					
39	... işletmeler tarafından çalışanlara verilen yemekler sağlıklıdır.					
40	... iş güvenliği ile ilgili tedbirler alınmaktadır.					

T.C.
TRABZON VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı :82438636/604/1454383

Konu : Araştırma İzni

20.06.2013

VALİLİK MAKAMINA

İlgil : 30.05.2013 tarih ve 35111711/302.14.02/688/734 sayılı yazı.

Okun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi Halil ÇİVİDİLİK'in "Ortaöğretim Düzeyindeki Turizm Öğrencilerinin, Seçilen Değişkenlere Göre Sektöre İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi" çalışmasını Trabzon Akademi Okulları ve Turizm Bakanlığı Lisans Öğrencilerine uygulamaya istediği Müdürlüğünüzden uygun görülürse lütfen Makamlarınıza da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

İlhan KILIÇ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
06/2013
Hüseyin İCİ
Vali i.
Vali Yardımcısı

Trabzon Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü Ayrıntılı bilgi için: Yazma UZLİBİ:R Ar-ge
Elektronik adı : www.trabzon.meb.gov.tr Telefon : (0 462) 2303994-999-391
e-posta : trabzonmem@meb.gov.tr Faks : (0 462) 230 43 74

T.C.
OKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı: 35111711/302.14.02/688 /734
Konu: Hatice Civelek Hakkında

İstanbul,30/05/2013

TRABZON İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE

Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Yüksek Lisans Programı 122001480 no'lu öğrencisi Hatice Civelek'in, "Ortaöğretim Düzeyindeki Turizm Öğrencilerinin, Seçilen Değişkenlere Göre Sektöre İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi" konulu bitirme projesi çalışması için Trabzon İl Millî Eğitim Müdürlüğünden anket uygulayabilmesi için gerekli iznin verilmesini arz/rica ederim.

Saygılarımla,

Prof.Dr.Alinur BÜYÜKAKSOY
Rektör Yardımcısı

TARANDI

ÖZGEÇMİŞ(CURRICULUM VITAE)

Hatice CİVELEK 10.07.1970 yılında Konya’da doğdu. Sırasıyla, Konya ili Akşehir ilçesinde 24 Ağustos İlkokulu ve Merkez Ortaokulunu tamamladı. Lise eğitimini Ankara Yenimahalle Ev Ekonomisi Meslek Lisesinde tamamladı. 1990 yılında başladığı Gazi Üniversitesi, Yaygın Eğitim Fakültesi, Aile Ekonomisi ve Beslenme Öğretmenliği Programını 1994 yılında tamamladı. Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde Ev Ekonomisi Öğretmeni olarak İstanbul ve Trabzon’da çalıştı. 2002 yılında alan değişikliği yaparak Trabzon Akçaabat Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesinde Yiyecek İçecek Hizmetleri Öğretmeni olarak görev yapmaya başladı. 2012 yılında Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe İşletme Bölümünde Yüksek Lisans programına başlamıştır. Evli ve iki çocuk annesidir.